

การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROPOSED GUIDELINES TO DEVELOP ART EDUCATION TEACHING ABILITY OF
IN-SERVICE TEACHERS

Mr. Pipatch Yadsomboon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอน
	ศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ
โดย	นายพิภัส ญาติสมบูรณ์
สาขาวิชา	ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)

พิภพ ญาติสมบุรณ์ : การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครู
ประจำการ (PROPOSED GUIDELINES TO DEVELOP ART EDUCATION TEACHING ABILITY OF
IN-SERVICE TEACHERS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ, 172 หน้า.

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการ
สอนศิลปศึกษาทั้งที่จบและไม่จบศิลปศึกษา 2) นำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
สำหรับครูประจำการ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลจากครูศิลปศึกษาสังกัด สพฐ 379 คน และผู้เชี่ยวชาญ
ทางการพัฒนาครูศิลปะ จำนวน 34 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและความต้องการในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
ปัจจุบันครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษายังคงต้องการได้รับการพัฒนาด้านทฤษฎีและทักษะปฏิบัติรวมถึงด้านการสอน
ศิลปศึกษาไปพร้อมๆกัน เพื่อสร้างและกำหนดวิธีการสอนศิลปะให้เหมาะสมกับเนื้อหา นำความรู้และเทคนิควิธีการ
ทางศิลปะไปต่อยอดในชั้นเรียน สอดแทรกการพัฒนาการใช้สื่อ และการสร้างวิธีการประเมินผลทางศิลปะตามสภาพ
จริง ควบคู่กับการฝึกวิจารณ์ผลงานศิลปะ การจัดห้องปฏิบัติการทางศิลปะที่เหมาะสม 2) แนวทางการพัฒนา
ความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการเตรียมการ ควรเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันประเมิน
ความต้องการที่แท้จริง โดยแบ่งครูออกเป็นครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษา กำหนดกิจกรรมและวิธีถ่ายทอดทั้งทฤษฎี
และทักษะศิลปะไปพร้อมๆกัน 2) ด้านการดำเนินการ ประเมินพื้นฐานความรู้ พร้อมกับบรรยายและสาธิต เปิดโอกาส
ให้ครูลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนพร้อมกับการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ภายใต้การฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียน สถานที่ที่ใช้
จึงเป็นทั้งห้องอบรม หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์และโรงเรียน สอดแทรกการประเมินคุณค่าความงามในผลงาน และกระตุ้น
ความสนใจของครูด้วยเทคนิคความชำนาญทางศิลปะจากวิทยากร เช่น ศิลปิน นักออกแบบ และอาจารย์
มหาวิทยาลัย 3) ด้านระยะเวลาและการติดตามผล ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา คือ 1 สัปดาห์ขึ้นไปในช่วงเปิดและ
ปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะศิลปะอย่างเต็มที่ หลังจากเข้ารับการพัฒนา เพื่อนร่วมงานและวิทยากรร่วม
ติดตามผลเป็นระยะ ในรูปของการสะท้อนความเห็นและวัดจากผลสัมฤทธิ์ในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1) ควรพัฒนาต่อยอดเป็นคู่มือสำหรับการพัฒนาให้ครอบคลุมครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษาได้
ใช้ร่วมกัน

2) การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ
อาจมีการทดสอบประสิทธิภาพของแนวทาง อาจอยู่ในรูปแบบการจัดอบรมจริงหรือการทำบทเรียนสำเร็จรูปสำหรับ
ประกอบการพัฒนาในสาระต่างๆของศิลปศึกษา

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

ลายมือชื่อนิติดี

สาขาวิชา ศิลปศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2558

5583331227 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS: ART EDUCATION / IN-SERVICE TEACHERS / ART TEACHING

PIPATCH YADSOMBOON: PROPOSED GUIDELINES TO DEVELOP ART EDUCATION TEACHING ABILITY OF IN-SERVICE TEACHERS. ADVISOR: ASST. PROF. APICHART PHOLPRASERT, Ph.D., 172 pp.

The objectives of the study were 1) To study conditions and needs of the development of art teaching. 2) To propose the development of art teaching for in-service teachers. The participants were art teachers under OBEC 379 people and 34 development specialist arts teachers. The research instrument was a five-rating-scale questionnaire and the data were analyzed using by percentage, mean, standard deviation, independent samples t-test, and ANOVA

The results if this study showed that 1) for status and demand for the development of art education teaching ability, teachers graduated with and without art education still need the theoretical and practical development as well as art education teaching skills simultaneously in order to create and determine the methods of art teaching that meet the content, extend art knowledge and techniques into the classroom, interfering the media development, creating methods of art evaluation based on real situation, along with process of art criticism practice, and properly preparing art studio. 2) for the guidelines for developing art education anility consisted of 1) for preparation, teachers should be given an opportunity to evaluate the real demand by dividing teachers into those graduated with and without art education field. Activities and methods of conveying, both theoretically and practically, should be determined. 2) in implementation, knowledge should be evaluated. Lecture and demonstration should be offered so that teachers could take action in each step. Counseling and Mentoring should be provided in real school environment. The location used was conference room, art galleries, museums and schools. The work should be valued and evaluated. Teachers should be stimulated with art specialization from experts such as artists, designers, and university instructors. 3) in duration and follow-up, the duration spent for development was one week during opening and closing the semester so that teachers could fully practice art skills. After participating in developing, co-workers and co-experts could make follow-up characterized by trust reflection and measurement by classroom achievement.

Suggestions for further research

1) The manual for developing comprehensively should be extended.

2) Presentation of development of art education teaching ability of in-service teachers should bargained. The guidelines may be tested to efficiency in terms of real training program, or lesson for developing content of each art education

Department: Art Music and Dance Education Student's Signature

Field of Study: Art Education Advisor's Signature

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ ซึ่งเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ ได้เสียสละเวลาในการให้ความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้ข้อคิดต่างๆในการวิจัย รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา ที่กรุณาให้คำปรึกษาและให้เกียรติมาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และคุณครูณัฐธิดา ภูจีบ ที่คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำตลอดทุกกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่าน ครูผู้สอนศิลปศึกษา 379 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา 34 ท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาให้ความร่วมมือตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และตอบแบบสอบถามทั้ง 3 รอบ เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรม สั่งสอน และ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์แก่ผู้วิจัย ตลอดการศึกษา ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแห่งนี้

สุดท้าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อชูชาติ คุณแม่เจือจันทร์ พี่ต่าย และหลานๆ ญาติพี่น้องตระกูลญาติสมบุญ ที่ให้ความรัก ให้กำลังใจและการสนับสนุนแก่ผู้วิจัยมาเป็นอย่างดี ลูกอยากบอกถึงความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นและขอมอบความสำเร็จในครั้งนี้ให้แก่พ่อและแม่อันเป็นที่รักยิ่งที่สุดในชีวิต

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. ขอบข่ายเกี่ยวกับครูประจำการทางศิลปศึกษา.....	9
2. การพัฒนาบุคลากรครู.....	10
3. รูปแบบและวิธีในการพัฒนาครู.....	14
4. แนวคิดเรื่องศิลปศึกษา.....	28
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	101
รายการอ้างอิง	121
ภาคผนวก.....	128
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	172

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย

การพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความสมดุลที่ยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้มีความเข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาที่ตัวบุคคลให้เกิดความเข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งสังคมไทยต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดวิจารณ์ญาณ รู้จักแยกแยะว่าอะไรเหมาะสมเป็นเบื้องต้น ตามมาด้วยการคิดอะไรใหม่ๆ มีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ เข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคม สื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมั่นใจ และพร้อมรับใช้สังคมด้วยการมีคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักคิดวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงสังคมที่ตนอยู่ แต่ความเป็นจริงแล้วผู้เรียนในปัจจุบันยังคงมีลักษณะเป็นผู้รับ ขาดทักษะการวิเคราะห์ ขาดการคิดอย่างสร้างสรรค์ ขาดการอุทิศและเห็นแก่สังคมที่ตนอาศัยอยู่ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2557) ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มีการบรรจุสาระต่างๆลงในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะเหล่านั้น โดยที่สาระวิชาทางศิลปศึกษาได้ถูกให้ความสำคัญ ในแง่ของวิชาที่เข้าไปร่วมพัฒนาลักษณะนิสัย ความคิด และทักษะทางศิลปะผ่านกิจกรรมในบทเรียน ด้วยความที่ศิลปศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความงาม อารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมโยงเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้เรียน ดังนั้นศิลปศึกษาจึงเข้ามาเติมเต็มและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูศิลปศึกษา ครูศิลปศึกษาในที่นี้ คือ ครูประจำการที่ปฏิบัติการสอนรายวิชาศิลปศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ราชการตามที่ได้รับมอบหมาย บทบาทของครูผู้สอนจึงอยู่ที่การอำนวยความสะดวกเรียนรู้ คอยกระตุ้นรับผิดชอบและวินิจฉัยผู้เรียน อีกทั้งครูยังต้องเป็นนักจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้มากที่สุด (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550 และ วิชัย วงศ์ใหญ่, 2540) ดังนั้นจึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าครูถือเป็นตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ แต่จากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่ยังขาดประสิทธิภาพ ครูส่วนใหญ่เน้นการสอนแบบบรรยายโดยที่มักจะใช้การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ไม่นิยมใช้สื่อการสอนและนวัตกรรมใหม่ๆ เนื้อหาการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สาเหตุมาจาก 1) ครูผู้สอนไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกโดยตรง สาเหตุมาจากมีครูที่จบวิชาเอกไม่เพียงพอต่อและขาดความสมดุล ส่งผลให้พัฒนาผู้เรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

2) ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน สาเหตุก็มาจากการสอนไม่ตรงกับวิชาเอก ขาดทักษะในการสอนและไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอน และขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการพัฒนาอบรมครูยังไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของครู จากปัญหาที่กล่าวมานั้น สอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ปรากฏในงานวิจัยของ บุญเสริม วัฒนกิจ (2551 : 90-91) พบว่า ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ว่าครูทั้งสองระดับมีความต้องการในการพัฒนาทางวิชาการในทุกๆด้าน ทั้งแนวการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อีกทั้งยังเสนอแนะให้มีการอบรม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และติดตามผลอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการใหม่ๆแก่ครูผู้สอน

จากปัญหาและความต้องการข้างต้น นำมาสู่กระบวนการหรือวิธีการแก้ไขและพัฒนาสำหรับครูศิลปศึกษา จากการศึกษาวิธีการพัฒนาบุคลากรครูของ แมคเบธ ระบุว่าวิธีการพัฒนาครูนั้นมีอยู่หลากหลายวิธี เช่น การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) การฝึกอบรม (Training) การอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Training) และการพัฒนาครูด้วยคูปองวิชาการ (Voucher Management System) (McBeath, 1997 : 212 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 : 82-83)

ตลอดระยะเวลาเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะพัฒนาครูประจำการด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) การฝึกอบรม (Training) ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

การพัฒนาครูด้วยระบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง(Coaching and Mentoring) เป็นกระบวนการหนึ่งของการพัฒนาบุคลากร โดยมีเป้าหมายเพื่อที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน กระบวนการนี้เน้นการให้คำแนะนำ การให้ความรู้ และแนวทางการปฏิบัติงานใหม่ให้แก่ผู้เริ่มงาน และผู้ปฏิบัติงานอยู่แล้วให้สามารถนำวิธีการใหม่ๆมาปรับปรุงการทำงานของตน อีกทั้งยังมุ่งเน้นแก้ปัญหาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ด้วยการช่วยเหลือจากผู้ที่สอนงาน ภายใต้บรรยากาศความไว้วางใจ การยอมรับ และการติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ (Gornall and Burn, 2013 :16)

ตัวอย่างเช่น ในปีงบประมาณ 2556 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ) ได้จัดให้มีโครงการพัฒนาครูที่เน้นความเข้มแข็งของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนในบริบทที่หลากหลาย ด้วยกระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง และให้เป็นไปตามความต้องการของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่ฯ ซึ่งแต่ละเขตพื้นที่ได้ประสานกับคณะครุศาสตร์ จุฬาฯ เพื่อเป็นคู่ร่วมพัฒนา เพื่อส่งเสริมจิตวิญญาณและอุดมการณ์ของความเป็นครู ให้เป็นคนเก่ง มีคุณภาพ และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้านการรู้หนังสือ (Literacy) ด้านตัวเลข (Numeracy) ด้านการใช้เหตุผล (Reasoning Ability) รวมทั้งการพัฒนาทักษะ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างประเด็นคำถาม 2) การสืบค้นความรู้ 3) การสรุปองค์ความรู้ 4) การสื่อสารและการนำเสนอ และ 5) การบริการสังคมและจิต

สาธารณะ ควบคู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ การพัฒนาเน้นการใช้ฐานโรงเรียนเป็นหลักแก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ เป็นโครงการระยะเวลา 4 เดือน กิจกรรมสำคัญของโครงการ ได้แก่ การศึกษาคู่มือ การร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การรับการชี้แนะ และการเป็นพี่เลี้ยงในพื้นที่ การเข้าร่วมรับการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงทางไกลผ่านเว็บไซต์ และการประชุมแบบ Symposium ในเขตพื้นที่ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556)

จากโครงการที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงข้อดีของวิธีการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง คือ เป็นวิธีการสอนและการชี้แนะสำหรับครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้านการรู้หนังสือ (Literacy) ด้านตัวเลข (Numeracy) ด้านการใช้เหตุผล (Reasoning Ability) รวมทั้งการพัฒนาทักษะ 5 ขั้นตอน ข้อดีของโครงการนี้คือการลงไปช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดแบบพี่แบบน้องจากเพื่อนครูที่จับคู่กัน และจากอาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ ส่งเสริมความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างผู้สอนและผู้รับการสอน ระยะเวลากระชับด้วยการปฏิบัติงานจริงในโรงเรียน มีระบบการติดตามดูแลอยู่เป็นระยะด้วยการประชุมย่อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้สอบถามความคืบหน้า แก้ไขปัญหาและอุปสรรคร่วมกันว่าเกิดผลอย่างไร ส่วนข้อดีของโครงการสำหรับการพัฒนาครูศิลปศึกษา คือ การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) เป็นการพัฒนาทักษะโดยภาพรวม ไม่เจาะจงลงในด้านศิลปศึกษาโดยตรง และมีการเชื่อมโยง เพียงแต่ไม่ได้เน้นพัฒนาการสอนรายกลุ่มสาระ ซึ่งมีความละเอียดของเนื้อหาและวิธีการที่เฉพาะมาก

อีกหนึ่งวิธีที่เป็นการพัฒนาครูในประเทศไทย คือ การฝึกอบรม (Training) ซึ่งในแง่ของการศึกษาจึงอยู่ในรูปแบบของการฝึกอบรมครูประจำการ เป็นกระบวนการที่จะเพิ่มพูนทักษะมาตรฐานทางด้านการสอน การจัดการเรียนรู้ในระดับต่างๆในโรงเรียน โดยมีเป้าหมาย คือ 1) เพื่อเตรียมผู้เข้ารับการอบรม นั่นก็คือ ครู ให้เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ สำหรับการเตรียมการสอน เพื่อการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้บรรลุผลสำเร็จ 2) เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการ ประสานงานกับเพื่อนร่วมงาน ครอบครัว และผู้บังคับบัญชาในที่นี่จะถูกรวมเรื่องการออกแบบ และพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรการอบรมครูประจำการ โดยที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็นรวมถึงความสามารถในการติดต่อประสานงานกับคนที่มีลักษณะที่แตกต่างกันอีกด้วย (Unesco, 1980)

ตัวอย่างเช่น ในปี 2555 สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้มีการจัดโครงการพัฒนานวัตกรรมการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการอบรมและเปลี่ยนเรียนรู้ของครูในเรื่องการพัฒนานวัตกรรมการสอนและประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อสนองยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยพัฒนาสมรรถนะการคิด การแก้ปัญหาและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครู ให้ผู้เรียนสามารถค้นพบและเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่สำคัญได้ตามศักยภาพ เป็นโครงการอบรมเชิง

ปฏิบัติการและทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน และเป็นการนำเสนอผลงานวิธีปฏิบัติที่ได้ผล เพื่อเป็นการขยายผลการพัฒนาแก่ครู เป็นเวทีที่ให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ซึ่งกันและกัน เกิดเป็นเครือข่ายของการเรียนรู้ด้วยกัน การอบรมจัดขึ้นสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษา

ต่อมาปี 2556 โครงการของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดโครงการพัฒนาครู "Arts Education " เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะทางศิลปะแก่ศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับทักษะทางศิลปะเบื้องต้น ได้แก่ ทักษะสีไม้ ทักษะสีน้ำ ทักษะวาดเส้น ทักษะการวิจารณ์งานศิลปะ ที่จะนำไปต่อยอดในการจัดการเรียนการสอนของครู และการนิเทศของศึกษานิเทศก์ ระยะเวลา 3 วัน เพื่อให้ศึกษานิเทศก์เกิดความรู้และทักษะในการทำงานศิลปะ เกิดความเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ มีสังคมแห่งการแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน

จากทั้งสองโครงการที่กล่าวมานี้ ชี้ให้เห็นถึงข้อดีและข้อดีของโครงการจัดฝึกอบรม (Training) สำหรับครูประจำการ ข้อดีของโครงการนี้คือ ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและผลการปฏิบัติงานที่ดี เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครู ได้ทดลองปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการทำงานงานศิลปะ เพื่อนำไปต่อยอดถึงเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ส่วนข้อดีของโครงการคือ ถึงแม้ว่าบางโครงการจะเป็นโครงการที่พัฒนาครูศิลปศึกษาแทรกอยู่ แต่ก็ยังไม่ใช่โครงการที่พัฒนาศิลปศึกษาโดยตรง ซึ่งศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหาและวิธีการที่เฉพาะ ขาดระบบการติดตามผลที่ยั่งยืน ด้วยระยะเวลาที่จำกัดอาจไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหาทางศิลปศึกษาและทักษะปฏิบัติ รวมถึงการมองเห็นภาพและผลของการนำไปใช้

จากรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้น พบว่ายังเป็นกระบวนการพัฒนาที่ยังไม่เกิดความยั่งยืน ขาดระบบการติดตามผล ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ตลอดจนแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ ในลักษณะเจาะจงที่เป็นรายวิชาศิลปศึกษา เป็นรูปแบบการพัฒนาครูให้เกิดผลแบบยั่งยืนและต่อเนื่อง ส่งผลไปยังคุณภาพของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 โดยใช้กรอบแนวคิดทางการสอนศิลปศึกษากับกรอบแนวคิดทางการพัฒนาครู เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูประจำการ
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ ด้วยการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสอบถามครูประจำการ ผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาครู และผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปศึกษา

คำจำกัดความในการวิจัย

ครูประจำการ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ตามโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างๆ หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ (ยนต์ ชุ่มจิต 2550 : 16)

ครูประจำการที่สอนศิลปศึกษา หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนทางศิลปศึกษาอยู่ตามโรงเรียนหรือสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่มัธยมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 42 เขตพื้นที่

การพัฒนาความสามารถของครู หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

ความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา หมายถึง ความรู้ความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนที่ประกอบไปด้วย ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะปฏิบัติสุนทรียศาสตร์โดยบูรณาการให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนตามธรรมชาติของวิชา ตามโครงสร้างการพัฒนา ดังนี้

1. **ด้านการเตรียมการพัฒนา** ประกอบไปด้วย
 - 1.1 การสำรวจความต้องการในการพัฒนา
 - 1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา
 - 1.3 การกำหนดเนื้อหา
 - 1.4 วิธีการและรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนา
 - 1.5 การเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนา
 - 1.6 การเลือกสถานที่ที่ใช้ในการพัฒนา
 - 1.7 การเลือกวิทยากรผู้ให้การพัฒนา
2. **ด้านการดำเนินการพัฒนา**
3. **ด้านระยะเวลาและการติดตามผลการพัฒนา** ประกอบไปด้วย
 - 3.1 การกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา
 - 3.2 การติดตามผลการพัฒนา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูประจำการทั้งที่จบและไม่จบศิลปศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาในอนาคต
2. แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในการจัดการพัฒนา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ มีดังนี้

1. ขอบข่ายเกี่ยวกับครูประจำการทางศิลปศึกษา
 - 1.1 ความหมายของครูประจำการ
 - 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูศิลปศึกษา
 - 1.3 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
2. การพัฒนาบุคลากรครู
 - 2.1 ความหมายของการพัฒนา
 - 2.2 ความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาบุคลากรครู
 - 2.3 โครงสร้างของการพัฒนา
 - 2.4 ประสิทธิภาพของการพัฒนาบุคลากรครู
 - 2.5 การพัฒนาวิชาชีพครูในประเทศไทย
3. รูปแบบและวิธีในการพัฒนาครู
 - 3.1 การพัฒนาครูด้วยระบบการฝึกอบรม (Training)
 - 3.1.1 ความสำคัญของการฝึกอบรม
 - 3.1.2 ขั้นตอนการวางแผนการฝึกอบรม
 - 3.1.4 ประโยชน์ของการฝึกอบรม
 - 3.2 การพัฒนาครูด้วยวิธีการชี้แนะ (Coaching)
 - 3.2.1 ความสำคัญของวิธีการชี้แนะ
 - 3.2.2 ระดับของการชี้แนะ
 - 3.2.3 ขั้นตอนและวิธีการชี้แนะ
 - 3.2.4 เทคนิคการพัฒนาครูด้วยระบบการชี้แนะ
 - 3.2.5 การติดตามผลการชี้แนะ
 - 3.2.6 ประโยชน์ของวิธีการชี้แนะ
 - 3.3 การพัฒนาครูด้วยระบบคูปองวิชาการ (Voucher Management System)
 - 3.3.1 ความสำคัญของการพัฒนาครูด้วยระบบคูปองวิชาการ
 - 3.3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานระบบคูปองวิชาการ

3.3.3 ประโยชน์ของระบบคู่มือวิชาการ

3.4 การพัฒนาครูด้วยการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Training : SBT)

เป็นฐาน

3.4.1 ความหมายของการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3.4.2 ความสำคัญของการพัฒนาครูด้วยการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียน

เป็นฐาน

3.4.3 องค์ประกอบของการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3.4.4 ประโยชน์ของการพัฒนาครูด้วยวิธีการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียน

3.4.5 ขั้นตอนการพัฒนาครูด้วยระบบการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3.5 การนิเทศการศึกษา

3.5.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

3.5.2 ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา

3.5.3 ลักษณะของศึกษานิเทศก์

3.5.4 ผู้ที่มีหน้าที่นิเทศการศึกษา

3.6 การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management, KM)

3.6.1 ปัจจัยที่ทำให้ KM ประสบความสำเร็จในองค์กร

3.6.2 การจัดการความรู้ในวงการการศึกษา

4. แนวคิดเรื่องศิลปศึกษา

4.1 ศิลปศึกษา

4.2 คุณค่าของศิลปศึกษา

4.3 ธรรมชาติและเนื้อหาวิชาศิลปศึกษา

4.4 การเรียนการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

4.5 ทฤษฎีการสอนศิลปศึกษาตามแนว DBAE

4.6 วิธีการสอนศิลปศึกษา

4.7 ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

1. ขอบข่ายเกี่ยวกับครูประจำการทางศิลปศึกษา

ครูถือเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาของเด็กและประเทศชาติ เป็นผู้ที่ถูกคาดหวังเพื่อสังคม บทบาทที่ได้รับนอกจากการเป็นครู ยังถือเป็นเหมือนผู้ปกครอง การที่คนจะเข้ามาเป็นครูได้นั้น ต้องศึกษาเล่าเรียนอย่างหนัก รับภาระในการสอนอย่างหนัก ต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ให้ตนเองอยู่เสมอ เพื่อมาสอนศิษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และต้องทำการประเมินและตรวจสอบผลการเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้มีความเจริญงอกงามต่อศิษย์อย่างต่อเนื่อง (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550)

1.1 ความหมายของครูประจำการ ซึ่งยนต์ ชุ่มจิต (2550) ได้ให้ความหมายของคำว่า ครูประจำการ ไว้ว่าครูประจำโรงเรียน ที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่ตามโรงเรียน บทบาทจึงอยู่ที่การสอน และการควบคุมดูแลศิษย์ บทบาทและหน้าที่ของครู จากการศึกษาของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2540) ได้อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของครูว่า บทบาท หมายถึง การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ และหน้าที่ จึงหมายถึง การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย บทบาทของผู้สอน จึงเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ ที่ต้องกระตุ้น รับผิดชอบ วินิจฉัยผู้เรียนและจัดกระบวนการเรียนรู้ ในส่วนของบทบาทของครูศิลปศึกษา พีระพงษ์ กุลพิศาล (2546 : 142-147) ได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของครูศิลปศึกษาว่า ครูศิลปศึกษามีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากครูวิชาอื่น ตลอดจนบุคลิกภาพและทัศนคติต่างๆที่ค่อนข้างเป็นตัวของตัวเอง บทบาทครูศิลปศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ได้แก่ เป็นคนที่มีลักษณะการสร้างสรรค์ คิดค้นสิ่งใหม่ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม มีแนวความคิดในการจัดกิจกรรมทางศิลปะ รวบรวมและสะสมสื่อที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ มีไหวพริบในการแยกแยะหาจุดเด่นในผลงานของเด็ก ทำตัวให้เป็นที่ปรึกษาที่จริงจัง แจ่มใจ และรับฟังความคิดเห็นบุคคลอื่น จัดสรรเวลา ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการได้อย่างเหมาะสม

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูศิลปศึกษา จากการศึกษาของ กำจร สุนพงษ์ศรี (2530 : 19-23) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูศิลปศึกษา ว่าครูควรจะต้องมีความรู้ในวิชาที่ตนสอน มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในการนำไปใช้ และความสามารถในการปฏิบัติดีมีจริยธรรม สอดคล้องกับนิรมล ติรณสาร สวัสดิบุตร (2549 : 75-91) ที่กล่าวว่า ครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ คู่กับคุณธรรม ลักษณะประจำตัวครู หรือคุณธรรมที่ครูศิลปศึกษาควรมี ได้แก่ ลักษณะที่ดีทางกาย แต่งกายสุภาพ นามอง ลักษณะที่ดีทางวาจา พูดจาสุภาพ ใช้อ้อยคำที่ชวนฟัง และลักษณะที่ดีทางใจ มีจิตใจที่รักและปรารถนาดีต่อศิษย์

จากลักษณะที่พึงประสงค์ของครูศิลปศึกษา ปฏิเสธไม่ได้ว่าคุณลักษณะเฉพาะของความเป็นครูศิลปศึกษา มักจะผูกติดกับเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาชีพ เป็นตัวกำหนดให้ครูแสดงลักษณะของตนออกมา ในทางเดียวกันก็เป็นข้อกำหนด หรือเกณฑ์ปฏิบัติและถือปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้อยู่ในกรอบของวิชาชีพ และง่ายต่อการควบคุมดูแล

1.3 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู คุรุสภา (2539) ได้กำหนดเกณฑ์ เพื่อให้ครูได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการปฏิบัติงาน

- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ
- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

2. การพัฒนาบุคลากรครู

การพัฒนาครูประจำการ ครูประจำการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทางด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ และทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน วัตถุประสงค์เพื่อเอื้อต่อการดำเนินงานของบุคคลและหน่วยงาน อีกทั้งยังเป็นปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง เช่น หลักสูตรการสอน วิธีการพัฒนาวิชาชีพใหม่ๆ

2.1 ความหมายของการพัฒนา พยอม วงศ์สารศรี (2544 : 146) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า เป็นการทำให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้มีคุณภาพ การที่จะบรรลุในผลการพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการวางแผนจัดกิจกรรมต่างๆ ให้บุคลากรใหม่และบุคลากรที่มีอยู่เดิมที่ต้องได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับ พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 87-88) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรครู ว่าเป็นการจัดหาทางส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนของตน ไม่ว่าจะ เป็นในด้านความรู้หรือการปฏิบัติงานก็ตาม กิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้ครูที่กำลังทำงานอยู่นั้นเกิดความเจริญก้าวหน้า เรียกว่าเป็นการให้การศึกษาแก่ครูประจำการ (In-service teacher education)

2.2 ความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาเป็นสิ่งจำเป็นต่อประสิทธิภาพของงานอย่างมาก เมื่อมีการบรรจุเข้ารับตำแหน่งแล้ว และเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานไปเป็นระยะเวลาต่างๆ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงไป ก็จำเป็นต้องได้รับการอบรมเพื่อให้สามารถทำงานได้ดีเหมือนเดิม โดยหน่วยงานเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงาน ประสิทธิภาพของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของครู จากการที่โรงเรียนให้โอกาสในการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวเอง (สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., 2535)

2.3 โครงสร้างของการพัฒนา เป็นกระบวนการในการพัฒนาบุคลากร จะเริ่มจากการพิจารณาความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง การกำหนดหลักสูตร ไปจนถึงการประเมินผล ซึ่งจากการศึกษาของพศิน แดงจวง (2554) ได้อธิบายถึงโครงสร้างของการพัฒนาบุคลากร สามารถแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสำรวจความต้องการเพื่อที่จะพัฒนาบุคลากรให้บรรลุเป้าหมาย โดยที่หน่วยงานหรือองค์กรจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์ หน้าที่และลักษณะของงาน 2) กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาบุคลากร เพื่อเป็นความเข้าใจเดียวกันของผู้พัฒนาและผู้รับการพัฒนา 3) การเลือกสรรวิธีที่ใช้ในการพัฒนา เพื่อเอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ 4) การเลือกวัสดุที่ใช้ในการพัฒนา เพื่อเอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ 5) การลงมือปฏิบัติพัฒนา โดยใช้วิทยาการที่เชี่ยวชาญและกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม 6) การประเมินผลการพัฒนา เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าการพัฒนาที่เกิดขึ้นนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อาจประเมินจากเนื้อหา, วิทยาการ, ระยะเวลา, สถานที่, สื่อ, รูปแบบการพัฒนา หรือผู้รับการพัฒนา ในส่วนขององค์ประกอบของการพัฒนาครู จากการศึกษาของ คำหมาน คนไค ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาครูที่ระบุถึงองค์ประกอบของการพัฒนาครู จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1) ครูหรือผู้รับการพัฒนาแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตนและมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาที่แตกต่างกัน 2) วิทยาการหรือผู้ให้การพัฒนา ทำหน้าที่กำกับช่วยเหลือในการพัฒนา 3) แนวทางหรือรูปแบบการพัฒนา ที่มีความเหมาะสมกับผู้รับการพัฒนา 4) แรงจูงใจ อาจอยู่ในรูปของสิ่งตอบแทน เช่น การเลื่อนขั้น โบนัส 5) สื่ออุปกรณ์ รวมถึงปัจจัยทางเทคโนโลยีที่จำเป็นที่เพียงพอ 6) ผู้บริหารหรือผู้ให้การสนับสนุนที่มีความรู้ความสามารถและตั้งใจจริงในการสนับสนุนการพัฒนานั้นๆ (คำหมาน คนไค, 2543)

2.4 ประสิทธิภาพของการพัฒนาบุคลากร จากการศึกษานี้ของ บลัดเลอร์ (Butler, 2001) อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ได้กล่าวถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการพัฒนา ก็คือการถ่ายโอนความรู้ เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ เพิ่มพูนทักษะ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะสิ่งที่ได้รับนั้นเป็นที่คาดหวังว่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน เช่นเดียวกับ เซเฟริท (Sayfarth, 1999) อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ 8 ประการที่เป็นเกณฑ์ของประสิทธิภาพของกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ 1) ความ

เกี่ยวเนื่อง (Relevances) กิจกรรมการพัฒนาที่จะมีประสิทธิภาพต้องมีความต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการและความสนใจของครู เชื่อมโยงกับภาระงานในชั้นเรียนของครู 2) วัตถุประสงค์ (Clear Objectives) ต้องรู้ถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ครูจะได้รับประโยชน์อย่างมาก ถ้าหากมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3) มีสิ่งจูงใจที่ดึงดูด (Attractive Incentives) ครูควรจะได้รับรางวัลหรือสิ่งจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาหรือได้รับสิ่งจูงใจในการนำวิธีการใหม่ๆไปใช้ 4) การประยุกต์ (Application) กิจกรรมการพัฒนาจะเกิดประสิทธิภาพ เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาเข้าใจวิธีการที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ในชั้นเรียน 5) ความต่อเนื่องของการพัฒนา (Maintenance) กิจกรรมการพัฒนาจะเกิดผล เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้นำแนวคิดใหม่ๆไปใช้แล้วได้รับการสนับสนุนให้เกิดผล ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ 6) ความรู้ของผู้ให้การอบรม (Instructor Knowledge) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้ให้การฝึกอบรมเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับวิธีการที่นำเสนออย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย 7) เหมาะสมกับชั้นเรียน (Classroom Fit) กิจกรรมการพัฒนาจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและสามารถนำไปใช้ในชั้นเรียน เนื้อหาการพัฒนาจะต้องเหมาะสมกับลีลาการสอนของครูและสภาพแวดล้อมของชั้นเรียน 8) ระยะเวลา (Duration) กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ถ้าครูได้รับร่วมกิจกรรมเป็นเวลานาน กิจกรรมที่ดำเนินหลายวันจะเปิดโอกาสให้ครูลองปฏิบัติเทคนิควิธีการใหม่ๆและได้รับข้อมูลย้อนกลับที่เหมาะสม

2.5 การพัฒนาวิชาชีพครูในประเทศไทย จากการศึกษาโครงการการพัฒนาวิชาชีพครู ในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา มีหน่วยงานที่จัดโครงการเพื่อพัฒนาครู เช่น 1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2) สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) สมาคมพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะแห่งประเทศไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปี พ.ศ. 2554 จากผลการดำเนินงานในรายงานประจำปี 2553 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการวิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นงานวิจัยหนึ่งที่มีเป้าหมายเพื่อหารูปแบบ วิธีการพัฒนาศักยภาพครู และผู้เรียน ให้มีทักษะในการผลิต สร้างสรรค์สื่อ และใช้สื่อสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนได้ ผลการวิจัย พบว่าการใช้รูปแบบความร่วมมือขององค์กร และรูปแบบการอบรมในการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีทักษะให้สามารถสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายและแสวงหาแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่เข้ามามีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงด้านวิชาการแก่โรงเรียนและครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

ปี พ.ศ. 2555 จากรายงานประจำปี 2555 ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดโครงการพัฒนานวัตกรรมการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นโครงการที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะการคิด การแก้ปัญหาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร่วมกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครู ผลการดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่า การอบรมพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมศักยภาพของครูให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ รวมถึงการนำเสนอผลงานวิธีปฏิบัติที่ดีที่ได้ผล เพื่อเป็นการขยายผลการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เป็นเวทีให้ครูได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน เกิดเครือข่ายทางวิชาการ (สำนักงานพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2556)

ปี พ.ศ. 2555 จากผลการดำเนินงานการอบรมสัมมนาครูศิลปะ โครงการเสริมสร้างศักยภาพของครูศิลปะสู่ประชาคมอาเซียน เรื่อง ก้าวสู่ครูอาเซียน ซึ่งจัดโดยสมาคมพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะแห่งประเทศไทย เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ และพัฒนาเจตคติของครูศิลปะเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมอาเซียน ผลการดำเนินงาน พบว่า ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ และได้รับทักษะและประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูและวิทยากร (สมาคมพัฒนาครูศิลปะแห่งประเทศไทย, 2555)

ปี 2556 จากผลการดำเนินงานของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดโครงการพัฒนาครู "Arts Education " เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะทางศิลปะแก่ครูผู้สอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับทักษะทางศิลปะ ได้แก่ ทักษะสีไม้ ทักษะสีน้ำ ทักษะวาดเส้น ทักษะการวิจารณ์งานศิลปะ ที่จะนำไปต่อยอดในการจัดการเรียนการสอนของครู และการนิเทศของศึกษานิเทศก์ ผลการดำเนินงาน พบว่า ครูและศึกษานิเทศก์เกิดความรู้และทักษะในการทำงานศิลปะ เกิดความเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ มีสังคมแห่งการแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน

ปี 2556 จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดโครงการพัฒนาครูที่เน้นความเข้มแข็งของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนในบริบทที่หลากหลาย ด้วยกระบวนการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง และให้เป็นไปตามความต้องการของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อส่งเสริมจิตวิญญาณและอุดมการณ์ของความเป็นครู ให้เป็นคนเก่ง มีคุณภาพ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ด้านการรู้หนังสือ (Literacy) ด้านตัวเลข (Numeracy) ด้านการใช้เหตุผล (Reasoning Ability) รวมทั้งการพัฒนาทักษะ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างประเด็นคำถาม 2) การสืบค้นความรู้ 3) การสรุปองค์ความรู้ 4) การสื่อสารและการนำเสนอ และ 5) การบริการสังคมและจิตสาธารณะ ควบคู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ การพัฒนาเน้นการใช้ฐานโรงเรียนเป็นหลักแก่ครู ผู้บริหาร

สถานศึกษา และศึกษานิเทศก์

สรุปว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เกิดการพัฒนาครูในรูปแบบต่างๆ เช่น การวิจัยปฏิบัติการ การฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนานวัตกรรม โดยภาพรวมถือเป็นการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรครู เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จากโครงการ ช่างต้นชี้ให้เห็นว่ารูปแบบและแนวทางการพัฒนาล้วนเป็นไปตามยุคสมัยและความเปลี่ยนแปลงของ สังคม และเทคโนโลยี

3. รูปแบบและวิธีในการพัฒนาครู

การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมและปรับปรุงทักษะการทำงานของบุคลากร โดยวิธี ต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะเฉพาะอย่าง รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูจากการศึกษาของ แมคเบธ (McBeath, 1997 อ้างถึงในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) พบว่ารูปแบบการ พัฒนาครูมีอยู่หลายวิธี เช่น 1) การมอบหมายงานใหม่ให้ทำ 2) การชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง 3) การศึกษาต่อ 4) การฝึกอบรม นอกจากนี้เซย์ฟาร์ท (Seyfarth, 1999 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2550) ยังกล่าวถึงรูปแบบของการพัฒนาซึ่งเป็นทางเลือกในการพัฒนาการรวมกลุ่ม เครือข่ายครู 3) การเป็นหุ้นส่วน นอกจากนี้ยังมีวิธีที่จะพัฒนาครูได้อีก เช่น การฝึกอบรมครูโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน และการพัฒนาครูด้วยระบบคูปองวิชาการ

จากวิธีการพัฒนาครูข้างต้น พบว่า มีวิธีการพัฒนาความรู้ทั้งหมด 9 วิธี ได้แก่

- 1) การฝึกอบรม
- 2) การชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง
- 3) การฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 4) การพัฒนาครูด้วยระบบคูปองวิชาการ
- 5) การมอบหมายงานให้ทำ
- 6) การศึกษาต่อ
- 7) การวิจัย ปฏิบัติการ
- 8) การรวมกลุ่มเครือข่ายครู
- 9) การเป็นหุ้นส่วน

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา(2548) ได้ทำการจำแนกรูปแบบของการพัฒนาครูออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การจัดหาผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญมาช่วยพัฒนา 3) การเข้ารับ การฝึกอบรม และ 4) การศึกษาต่อ จากวิธีการพัฒนาข้างต้น สามารถอธิบายได้ตามตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

3.1 การพัฒนาครูด้วยระบบการฝึกอบรม (Training)

บรรยงค์ โตจินดา (2543 : 194) และ พยอม วงศ์สารศรี (2544 : 148-149) ได้ให้ความหมาย ของการฝึกอบรม (Training) ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของบุคคลและองค์กร โดยการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และทัศนคติ จะช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไป ได้ การฝึกอบรมมีจุดประสงค์เพื่อให้บุคคลมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และมีทัศนคติที่ดี ต่อการทำงาน เกิดความรักในองค์กร นอกจากนี้ในทางการศึกษา ยูเนสโก (Unesco, 1980) ยังได้

กล่าวถึง การฝึกอบรมครูประจำการ (In-service Training) ว่าเป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน อีกทั้ง กรมการฝึกหัดครู อธิบายเพิ่มเติมอีกว่าลักษณะของการฝึกอบรมครูประจำการมีทั้งแบบหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรระยะยาว เพื่อมุ่งพัฒนาสมรรถภาพเฉพาะอย่าง

3.1.1 ความสำคัญของการฝึกอบรม โดยการพิจารณาจากประโยชน์ของการฝึกอบรม ทำให้ระบบการปฏิบัติงานดีขึ้น ช่วยลดค่าใช้จ่าย แรงงานและเวลาในการปฏิบัติงานให้น้อยลง ทำให้เกิดการบริหาร การควบคุม การติดต่อสื่อสารและการประสานงานดีขึ้น (อุทัย หิรัญโต, 2531)

3.1.2 ขั้นตอนการวางแผนการฝึกอบรม จากการศึกษาของเวลล่า (Vella, 1995 : 10-13) พบว่าขั้นตอนทั้ง 7 ขั้นตอนของการวางแผนการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ใคร (Who) จะอบรมพัฒนาใคร 2) ทำไม (Why) ทำไมถึงจะต้องอบรม 3) เมื่อไหร่ (When) ช่วงเวลาและระยะเวลาที่ใช้ 4) ที่ไหน (Where) สถานที่ที่ใช้ควรจะเป็นที่ไหน 5) อะไร (What) เนื้อหาอะไรที่ใช้ในการอบรม 6) เพื่ออะไร (What for) การอบรมจัดขึ้นเพื่ออะไร 7) อย่างไร (How) จะใช้วิธีการหรือเทคนิคอย่างไรให้เหมาะสม เนื่องจากเป็นการวางแผนการอบรม จำเป็นต้องมีการกำหนดประเภทของการฝึกอบรม ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของ บรรยงค์ โตจินดา (2543) พบว่า ประเภทของการฝึกอบรมมีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะ ได้แก่

ตารางการกำหนดประเภทของการฝึกอบรม

ลักษณะการแบ่ง	รูปแบบ
แบ่งตามลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	1) การฝึกอบรมแบบปฐมนิเทศ (Orientation) 2) การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (On the job training : OJT) 3) การฝึกหัดช่างฝีมือ (Apprenticeship training) 4) การฝึกอบรมในห้องทดลองปฏิบัติงาน (Lab or Workshop) 5) การกลับมาฝึกงานเพื่อเสริมประสบการณ์ (Internship training) 6) การศึกษาอบรมพิเศษ (Special Training)
แบ่งตามลักษณะของงาน	1) การฝึกอบรมก่อนการทำงาน (Pre-service Training) 2) การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน (On the job Training) 3) การฝึกอบรมเพิ่มความรู้ความชำนาญ (In- service Training) 4) การส่งบุคลากรออกไปศึกษาดูงานภายนอกสถานที่ (Off the job Training)

ผลดีของการจำแนกประเภทของการฝึกอบรม คือ ทราบถึงขอบข่ายที่จะบรรจุเนื้อหาลงไปในการฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้นๆ

วิธีการฝึกอบรมนั้นมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้เข้ารับการอบรม วัตถุประสงค์ และประเภทของการฝึกอบรม วิธีแต่ละวิธีมีความมุ่งหมายและประโยชน์ที่จะได้รับไม่เหมือนกัน ซึ่งอุทัย หิรัญโต (2531) ได้อธิบายวิธีการฝึกอบรมที่นิยมใช้กันอยู่ทั่วไป มีดังนี้

1) การบรรยาย (Lecture) การบรรยายเป็นการพูดใช้ปากให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ 2) การประชุมอภิปราย (Conference) เพราะการประชุมรูปแบบนี้เป็นการอภิปรายเพื่อปรึกษาหารือปัญหา แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็น 3) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) ที่ให้ผู้เข้าอบรมแสดงบทบาทเหมือนกับสถานการณ์จริง เป็นลักษณะของการเรียนโดยการลงมือทำ 4) การศึกษากรณีตัวอย่าง (Case study) การนำเอาปัญหาและข้อมูลต่างๆ ให้ที่ประชุมพิจารณาศึกษา และวิเคราะห์ค้นหาวิธีการแก้ปัญหา วัตถุประสงค์เพื่อเกิดความชำนาญในการวิเคราะห์ปัญหาภายในเวลาอันจำกัด ให้ตัดสินใจแม่นยำรวดเร็ว 5) วิธีการสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีการที่ง่ายและให้ประโยชน์ที่รวดเร็ว การเรียนโดยการอธิบายประกอบการแสดงจากของจริง ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ฝังแน่น 6) การสัมมนา (Seminar) วิธีการสัมมนาจัดให้มีการประชุมกลุ่มและเปิดโอกาสให้ที่ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเสรี 7) การฝึกการทำงาน (On the job training) หรือการฝึกอบรมทางเทคนิค การฝึกการทำงาน คือการให้เจ้าหน้าที่ระดับต้นโดยการสอนให้ทำงานจริง สถานที่ฝึกส่วนใหญ่จะใช้โรงงานหรือสถานที่ปฏิบัติงาน ลักษณะเป็นการทำงานไปเรียนรู้ไป อีกทั้ง บรรยงค์ ไตรจินดา (2543 : 201-202) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกอบรม ได้แก่ โดยวิธีการทำงาน เช่น 8) การทดลองเรียนงาน (Understudies) 9) การหมุนเวียนงาน (Job rotation) 10) การสอน (Coaching) 11) การเรียนรู้การบริหารในรูปแบบกรรมการ (Multiple management) เป็นต้น

กระบวนการฝึกอบรม จากการศึกษาของ ธงชัย สันติวงศ์ (2531) และ พยอม วงศ์สารศรี (2544) ได้สรุปถึงแนวคิดในการจัดฝึกอบรม ว่าควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาความต้องการ (Need assessment) ศึกษาปัญหาและความต้องการฝึกอบรมในเรื่องอะไร เมื่อไร หรือทำการสำรวจการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในองค์กร

ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ (Training objectives) เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมจะต้องประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ และชี้ให้เห็นกิจกรรมต่างๆที่จะทำให้สนองวัตถุประสงค์นั้น

ขั้นที่ 3 กำหนดขอบข่ายของหลักสูตร (Program content) การกำหนดขอบข่ายที่จะจัดขึ้นในกิจกรรมนั้นๆควรจะแบ่งช่วงเนื้อหาหรือระยะเวลาอย่างไร เท่าใด

ขั้นที่ 4 กำหนดวิธีการฝึกอบรมด้วยการตระหนักถึงหลักการเรียนรู้ของผู้รับการฝึกอบรม

รวมไปถึงการจัดลำดับเนื้อหา กำหนดวัน เวลา อุปกรณ์ สถานที่ บรรยากาศต่างๆตลอดจนคุณสมบัติของผู้บรรยาย จัดสรรงบประมาณ และเตรียมแบบสอบถามที่จะประเมินผล

ขั้นที่ 5 การดำเนินการฝึกอบรม (Actual program) เป็นขั้นที่ดำเนินการฝึกอบรมจริงๆ ในช่วงนี้เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมจะต้องคอยสอดส่องความเรียบร้อย เอาใจใส่ฟังบรรยายเพื่อทำการเก็บข้อมูลต่างๆไว้ปรับปรุงการฝึกอบรม

ขั้นที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ต้องทำทุกครั้ง ด้วยการให้ตอบแบบสอบถามเพื่อผู้จัดการอบรมได้รู้ถึงข้อบกพร่องต่างๆ ที่จำเป็นต้องปรับปรุงในครั้งต่อไป

ขั้นที่ 7 การติดตามผล (Follow-up) หลังจากที่มีการฝึกอบรมเสร็จสิ้น ควรมีการติดตามผล การปฏิบัติงาน เพื่อวิเคราะห์ว่าการอบรมได้ผลมากน้อยแค่ไหน คุ่มค่าแค่ไหน ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญ แต่องค์กรส่วนใหญ่ขาดการติดตามผลในกระบวนการฝึกอบรมนั้น

3.1.4 ประโยชน์ของการฝึกอบรม จากการศึกษาของพยอม วงศ์สารศรี (2544 : 151) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ได้แก่ ประโยชน์ต่อผู้รับการอบรม ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน สามารถรู้ถึงมาตรฐานการทำงาน ทำให้ผู้รับการอบรมมีความก้าวหน้าในตำแหน่ง ซึ่งจะเป็ตัวกระตุ้นให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน ประโยชน์ต่อหัวหน้างาน ทำให้ประหยัดเวลาในการที่จะใช้สอน หรือแนะนำงานต่างๆ ประหยัดเวลาที่จะใช้ควบคุมดูแล และประโยชน์ต่อหน่วยงานองค์กร ช่วยทำให้ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน พัฒนาการทำงาน สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่หน่วยงาน ดังนั้น วิธีการฝึกอบรมที่กล่าวมานั้น ในทางปฏิบัติแล้วอาจจะเลือกเพียงวิธีใดวิธีหนึ่งโดยเฉพาะหรือใช้หลายวิธีก็ได้ แต่โดยทั่วไปมักจะเลือกใช้วิธีการฝึกอบรม 2 วิธีหรือมากกว่านั้นผสมกัน นอกจากนั้นยังมีการเลือกใช้อุปกรณ์ต่างๆประกอบการฝึกอบรมด้วย เพื่อเรียกความสนใจและไม่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความเบื่อหน่าย

3.2 การพัฒนาครูด้วยวิธีการชี้แนะ (Coaching)

การชี้แนะนั้นมีมานานอาจอยู่ในเรื่องของการกีฬา การเป็นโค้ช หรือการเป็นผู้นำทีม แต่ในทางการศึกษา การชี้แนะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของครูประจำการให้สามารถทำงานได้ตรงตามเป้าหมาย จนเกิดประสิทธิภาพของงาน ดังนั้นความหมายของการชี้แนะ คือ กระบวนการระหว่างการทำงานของคนสองคนหรือมากกว่านั้น เป็นการทำงานโดยระบุเป้าหมายและความสำเร็จร่วมกัน การอธิบายความสำคัญของการเรียนรู้โดยผู้เข้าร่วม เป็นผู้กำหนดและเปิดโอกาสในการเรียนรู้ใหม่ๆ มีปฏิสัมพันธ์และสนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่กันในการพัฒนาไปสู่สิ่งที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับความหมายของการชี้แนะว่าเป็นเรื่องของการเรียนรู้ การพัฒนาและปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดและพฤติกรรม มีลักษณะเฉพาะจากการสะท้อนมุมมอง และการนำตนเองไปสู่การเรียนรู้ จากการแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง (Robertson, 2009 : 4)

(Gornall and Burn, 2013 : 16)

3.2.1 ความสำคัญของวิธีการชี้แนะ จากการศึกษาของโมแลน (Moran, 2007 : 6) ได้กล่าวถึง การชี้แนะว่าเป็นตัวช่วยในการสร้างวัฒนธรรมในโรงเรียนในการประเมินผลร่วมกัน การสอนจะพัฒนาความสามารถพัฒนาความสามารถของคนเดียวหรือกลุ่มคน เพื่อการแก้ปัญหาและสะท้อนความคิดอย่างสร้างสรรค์ การชี้แนะเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องด้วยความช่วยเหลือและติดตาม อีกทั้ง โรเบิร์ตสัน (Robertson, 2009 : 8-9) ยังกล่าวเสริมอีกว่า กระบวนการชี้แนะมักมีความยืดหยุ่น ผลที่ได้คือการเรียนรู้ใหม่ในตัวบุคคล อีกทั้งยังได้รับประโยชน์ร่วมกัน เกิดความเข้าใจที่ดีในการทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ในการสอนมักจะต้องใช้ระยะเวลาที่มากในการพัฒนาให้เกิดผลที่ยั่งยืน

3.2.2 ระดับของการชี้แนะ เป็นโครงสร้างของรูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้ผสมผสานความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ โดยจัดเตรียมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการชี้แนะ กรอบมโนทัศน์จึงเป็นไปเพื่อการอบรม การจัดการ การประเมิน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความพยายามของการสอน ดังที่ โมแลน (Moran, 2007 : 13-15) ได้นำเสนอลำดับของการชี้แนะที่มีความแตกต่างกัน 8 ขั้นตอนของการเรียนรู้จากการชี้แนะไว้ ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรร่วมกัน (Collaborative Resource Management) 2) การนำเสนอข้อมูล (Literacy Content Presentation) 3) การสังเกตการณ์ในชั้นเรียน (Focused Classroom Visit) 4) การวางแผนร่วมกัน (Coplanning) 5) การเรียนรู้แบบกลุ่ม (Study Group) 6) การเรียนรู้แบบบทเรียนสาธิต (Demonstration Lessons) 7) การเรียนรู้แบบเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Peer Coaching) 8) การสอน (Coaching)

3.2.3 ขั้นตอนและวิธีการชี้แนะ การสอนจำเป็นต้องทำอย่างมีแบบแผนเป็นขั้นตอน โดยคำนึงถึงกระบวนการเรียนรู้และลำดับของการเรียนรู้เพื่อให้การสอนเป็นระบบ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังจะเห็นได้จากการการศึกษาของเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการชี้แนะ ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมเนื้อหาวิชา ผู้สอนจะต้องศึกษารายละเอียดที่จะสอน ให้มีความเชื่อมโยงกับพื้นฐานความรู้เดิมของผู้รับการสอน โดยการพิจารณาเป็นลำดับขั้น วิเคราะห์เป็นส่วนๆ การเตรียมเนื้อหาเรียกอีกอย่างว่า แนวทางการสอน

ขั้นที่ 2 การเตรียมอุปกรณ์การชี้แนะและการเตรียมสถานที่ การชี้แนะจะต้องมีอุปกรณ์เครื่องมือที่ครบถ้วนตามที่ควรจะมีในสถานที่จริง หลีกเลี่ยงอุปกรณ์จำลอง สถานที่มักเป็นบริเวณการทำงานหรือที่ที่สงบ

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการชี้แนะ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่เตรียมผู้รับการชี้แนะ (Preparation) ทำให้ผู้รับการชี้แนะเกิดความรู้สึกรู้สึกที่เป็นกันเอง ไม่มีพิธีรีตอง สำนวญความรู้เดิม ผู้สอนควรแจ้งวัตถุประสงค์ให้ทราบเพื่อผู้รับทราบถึงเป้าหมายและความสำคัญของการชี้แนะ กระตุ้นให้เกิดความสนใจ ให้ผู้รับอยู่ในที่ที่ถูกต้อง เห็นการสอนที่ชัดเจนถนัดตา

ขั้นที่การลงมือชี้แนะ (Presentation) ขั้นนี้เป็นการชี้แนะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่ๆ หรือเพิ่มเติมจากที่เคยทำมาก่อน ต้องมีการพูด สาธิตและแสดงวิธีการเป็นขั้นตอน หมั่นตรวจสอบความเข้าใจด้วยการซักถามผู้เรียนเป็นระยะๆ

ขั้นที่ผู้รับการชี้แนะลงมือปฏิบัติ (Application) การชี้แนะจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ได้ทราบถึงจุดบกพร่องและคอยแก้ไขขณะระหว่างลงมือปฏิบัติ

ขั้นที่การติดตามผล (Follow-up) เมื่อได้รับการชี้แนะแล้ว จำเป็นต้องมีการประเมินผลการทดสอบ เพื่อให้ทราบว่าเราเรียนรู้ได้จริง

3.2.4 เทคนิคการพัฒนาครูด้วยระบบการชี้แนะ จากการศึกษาของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 211-213) ได้กล่าวว่านอกเหนือจากทั้งวิธี 4 ข้างต้น ผู้สอนยังต้องสนใจเทคนิค เพื่อที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงวิธีการชี้แนะ ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้ 1) เทคนิคการสร้างความต้องการเรียนรู้ เมื่อทราบว่าใครต้องได้รับการสอน ผู้ชี้แนะควรจะอธิบายให้ผู้เรียนทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ทำให้เขาต้องการที่จะเรียนรู้ 2) เทคนิคในการแสดงการทำงานให้ดู ผู้เรียนจะยอมรับการชี้แนะจากผู้ใดเมื่อเขามีความศรัทธาและเชื่อมั่นว่าผู้แนะมีความรู้ ความสามารถมากกว่าพวกเขา 3) เทคนิคการเร้าให้เกิดการเรียนรู้ สิ่งเร้าในการชี้แนะอาจเกิดจากสิ่งแวดล้อม โอกาสและเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดการกระตุ้นหรือการให้การชมเชยเพื่อให้กำลังใจ

ปัจจุบันมีการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศมาประกอบการพัฒนาครู ซึ่งตัวอย่างในปี 2556 คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ ในโครงการพัฒนาครูโดยการใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) สำหรับครู ผู้บริหารสถานศึกษา ศิกษานิเทศก์ โดยมีจุดเด่นที่เข้ากับยุคสมัย มีการนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนาครู เช่น มีการเปิดบล็อกสำหรับใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร, การส่งงานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้มีการทำเว็บไซต์ คือ <https://www.facebook.com/teachersaslearners> เพื่อเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3.2.5 การติดตามผลการชี้แนะ ผู้ชี้แนะควรหมั่นตรวจสอบการทำงานของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้ซักถาม เพื่อเป็นการแสดงถึงความเอาใจใส่ในตนเอง ถือเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันและเลื่อมใสศรัทธา จากนั้นจึงหยุดการสอนลง สังเกตดูการทำงานของเขาอยู่ห่างๆ ให้กำลังใจอยู่เป็นระยะ

3.2.6 ประโยชน์ของวิธีการชี้แนะ จากการศึกษาของเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 :

204) พบว่าประโยชน์ของการชี้แนะไม่เพียงแต่เกิดโดยตรงกับผู้ได้รับการแนะแล้ว ยังมีประโยชน์ในด้านอื่น ๆ มากมาย ได้แก่ เป็นการกระจายงานออกไป ทำให้การควบคุมงานง่ายขึ้น เพื่อให้ผู้รับการพัฒนาดำเนินการมีส่วนร่วมในงาน เป็นการจูงใจในการทำงานไปในตัว อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน เพราะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความเห็นร่วมกัน และเป็นการพัฒนาที่ต่อเนื่องอีกด้วย สรุปได้ว่า การพัฒนาครูด้วยระบบการชี้แนะ มีหลักและขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ แนวการชี้แนะที่เน้นการให้คำปรึกษาชี้แนะ มีขั้นตอนปฏิบัติที่ชัดเจน ด้วยการสาคิตที่ละเอียดชัดเจน ผู้สอนคอยเป็นที่ปรึกษาและปล่อยให้ทำงานด้วยตนเอง ให้กำลังใจอยู่ห่างๆ และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

3.3 การพัฒนาครูด้วยระบบคูปองวิชาการ (Voucher Management System)

จากการค้นคว้าของเฟลมแมนด์ (Friedman, 1962 อ้างถึงในสำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู, 2541 : 60) ได้กล่าวถึงความหมายของระบบคูปองวิชาการ ว่าเป็นการจัดสรรงบประมาณในรูปแบบคูปองให้แก่ครู แทนที่จะจัดสรรเงินอุดหนุนไปให้สถานศึกษาโดยตรง คูปองนี้สามารถใช้แทนเงินสดแต่ไม่สามารถซื้อบริการอื่นได้นอกจากบริการทางการศึกษา ระบบนี้เป็นการให้สิทธิแก่ครู เป็นการกระจายโอกาสและความเสมอภาค เพื่อโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.3.1 ความสำคัญของการพัฒนาครูด้วยระบบคูปองวิชาการ (Voucher Management System) สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู (2541 : 54-56) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาครูด้วยระบบคูปองวิชาการ ก็เพื่อเป็นการกระจายโอกาสการพัฒนาวิชาชีพไปสู่ครูทุกคนให้ได้รับสิทธิในการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน

3.3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานระบบคูปองวิชาการ จากการศึกษาค้นคว้าของ สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู (2541) ได้ระบุขั้นตอนการดำเนินงานระบบคูปองวิชาการไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการกำหนดสิทธิ ผู้ได้รับสิทธิ และเงื่อนไขการเบิกจ่ายคูปอง ผู้ได้รับสิทธิคือครูจะได้รับจัดสรรคูปองวิชาการ การเบิกจ่ายคูปองเป็นการประสานหน่วยงานสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ของตน เงื่อนไขของคูปองวิชาการ ระบุว่าถ้าใช้คูปองไม่หมดหรือไม่ได้ใช้คูปอง สามารถนำไปสมทบกับคูปองวิชาการในปีถัดไป แต่ไม่เกิดสองปีติดกัน

ขั้นที่ 2 กำหนดผู้จัดการอบรมหรือหน่วยงานพัฒนา การกำหนดครอบครัวครอบคลุมไปถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถาบันอิสระ สมาคมต่างๆ โดยเน้นความหลากหลาย

ขั้นที่ 3 การกำหนดหลักสูตรในการพัฒนา เป็นการประสานดูแลเรื่องคุณภาพและความเหมาะสมของหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของครู มีความหลากหลายเพื่อให้เกิดการแข่งขันในเชิงคุณภาพตามกลไกตลาด เพื่อความเหมาะสมและสะดวก

ขั้นที่ 4 การประเมินติดตามผล สามารถแบ่งได้เป็นการประเมินโดยผู้จัด

การประเมินโดยผู้เข้ารับการอบรม และการประเมินโดยผู้บริหาร

3.3.3 ประโยชน์ของระบบคูปองวิชาการ ถือเป็นการสร้างโอกาสให้แก่ครูทุกคน ได้รับการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สถาบันที่ให้การอบรมจะเร่งการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรให้หลากหลายและแข่งขันในเชิงคุณภาพ ทำให้ครูสามารถเลือกหลักสูตรที่เข้ารับสอดคล้องกับความต้องการ

สรุปว่า การพัฒนาครูด้วยระบบคูปองวิชาเป็นเพียงแนวทางหนึ่ง ในเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสำหรับการกระจายโอกาสทางการเข้ารับการอบรม โดยผ่านการใช้คูปองแทนเงินสดในการซื้อบริการทางการศึกษา

3.4 การพัฒนาครูด้วยการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Training : SBT)

3.4.1 ความหมายของการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ยูเนสโก (Unesco, 1986 : 12) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาครูด้วยการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการหนึ่งของการฝึกอบรมที่เป็นการพัฒนาสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้โรงเรียนเป็นฐานการฝึก อาศัยความร่วมมือในการพัฒนา เช่น เพื่อนครู หน่วยงานต่างๆ กลุ่มโรงเรียน เป็นต้น

3.4.2 ความสำคัญของการพัฒนาครูด้วยการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Training : SBT) จากการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547 : 13-17)และ ยูเนสโก (Unesco, 1986) ได้ทำการอธิบายถึงหลักการและความสำคัญของระบบนี้ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาที่เกิดขึ้นตามสภาพปัญหา ความต้องการของครูและโรงเรียน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครู และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานปฏิบัติการและครูเป็นผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้ การฝึกอบรมเป็นความสมัครใจของครู โดยไม่ใช้การบังคับ กิจกรรมเป็นไปในลักษณะร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมพัฒนา เน้นการปฏิบัติจริงในห้องเรียน โดยใช้สื่อประกอบที่เหมาะสม มีความต่อเนื่อง ใช้กระบวนการ PDCA คือ มีการวางแผน (Plan) ลงมือปฏิบัติ (Do) ประเมินตรวจสอบ (Check) และนำไปปรับปรุง (Action)ให้เป็นวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศติดตามผลแบบกัลยาณมิตร ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการอบรม นอกจากจะพัฒนาครูยังเป็นการช่วยเหลือโรงเรียนในการแก้ปัญหาด้านต่างๆผ่านระบบการอบรมนี้

3.4.3 องค์ประกอบของการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Training : SBT) จากข้อค้นพบของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547 : 18-21) พบว่าการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียน 2)

ผู้จัดฝึกอบรม 3) ผู้ให้การฝึกอบรม 4) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 5) ระยะเวลา 6) รูปแบบการพัฒนา 7) เนื้อหา 8) สถานที่ 9) งบประมาณ 10) การประเมินผล อีกทั้ง ยูเนสโก (Unesco, 1986) ได้ระบุถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการพัฒนารูปแบบนี้ ได้แก่ความแตกต่างทางโครงสร้างของภูมิประเทศ ระดับความสามารถของผู้เรียน จำนวนครูที่ไม่ได้รับการพัฒนา ความแตกต่างระหว่างบุคคลและนโยบายต่างๆ

3.4.4 ประโยชน์ของการพัฒนาครูด้วยวิธีการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 ยูเนสโก (Unesco, 1986 : 2-5) ได้ระบุถึงประโยชน์ของการพัฒนาครูด้วยวิธีการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการพัฒนากิจกรรมต่างๆของครู ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร พัฒนาขอบข่ายของการเรียนรู้ ทักษะคิดและกระบวนการสอน เพิ่มพูนสมรรถนะทางวิชาชีพครู การวิจัย พัฒนาหลักสูตร การแก้ปัญหา และการประเมินผล และเป็นการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆร่วมกัน ก่อให้เกิดประสบการณ์ทางวิชาชีพครู

3.4.5 ขั้นตอนการพัฒนาครูด้วยระบบการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547 : 22-25) ได้ระบุถึงการใช้กระบวนการประเมินครบวงจร PDCA ตามแผนการประเมินคุณภาพการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ผู้ให้และรับการอบรมร่วมกันประชุมวางแผนพิจารณาการฝึกอบรม โดยศึกษาสภาพและความต้องการที่แท้จริง นำผลการศึกษาไปจัดทำแผนให้มีวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ เนื้อหา ระยะเวลา แหล่งทรัพยากร ที่สนองความต้องการของครู

ขั้นที่ 2 การนำไปปฏิบัติ (Do) ผู้ให้การฝึกอบรมจัดกิจกรรมในเนื้อหาที่กำหนด รูปแบบประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ การจำลองสถานการณ์จริง ผู้รับการอบรมจดบันทึกการเปลี่ยนแปลงปัญหาและอุปสรรคเพื่อนำไปพัฒนาต่อไป

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบหรือประเมินผล (Check) ผู้ให้การฝึกอบรมทำการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการสอนของผู้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง การเยี่ยมห้องเรียน สังเกตการสอน พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อีกทั้งยังนิเทศแบบกัลยาณมิตร ได้แก่ ให้ใจ ร่วมใจ ตั้งใจ เปิดใจ

ขั้นที่ 4 การลงมือแก้ไขและปรับปรุง (Action) นำผลการประเมินตรวจสอบมาวิเคราะห์ หาสาเหตุข้อบกพร่องและระดมความคิดเห็นหาทางแก้ไข และวางแผนพัฒนาครูในครั้งต่อไป

สรุปว่า การพัฒนาครูด้วยวิธีการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลไม่เพียงแต่กับครู ผู้บริหาร แต่ยังส่งผลต่อความเจริญของโรงเรียน และเป็นการเรียนรู้ร่วมกันผ่านประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน

3.5 การนิเทศการศึกษา

3.5.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา กิติมา ปรีดีดีลล (2532) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการชี้แนะ แนะนำ และให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ เป็นการแสวงหาความรู้ ความจริง และคุณค่าในสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษายังจัดเป็นวิทยาศาสตร์ด้วย เพราะเป็นเรื่องราวของความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ และสามารถทดลองได้อีกทั้งยังเป็นประชาธิปไตย เพราะการนิเทศการศึกษาใช้หลักการต่างๆของประชาธิปไตยมาดำเนินการ ซึ่งได้แก่การเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งปันร่วมงาน และการประสานงานกัน และมีความเชื่อมั่นในวิถีแห่งปัญญา

อย่างไรก็ตาม การนิเทศการศึกษาจัดขึ้นเพื่อเป็นการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ในการปรับปรุงการเรียนการสอนจะสำเร็จดีแค่ไหนนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องแขนงต่างๆ ตลอดจนเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดความงอกงามขึ้น เมื่อได้เรียนรู้และมีความเจริญงอกงามแล้ว ก็จะทำให้รู้จักปรับปรุงงานด้านการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลที่ดีและมีประสิทธิภาพ

3.5.2 ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันมีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนก็เพราะว่า การศึกษาในปัจจุบันมีความซับซ้อนและทันสมัยมากขึ้น โดยการนิเทศการศึกษาย่อมตอบโจทย์สำหรับการอัพเดทหรือเสริมสร้างสมรรถภาพทางการจัดการเรียนการสอนแก่ครูได้ไม่น้อย โดยที่ครูทุกคนย่อมมีความสามารถที่ต่างกัน ทำให้ครูเป็นคนที่มีการเรียนรู้และปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้การเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้สภาพสังคมอาจเป็นตัวกำหนดให้การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นอย่างมาก เพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง การศึกษาย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน ความรู้ในสาขาวิชาย่อมมีการปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัยขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งนั่นก็ทำให้การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

3.5.3 ลักษณะของศึกษานิเทศก์ โดยทั่วไปศึกษานิเทศก์เป็นผู้มีความเป็นกันเอง และเป็นเพื่อนร่วมงานของครู ซึ่งแสดงออกโดยมีความเป็นประชาธิปไตย เข้าใจความต้องการของครู มีใจเมตตา มองโลกในแง่ดี เอาใจใส่ในหน้าที่ ทำงานแบบมีหลักเกณฑ์ ปราศจากอคติ มีหลักการ ภาวะเยียบในการปฏิบัติการ เป็นผู้กระตุ้นเร่งเร้า ส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คำนว้าทดลองปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่เสมอ

3.5.4 ผู้ที่มีหน้าที่นิเทศการศึกษา

บุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ไม่จำเป็นต้องเป็นศึกษานิเทศก์แต่ผู้เดียว ใครก็ได้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยปัจจุบันผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาได้มีหลายกลุ่ม คือ

ศึกษานิเทศก์ คือ บุคคลที่ทำหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาโดยตรง

ผู้บริการโรงเรียน ครูในโรงเรียน อาจให้ความช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนแก่เพื่อนครูด้วยกัน

ผู้เชี่ยวชาญ คือ บุคคลที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากร เพื่อช่วยเหลือแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู

3.6 การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management, KM)

การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management, KM) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับครูศิลปศึกษา ไม่เพียงเพราะความรู้ทฤษฎีและทักษะศิลปะ รวมถึงการสอนศิลปศึกษาเท่านั้น แต่เพราะองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นตัวครูมีมากมาย กระบวนการถ่ายทอดและสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนได้เข้าใจและเรียนรู้จากกันและกันจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำพาให้หน่วยงานพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง

การเริ่มต้นดำเนินการเรื่องจัดการองค์ความรู้ในโรงเรียนแม้ไม่ใช่เรื่องยากแต่เป็นเรื่องใหม่และไม่ได้หมายความว่าเราไม่มีความรู้ แต่เป็นเพราะเราไม่รู้วิธีการที่จะจัดการกับความรู้ที่มีอยู่กระจาย KM จึงเป็นเรื่องที่ทุกคนในองค์กรควรให้ความร่วมมือและให้ข้อเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ ผ่านกระบวนการของการเสวนา การอภิปราย การสร้างเครือข่ายหรือกลุ่มผู้ปฏิบัติ

3.6.1 ปัจจัยที่ทำให้ KM ประสบความสำเร็จในองค์กร วัฒนธรรมและพฤติกรรม

ของคนในองค์กร คนในองค์กรต้องมีความเจตคติที่ดีในการแบ่งปันความรู้ และนำความรู้ที่มีอยู่มาเป็นฐานในการต่อยอดความรู้ของคนรุ่นใหม่ต่อไป องค์กรเองต้องมีวัฒนธรรมภายในแห่งความไว้วางใจ เชื่อใจ และให้เกียรติกัน เคารพในสิทธิและความคิดของผู้ร่วมงานในทุกๆระดับแม้เป็นบุคลากรระดับล่างก็ตาม การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกเรื่องแม้แต่สิ่งที่เป็นข้อผิดพลาดในอดีต ในบริบทของโรงเรียนผู้บริหารต้องมีความเชื่อในคุณค่าของคนและความรู้ที่มีในองค์กร เข้าใจลักษณะและปัญหาในโรงเรียนของตน ส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นมืออาชีพในด้านต่างๆกำหนดทิศทางในการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภายใน องค์กรที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ เชื่อใจ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ด้วยการสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น

Technology ความพร้อมของอุปกรณ์ทันสมัยของเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุนการทำงาน และการเรียนรู้ของคนในองค์กรได้ การสร้างฐานข้อมูลและการจัดการระบบฐานข้อมูลตลอดจน วิธีการที่จะทำให้คนยอมใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเป็นสื่อกลางในการรวบรวมและส่งต่อขององค์ความรู้

การวัดผลและการนำไปใช้ จัดทำระบบการติดตามและวัดผลของการจัดการความรู้และ ประโยชน์จากการนำไปใช้ เพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนให้คนในองค์กรมีความกระหายอยากเรียนรู้และ อยากมีส่วนร่วมในการสร้างฐานความรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.6.2 การจัดการความรู้ในวงการการศึกษา ซึ่งในวงการการศึกษา ชินภัทร ภูมิ รัตน์ (ออนไลน์) ได้อธิบายการจัดการความรู้กับการศึกษาไว้ว่า การจัดการความรู้เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับคนในองค์กรเป็นหลัก โดยมองว่า องค์กรเป็นระบบที่มีความซับซ้อนที่มีการพัฒนาตามบริบท และสภาพแวดล้อมของแต่ละองค์กร การจัดการความรู้จึงเป็นเหมือนกรอบหรือระเบียบวิธีปฏิบัติที่เอื้อให้คน ในองค์กรมีกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ความรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของงาน และผลลัพธ์ที่ดีในการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดการใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงถึง 3 ส่วน คือ คน กระบวนการ และเทคโนโลยี ดังต่อไปนี้

คน คนเป็นทรัพยากรขององค์กรที่สำคัญที่สุด เพราะคนเป็นผู้จัดการความรู้แต่เราสามารถจัด องค์กรเพื่อให้องค์กรมีนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อให้บุคลากรใช้ความรู้ร่วมกัน การจัดการความรู้จึงยึด หลักการทำงานเป็นทีมโดยการดึงบุคลากรจากหลายๆระดับมาระดมความคิดเห็นกันในสถานศึกษาหลายแห่ง พบว่า มีการรวมกลุ่มของครูอาจารย์จากหลายภาควิชาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ แลกเปลี่ยนข้อมูล สารสนเทศ เพราะการรวมกลุ่มกันขึ้นนี้ช่วยให้งานของแต่ละคนมีความน่าสนใจและมีประสิทธิผลที่ดีขึ้น การ รวมตัวนี้เป็นไป โดยธรรมชาติจึงเป็นไปด้วยความจริงใจ เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ในอนาคตของสมาชิก ทุกคน การจัดการความรู้เป็นวิธีการที่จะส่งเสริมรูปแบบความร่วมมือแบบนี้ ที่อาจคล้ายๆ กับชุมชนของ ระดับปฏิบัติการ

กระบวนการ ไม่ว่าจะจะเป็นกระบวนการที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เช่น กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดเก็บความรู้ของแต่ละฝ่าย และระบบแรงจูงใจและค่าตอบแทน ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการไหลเวียนของสารสนเทศภายในองค์กร การจัดการความรู้จึงเป็นการส่งเสริม กระบวนการทำงานขององค์กรเพื่อไปสู่การตัดสินใจที่มีข้อมูลสนับสนุนเพียงพอ

เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญ แต่จะต้องพิจารณาการ จัดหาให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เทคโนโลยีไม่ใช่เงื่อนไขของการขับเคลื่อนการจัดการ ความรู้ แต่เทคโนโลยีมีส่วนสนับสนุนให้การทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น การใช้เทคโนโลยีให้เกิดผลจะต้องทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักภายในองค์กรเข้าถึงข้อมูลและเปิดช่องทาง ให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างฝ่ายต่างๆ

โดยสรุปการจัดการความรู้เป็นระเบียบวิธีอันหนึ่งที่น่ามาใช้ในรูปแบบที่หลากหลายภายในองค์กรทางการศึกษา การนำระเบียบวิธีนี้มาใช้จะต้องเข้าใจถึงวิธีการที่จะจัดการกับองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบให้ลงตัว ได้แก่ คน กระบวนการและเทคโนโลยี ถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งถูกละเลยไป ย่อมส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กรโดยรวม

	โครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentoring)	โครงการพัฒนาวิทยากรการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Training)	โครงการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (School-Based Training)	การพัฒนาครูด้วยระบบการดำเนินการคู่มือวิชาการ (Voucher Management System)
ผู้ให้การพัฒนา	อาจารย์มหาวิทยาลัย, ศึกษานิเทศก์, ครูผู้เชี่ยวชาญ	อาจารย์มหาวิทยาลัย, ครู	กลุ่มส่งเสริมวิทยากรโรงเรียนผู้สอนครูและบุคลากรทางการศึกษา	หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม, สำนักงานประมาณ, สำนักงานเขตพื้นที่ฯ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษามูลนิธิ, สถานศึกษา
ผู้รับการพัฒนา	ครูปฏิบัติการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ศึกษานิเทศก์	ครูและบุคลากรทางการศึกษา	ครู, ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูและบุคลากรทางการศึกษา
กระบวนการและกิจกรรม	เป็นการพัฒนาครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ โดยใช้กระบวนการสร้างระบบการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ด้านการรู้หนังสือ ด้านจำนวน และด้านการใช้เหตุผล รวมถึงการสอดแทรกทักษะ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตั้งประเด็นคำถาม การสืบค้นความรู้ การสรุปองค์ความรู้ การสื่อสารและการนำเสนอ การบริการสังคม โดยให้โรงเรียนเป็นฐานการฝึก ด้วยการลงไปช่วยเหลือและติดตามผลจากอาจารย์มหาวิทยาลัยอย่างใกล้ชิด	เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นการนำเสนอผลงานวิธีการปฏิบัติที่ได้ผล และเป็นเวทีให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ความรู้ซึ่งกันและกัน เกิดเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างครู และอาจารย์มหาวิทยาลัย ที่คอยให้คำแนะนำ	เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนการฝึกอบรม การศึกษา ปัญหา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำผลการเรียนรู้ไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน และการติดตามการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เน้นกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติจริง ประชุมปรึกษา การประเมินตนเองและกัลยาณมิตรในเทศ	เป็นการกระจายโอกาสทางการพัฒนาทางวิชาการ โดยผ่านคู่มือวิชาการที่สามารถนำไปใช้ในการลงทะเบียนเข้ารับการอบรม หน่วยงานที่ให้การอบรมเป็นผู้สร้างหลักสูตร ให้ความหลากหลาย โดยครูมีหน้าที่เลือกหลักสูตรที่ตนเองสนใจ แล้วจึงลงทะเบียนอบรมด้วยคู่มือ การประเมินผลทั้งผู้จัด ผู้รับ และผู้บริหาร
ระยะเวลา	ระยะเวลา 4 เดือน	3 วัน	ตลอดภาคการศึกษา	ปีละ 1 ครั้ง ทุกๆ 2 ปี
ข้อดี	1) ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดการเรียนรู้การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และนำระบบการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยงไปใช้ในโรงเรียน เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านการรู้หนังสือ จำนวน และการใช้เหตุผล 3) โรงเรียนเกิดวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงระหว่างเพื่อนครู ผู้บริการและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน 4) เป็นการลงไปช่วยเหลือชี้แนะ ติดตามผลอย่างใกล้ชิด	1) ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและผลการปฏิบัติงานที่ดี 2) ครูเกิดการพัฒนาระบบการคิด การแก้ปัญหา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 3) เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครู 4) เกิดการพัฒนาแบบกลไกการติดตามผลการดำเนินโครงการ	1) เป็นระบบการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบของบุคลากร 2) เป็นการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนเป็นฐาน 3) ปฏิบัติงานใช้วงจร PDCA ในการปฏิบัติงานทุกด้านของโรงเรียน 4) เป็นการพัฒนาศักยภาพของครู เช่น ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร พัฒนาขยายการเรียนรู้ ที่คนคิดและกระบวนการสอน 5) เพิ่มพูนสมรรถนะทางวิชาชีพ	1) เป็นการจัดสรรงบประมาณที่ดีในการพัฒนาครู ป้องกันการนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ 2) เป็นการกระจายโอกาสแก่ครูทุกคนในการพัฒนาตนเอง ผ่านการใช้คู่มือวิชาการ 3) หลักสูตรฝึกอบรมของแต่ละที่มีความหลากหลาย ครูมีอิสระในการเลือกรับการอบรมตามความต้องการ
ข้อด้อย	เป็นการสอนที่เชื่อมโยง เพียงแต่ยังไม่เจาะจงในกลุ่มสาระที่มีเนื้อหาและวิธีการที่เฉพาะ	เป็นโครงการที่ยังกว้างและไม่ได้เจาะจงในสาขาวิชาเฉพาะ ด้วยระยะเวลาที่จำกัด	1) เป็นการพัฒนาที่อยู่ในวงจำกัด สถานที่ที่จำกัด 2) การประเมินติดตามผลเป็นเพียงแต่การเขียนรายงานความก้าวหน้าส่งเพื่อเก็บเป็นสารสนเทศในการพัฒนา	ขาดการติดตามผลที่ยั่งยืน มีเพียงการสรุปผลส่งหน่วยงานสายงานต้นสังกัดเท่านั้น

จากตารางสรุปได้ว่า การพัฒนาครูด้วยระบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง เป็นการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานและบุคลากร ในการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู ข้อดีคือ เป็นการลงไปช่วยเหลือ ชี้แนะ แบบกัลยาณมิตร และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อด้อยคือ มีการเชื่อมโยงเพียงแต่ไม่ได้เน้นการพัฒนาการสอนรายกลุ่มสาระ ซึ่งมีความละเอียดของเนื้อหาและวิธีการที่เฉพาะมาก

ส่วนการพัฒนาครูในโครงการพัฒนานวัตกรรมการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งพัฒนานวัตกรรมการสอน โดยพัฒนาสมรรถนะการคิด การแก้ปัญหาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ข้อดีคือ ครูที่เข้าร่วมโครงการเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการขึ้นในตัวบุคคล แต่ข้อด้อย คือ โครงการยังเป็นเรื่องที่เฉพาะ ภาพรวมกว้างๆ แต่ยังไม่ใช้การเจาะจงในกลุ่มสาระวิชา อีกทั้งด้วยระยะเวลาการอบรมที่จำกัด ผลที่ได้อาจเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเล็กๆแต่ยังไม่ยั่งยืน

การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เป็นอีกหนึ่งวิธีที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา โดยอาศัยหลักของวงจร PDCA ในการปฏิบัติ แสดงให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นของครูและผลการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการ ข้อดีคือเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะคิด การสอน และทักษะด้านอื่นๆ แต่ข้อด้อยคือ ขาดความหลากหลายในการพัฒนา การประเมินติดตามผลยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ คือการเขียนรายงานความก้าวหน้าและผลของการใช้ ยังไม่มีความหลากหลายในการติดตามผล

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยระบบคู่มือวิชาการ เป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาไปสู่ครู ข้อดีคือการกระจายโอกาสที่ครูควรได้รับ และการจัดสรรงบประมาณที่ป้องกันการใช้งบประมาณที่ผิดวัตถุประสงค์ ผ่านระบบคู่มือวิชาการ แต่ข้อด้อยคือ ขาดการติดตามผลที่ยั่งยืน มีเพียงแค่การเขียนรายงานและแบบประเมินตนเองส่งต้นสังกัดและรายงาน

จากตัวอย่างการพัฒนาทั้ง 4 ตัวอย่างข้างต้น เป็นโครงการพัฒนาที่เป็นไปตามโครงสร้างของการพัฒนา โดยเริ่มจากการกำหนดความต้องการในการพัฒนาโดยยึดจากตัวบุคคลหรือสถานศึกษา มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการทุกครั้ง เพื่อเป็นการกรอบข้อตกลงร่วมกันถึงผลที่จะได้รับ รวมถึงการเลือกรูปแบบและวิธีการพัฒนาให้สอดคล้องกับตัวบุคคล, สถานที่, ลักษณะงานหรือเนื้อหาสาระ การเลือกใช้วัสดุก็สำคัญ เพราะถือเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของผู้รับการพัฒนามาสู่กระบวนการปฏิบัติและการประเมินผลการพัฒนาที่จะต้องมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ถ้าจะกล่าวถึงการพัฒนาครูศิลปศึกษา โครงสร้างในการพัฒนาบุคลากรครูข้างต้น สามารถใช้ได้กับครูศิลปศึกษา แต่อาจจะมีแตกต่างที่เฉพาะในเรื่องของเนื้อหาสาระวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การเลือกใช้สื่อที่น่าสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ ดังนั้นการเลือกรูปแบบการพัฒนา

ความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ผู้วิจัยมองว่า ควรเป็นรูปแบบการพัฒนาที่ต้องมีความหลากหลาย ไม่เฉพาะเพียงรูปแบบเดียว แต่อาจเป็นการผสมผสานรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้รับการพัฒนา ที่ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาทางวิชาชีพ เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน ให้นำหนักของการฝึกปฏิบัติมากกว่าทางทฤษฎี เพราะเนื่องจากเป็นศิลปศึกษา เน้นกระบวนการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งให้เห็นภาพของการนำไปปฏิบัติ และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง จากเพื่อนครู ผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาแบบชี้แนะและใกล้ชิด

4. แนวคิดเรื่องศิลปศึกษา

4.1 ศิลปศึกษา

การที่จะก้าวเข้ามาในสายวิชาชีพครูทางศิลปศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับบริบทการสอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับกรอบแนวคิดและความหมายของศิลปศึกษาเสียก่อน

จากการศึกษาของ พิระพงษ์ กุลพิศาล (2546 : 154) และ อารีย์ สุทธิพันธุ์ (2549 :16) สามารถที่จะอธิบายถึงความหมายของศิลปศึกษาว่าหมายถึง การศึกษาด้านศิลปะ ซึ่งจัดไว้ในหลักสูตรเป็นวิชาหนึ่ง เพื่อที่จะเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยที่ไม่ได้มุ่งหวังเพื่อที่จะให้เด็กเติบโตเป็นศิลปิน แต่มุ่งหวังเพียงให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าแสดงออกและมีพัฒนาทางสุนทรียภาพ เพื่อให้เติบโตและดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับประเทิน มหาพันธุ์ (2531 : 25-26) กล่าวเพิ่มเติมว่า วิชาศิลปะจึงมีความสำคัญมากสำหรับการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นการเรียนที่เริ่มจากการลงมือทำงาน ต้องมีการวางแผนดำเนินงาน แก้ปัญหาวัดผลแต่ละขั้นตอน ต้องมีการสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์อยู่ วิชาศิลปะจึงมีส่วนช่วยให้เด็กจะเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกต สามารถใช้ความรู้และวิจารณ์งานในการตัดสินผลงาน สามารถจำแนกประเภทต่างๆของงาน จากการปลูกฝังของครูและผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

สามารถสรุปได้ว่า วิชาศิลปศึกษา เป็นรายวิชาหนึ่งที่ปรากฏในหลักสูตร เป็นวิชาว่าด้วยเรื่องของความงาม เป็นเครื่องมือที่ช่วยจิตใจเกิดความสุข เป็นวิชาที่ไม่ได้มุ่งที่จะผลิตเด็กให้เป็นศิลปิน แต่มุ่งหวังเพียงให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ ศิลปศึกษานั้นช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางอารมณ์จิตใจ และสังคมโดยสมบูรณ์

4.2 คุณค่าของศิลปศึกษา วิชาศิลปศึกษาไม่ได้มุ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กเติบโตเป็นศิลปิน แต่มุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม รวมทั้งสร้างเสริมคุณลักษณะนิสัยที่ดีงามให้กับเด็ก ดังจะเห็นได้จากข้อค้นพบของอุบล ตูจันดา (2532) ที่ได้กล่าวถึงคุณค่าของศิลปศึกษาไว้ดังนี้ 1) คุณค่าของศิลปศึกษาในแง่ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจ ความเจริญงอกงาม รวมถึงพัฒนาการต่างๆที่

เกิดขึ้น เช่น พัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านของอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ด้านความรู้ ด้านสุนทรียศาสตร์ และด้านสร้างสรรค์ 2) คุณค่าทางศิลปศึกษาที่ช่วยปรับตัวเพื่อแก้ปัญหา ศิลปะศึกษาทำหน้าที่ของตนเองในเรื่องของการบำบัด เช่น ศิลปะศึกษาเป็นหนทางในการระบายอารมณ์จากความเครียด นอกจากนี้ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2549 : 3-4) ได้มองเห็นคุณค่านอกเหนือจากการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน แต่เป็นการพัฒนาที่มุ่งไปสู่สังคมและภาพรวมที่ใหญ่กว่า ในแง่ของการช่วยพัฒนาประเทศชาติ ได้แก่ ศิลปะศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยรักษาวัฒนธรรมของชาติ ก่อให้เกิดลักษณะประจำชาติ ซึ่งในคนชาติทุกคนควรเกิดความภาคภูมิใจ ศิลปะศึกษาช่วยฝึกให้เยาวชนของชาติเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะช่วยทำให้คนมีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว นำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นศิลปะศึกษาจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ศิลปะศึกษาจึงเป็นเครื่องตอบสนองต่อชีวิตของมนุษย์ทุกคนในทุกๆด้าน

4.3 ธรรมชาติและเนื้อหาวิชาศิลปศึกษา วิชาแต่ละวิชาล้วนมีธรรมชาติในตัวของมันเอง ดังนั้นครูศิลปะศึกษาที่ดีต้องเข้าใจถึงธรรมชาติและเนื้อหาวิชาศิลปศึกษา ดังที่ พระพงษ์ กุลพิศาล (2546 : 154) ได้อธิบายถึงความหมายของเนื้อหาทางศิลปะ ไว้ว่า ความรู้และประสบการณ์ที่ครูผู้สอนศิลปะจัดให้แก่นักเรียนตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 109) เห็นเพิ่มเติมว่าศิลปะศึกษามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความงาม อารมณ์ และเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตในสังคมของมนุษย์ ศิลปะต้องแสดงออกจากความคิดที่เป็นนามธรรม และมะลิฉัตร เอื้ออาพันธ์ (2545 : 51) มองว่าหัวใจของสาระจึงอยู่ที่หน้าที่ในด้านการพัฒนาการเห็นให้แก่ผู้เรียน ถือเป็นประตูสู่สุนทรียภาพของมนุษย์ สอดคล้องกับ อำไพ ติรณสาร (2547 : 5-9) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ สำหรับทางศิลปศึกษาแล้ว การรับรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ได้แก่ การรับรู้ทางสายตา ซึ่งเป็นลักษณะของนำไปสู่การมองเห็น ดังนั้นการมองเห็นจึงเหมือนกับเป็นปลายทางของการรับรู้ การเรียนรู้ที่มีคุณภาพนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางศิลปศึกษาย่อมมาจากการรับรู้ที่มีคุณภาพ ดังนั้นการมองเห็นคงไม่ใช่เฉพาะการดูสิ่งที่ปรากฏเท่านั้น แต่เป็นการมองอย่างมีจุดหมายและสร้างสรรค์

4.4 การเรียนการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จากข้อค้นพบของ เกษร ธิตะจारी (2543 : 12) เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา พบว่า ศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นการปูพื้นฐานเบื้องต้นทางศิลปะให้กับเด็ก เพื่อให้เขาเกิดประสบการณ์ในการทำงาน การสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนที่จะต้องเตรียมการเรียนการสอนให้ดี สอดคล้องกับหลักสูตร เนื้อหา สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดประเมินผล วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 107-108) ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ครูยังต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพและความพร้อมของนักเรียนแต่ละวัย

เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรม จัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนจัดสื่อการสอนได้อย่างเหมาะสม อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนได้

4.5 ทฤษฎีการสอนศิลปศึกษาตามแนว DBAE มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีสร้างขึ้นจากการค้นหาคุณค่าต่างๆที่ภายนอกอาจจะแยกเป็นวินัยเฉพาะทาง แต่ภายในนั้นเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย โดยที่จะกล่าวถึงในที่นี้เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสอนด้านต่างๆ ได้แก่

4.5.1 ทฤษฎีการเรียนการสอนที่บูรณาการระหว่างสุนทรียภาพและการวิจารณ์
ทฤษฎีที่จะกล่าวถึงในหมวดนี้ คือ

ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย์ ของ ราล์ฟ สมิต ซึ่งทฤษฎีของสมิต มีการปรับปรุงประมาณ 2 ครั้ง คือ ปี 1968 กับ 1973 ทฤษฎีที่นำเสนอในที่นี้ คือ ทฤษฎีต้นแบบปี 1968 ประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การบรรยาย เป็นการแจกแจงถึงคำที่ระบุถึงชื่อ ประเภท หรือคุณสมบัติต่างที่สร้างขึ้นในผลงานศิลปะ

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ เป็นการสำรวจถึงรายละเอียดของคุณสมบัติในผลงาน นั่นก็คือ ส่วนประกอบทางทัศน์ เช่น องค์ประกอบศิลป์

ขั้นที่ 3 การตีความ เป็นการพูดถึงการตีความความหมายว่าสิ่งนั้นคืออะไร ตีความถึงความหมายในผลงานศิลปะ

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นสรุปหาความดีงามของผลงานศิลปะ ซึ่งการประเมินนี้มีรากฐานมาจากคุณภาพทางสุนทรีย์ของงานนั้น ความเป็นเอกภาพของผลงาน ความเข้มข้น รวมถึงความลึกซึ้งในหลายๆด้าน

4.5.2 ทฤษฎีการสอนศิลปวิจารณ์

ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ ของ เอ็ดมันด์ เบิร์ก เพลด์แมน ซึ่งเพลด์แมนเข้าใจว่าบุคคลที่ได้รับการฝึกฝนให้มีความเข้าใจต่องานศิลปะสามารถอ่านข้อมูลต่างๆทางศิลปะออก และข้อมูลต่างๆนั้นมีประโยชน์เพราะเป็นกลไกที่จะไขไปสู่การวิเคราะห์และตัดสินผลงานศิลปะ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การบรรยาย

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง

ขั้นที่ 3 การตีความ

ขั้นที่ 4 การประเมินหรือตัดสินคุณค่า

4.6 วิธีการสอนศิลปะศึกษา ในการสอนศิลปะศึกษาต้องคำนึงถึงบริบทของเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียนหลักสูตร การบรรจุเนื้อหาลงในวิธีการสอน ต้องดูให้สัมพันธ์กัน เลือกให้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับช่วงชั้น ซึ่งจากการศึกษาของ นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525 : 109-124) ได้ยกตัวอย่างวิธีสอนศิลปะศึกษาที่น่าสนใจ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูไว้ดังนี้ 1) วิธีสอนแบบแสดงให้ดูเป็นขั้นตอน (directed teaching) คือวิธีสอนที่ครูสาธิตการทำงานศิลปะให้นักเรียนดูทีละน้อยและให้นักเรียนลงมือทำตามแต่ละขั้นตอน 2) วิธีสอนแบบให้ทำงานโดยอิสระ (free expression) เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดและมีการตัดสินใจในการทำงานด้วยตนเอง 3) วิธีสอนแบบสัมพันธ์วิชา (correlated teaching) เป็นการสอนที่พยายามกำหนดแนวทางการสอนให้วิชาศิลปะสามารถบูรณาการเข้าไปได้กับวิชาอื่นๆ เพื่อให้พวกเขาเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องต่างๆในชีวิตของเขา 4) วิธีสอนแบบเน้นแกนกลาง (core teaching) เป็นการสอนที่ทั้งครูและนักเรียนเป็นผู้กำหนดปัญหาที่ต้องการค้นหาคำตอบไว้เป็นแกนกลาง ใช้ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆเป็นเครื่องมือช่วยให้ได้มาซึ่งคำตอบของปัญหานั้น

นอกจากนี้จากข้อค้นพบของ พาเตอรากิส แอนเจลา จี (Paterakis Angela G, 1979) ได้อธิบายถึงวิธีการสอนศิลปะศึกษาไว้ 2 วิธี ได้แก่

1) การสอนศิลปะปฏิบัติ (Studio Art Teaching Approaches) สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1.1) แนวการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Art Approached Experimentally) การสอนศิลปะศึกษาแนวนี้อยู่ภายใต้การค้นหาคำความรู้ ผู้เรียนจะถูกแนะนำให้ค้นหาข้อเท็จจริงในงานศิลปะด้วยตัวเอง นำไปสู่การพัฒนาประสบการณ์ทางศิลปะที่สอดคล้องกับธรรมชาติและประสบการณ์ คุณค่าของการสอนประเภทนี้ คือการส่งเสริมประสบการณ์จากการทดลองทำจริงเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ สร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน 1.2) แนวการสอนแบบมีศิลปินเป็นแบบอย่าง (The Artist as Model) เป็นการสร้างประสบการณ์ทางศิลปะของผู้เรียนจะเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภายใต้การนำศิลปินเข้ามาเป็นตัวแบบในการเรียนศิลปะปฏิบัติแก่ผู้เรียน โดยการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะ ศิลปิน เทคนิค และรูปแบบการทำงาน เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนโดยผ่านการสังเกต การมีปฏิสัมพันธ์กับศิลปิน 1.3) แนวการสอนแบบมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered Approaches) การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีพื้นฐานสำคัญมาจากการคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน พื้นฐานทางสังคม จิตวิทยา พื้นฐานทางกายภาพ พื้นฐานความต้องการ และระดับความรู้และสติปัญญา การแสดงออกทางอารมณ์รวมถึงพื้นฐานของการรับรู้ในตัวผู้เรียนด้วย การสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมี 2 แบบ คือ 1.3.1) แบบเปิดเสรี (Open Classroom) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในตัวเองอย่างเต็มที่ ตั้งแต่กำหนดและเลือกในสิ่งที่สนใจ วางแผนการเรียนรู้และดำเนินการด้วยตนเอง บทบาทของครูจึงเป็นการจัดสิ่งแวดล้อม

สำหรับการเรียนรู้ และ 1.3.2) แบบแนวลึก (In-depth Approach) เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของครูกับ ผู้เรียนแบบใกล้ชิดในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเสนอขั้นตอน การแนะนำผู้เรียนให้ลงมือปฏิบัติ การ วิเคราะห์ และการประเมินผลทั้งสองแบบมีลักษณะร่วมกันคือมุ่งผลไปที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) การสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 2.1) แนวการสอนตาม ยุคสมัยทางศิลปะ (Chronological Survey) เป็นการสอนที่กำหนดยุคสมัยและตำแหน่ง รวมถึง ลำดับยุคสมัยเพื่อให้เกิดความชัดเจนในเนื้อหาและระยะเวลาที่จำกัด 2.2) แนวการสอนตามประเด็น (The Thematic Approach) เป็นการสอนที่เกี่ยวกับประเด็นเฉพาะด้วยการให้อิสระแก่ผู้สอน สามารถเน้นเฉพาะจุดหรือเฉพาะเรื่องได้มากยิ่งขึ้น ข้อเสีย คือ ความต่อเนื่องที่ประติดประต่อกัน เพราะผู้เรียนไม่มีพื้นฐานความรู้เดิมมาก่อน ข้อดีคือ ชี้ให้เห็นถึงการเปรียบเทียบของสิ่งต่างๆ ที่สอนได้ เพราะการกำหนดเป็นประเด็นๆ 2.3) แนวการสอนตามความสนใจ (Spontaneous Approach) เป็น การสอนที่เน้นความร่วมมือกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยผู้สอนจะทำการหยิบยกประเด็นขึ้นมา และให้ผู้เรียนทำการอภิปรายในประเด็นที่พวกเขาสนใจ เมื่อได้ประเด็นที่สนใจแล้ว จึงนำไปสู่การ จัดทำบทเรียน สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน 2.4) แนวการสอนรายบุคคล (The Independent Approach) เป็นแนวการสอนที่เน้นที่ตัวบุคคล และสนองความสนใจของแต่ละคน ในการดำเนินการ สอน จะให้ผู้เรียนกำหนดหัวเรื่อง เป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการในการศึกษา แนะนำแหล่งเรียนรู้ และตกลงร่วมกันถึงการประเมินผล

นอกจากนี้ ไมเคิล (John A Michael, 1983) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปนิยมนี ดังนี้

3) วิธีการสอนศิลปนิยมนี สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 3.1) แนวการสอนแบบเน้น ความชื่นชม (Hedonistic Approach) การสอนแนวที่เชื่อว่าคุณค่าทางสุนทรียะอยู่ที่ตัวผู้ชม โดยผ่าน การกระตุ้นจากสิ่งเร้า คือผลงานทางศิลปะที่เชื่อมโยงทางผัสสะกับผู้ชม ก่อให้เกิดความชื่นชม การ จัดการการเรียนการสอนจึงอยู่ในรูปแบบของการจัดสถานการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และก่อให้เกิด ความรู้สึก โดยเน้นผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่อิสระ 3.2) แนวการสอนแบบเน้นสภาพการณ์ (Contextualistic Approach) เป็นการสอนแนวที่เชื่อว่าการสร้างสถานการณ์ จะมีผลต่อการเข้าถึง การชื่นชมความงาม ด้วยการเน้นที่ความรู้สึกของผู้เรียน ผู้สอนต้องจัดให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ ต่างๆ แล้วจะเกิดการชื่นชมความงามในสถานการณ์นั้นๆ 3.3) แนวการสอนแบบเน้นโครงสร้างภายใน (Organistic Approach) เป็นการสอนที่เน้นตัวโครงสร้างภายในงานองค์ประกอบ การจัดวาง มากกว่าเน้นที่ความรู้สึก การตัดสินคุณค่าความงามที่จึงเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล 3.4) แนวการสอนแบบ ตามความนิยม (Normalistic Approach) เป็นการสอนที่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เป็นสากลเป็นที่ ยอมรับของคนหมู่มากได้รับการรับรองจากการถือปฏิบัติต่อๆมา ฉะนั้นเนื้อหา รวมถึงรูปแบบจึงเป็นสิ่ง

ที่ทุกคนยอมรับเป็นผู้กำหนดขึ้น โดยที่แบบแผน วิธีการก็ถูกกำหนดไว้แล้วเช่นกัน 3.5) แนวการสอนแบบผสมผสาน (Interdisciplinary Studies) เป็นการผสมผสานของความรู้ในศาสตร์ต่างๆเข้าด้วยกัน ไม่ใช่เพียงแค่การจับมาประติดประต่อกันเท่านั้นแต่ควรจะมีการเชื่อมโยงกันในความสัมพันธ์กัน รูปแบบการสอนแบบผสมผสานสามารถทำได้สองวิธีคือ การให้ครูกับนักเรียนได้ร่วมมือกัน และการทำหลักสูตรระยะสั้นมาใช้

ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนด้วยวิธีใดก็ตาม เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ได้ จะต้องคำนึงถึงเรื่องการสื่อสารกับผู้เรียน และการสื่อสารกับครูที่เกี่ยวข้องด้วย

สรุปได้ว่า วิธีการสอนศิลปศึกษามีรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการเลือกใช้ให้เข้ากับเนื้อหาและตัวผู้เรียน รวมถึงลักษณะแวดล้อมต่างๆรอบตัว แต่ความเป็นจริงไม่มีวิธีไหนที่ดีที่สุด ครูเท่านั้นที่จะเลือกใช้และผสมผสานวิธีการสอนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ

4.7 ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การเรียนและทำความเข้าใจกับทักษะศตวรรษที่ 21 เป็นความจำเป็นแห่งยุคสมัย เพื่อการปรับตัวให้ตามทันกระแสของตะวันตก และก้าวทันที่จะรุดหน้าเทียบเท่าสากล โดยที่ทักษะสากลที่จำเป็น 7 ประการ ที่ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2557) ได้กล่าวไว้ ได้แก่

1. เรียนรู้แนวคิดและลักษณะสังคมไทยอย่างวิเคราะห์วิจารณ์ การก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ไม่ได้หมายความว่าเราจะละเลยสังคมและวัฒนธรรมไทย ในทางตรงข้ามเรากลับต้องศึกษาแนวคิดและวัฒนธรรมไทยอย่างเข้มข้นและลึกซึ้ง

2. เข้าใจวัฒนธรรมอาเซียนและวัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องที่มาและผลกระทบ การเรียนรู้สังคมไทยแล้วจะต้องติดตาม เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงใหม่ได้อย่างลึกซึ้งทั้งในเชิงที่มาและผลกระทบได้ด้วย

3. รู้จักตัวเองพร้อมมองเห็นคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งของและวัฒนธรรม การรู้จักตนเองเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้เราสามารถพัฒนาตนเองและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเข้าใจ ควบคู่ไปกับการรู้จักคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งรอบตัว

4. ตามทันกระบวนการผลิตใหม่และสามารถผลิตเองได้อย่างกว้างขวาง สังคมต้องตามให้ทันกับกระแสใหม่ได้ต้องพร้อมที่จะคิดใหม่ ขณะเดียวกันก็สามารถพัฒนาผลผลิตจากสิ่งใหม่ได้ด้วย

5. เข้าใจคนอื่น และรู้วิธีการนำการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน คุณสมบัติของข้อนี้คือการรู้จักคนอื่น ทั้งสังคมอื่นๆ และในสังคมเราเอง

6. ออกแบบและร่วมมือพัฒนาทิศทางของสังคมที่เหมาะสมได้ ความเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้เสมอและเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและร่วมมือบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมและโลกพร้อมกันไป

7. มีความเข้มแข็งในจริยธรรม ความรับผิดชอบและความดีงาม ความรับผิดชอบจะมาควบคู่

กับสิทธิของเราเองที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันความรับผิดชอบก็จะเป็นพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมต่อไป

จากแนวทางการการศึกษาในภาพรวมข้างต้น เมื่อพิจารณาเฉพาะทักษะสำหรับอนาคตแล้ว ทักษะของคนไทยที่เราควรพัฒนาให้สอดคล้องและสืบเนื่องกันแยกได้เป็น 7 กลุ่มดังนี้

1. มีทักษะในการคิดวิจรรณญาณและการประเมิน เราจะต้องส่งเสริมให้เด็กรุ่นใหม่เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างมีวิจรรณญาณพอ ให้เขารู้จักวิเคราะห์และประเมินสิ่งที่เขาเห็น รู้ และใช้ ว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ เด็กไทยในอนาคตต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ด้วยการแยกแยะประเด็นและมุมมองต่างๆอย่างหลากหลาย มองให้เห็นความเชื่อมโยงกัน

3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ สังคมไทยมีการพัฒนาสิ่งใหม่ๆให้เกิดขึ้นในสังคม ถ้าเรามีการวิเคราะห์เพียงพอ เราต้องส่งเสริมคนของเราให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการไปในอนาคต เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

4. ทักษะการผลิตและคิดนวัตกรรม เมื่อคิดสร้างสรรค์แล้วต้องนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมขึ้นมาให้ได้ และมีคุณภาพสูงพอที่จะแข่งกับโลกได้

5. ทักษะการเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหา ทักษะการเปลี่ยนแปลงและการแก้ปัญหาสำคัญมากขึ้นอย่างมาก สังคมโลกเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เราไม่มีทางเลือกหนีความเปลี่ยนแปลงไปได้ เราจะต้องรับและชักนำการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในอนาคต

6. ทักษะการสื่อสารและความมั่นใจในตนเอง โลกศตวรรษที่ 21 มีเทคโนโลยีนำการสื่อสาร จึงต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูง แต่เราต้องรู้ทันเทคโนโลยีเหล่านี้ด้วยพร้อมกันไป

7. ทักษะทางคุณธรรมและความรับผิดชอบ เราต้องยึดมั่นในแนวทางนี้ไว้เพื่อสร้างคนของเราให้มีคุณค่ากับสังคมอย่างแท้จริงให้เป็นสังคมของคนที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบ

สรุปได้ว่า สังคมไทยต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดวิจรรณญาณ รู้จักแยกแยะได้ว่าอะไรเหมาะสม ไม่เหมาะสม เป็นเบื้องต้น ตามมาด้วยการคิดใหม่ๆ มีจินตนาการแล้วทำให้มีผลผลิตเข้าสู่ตลาดโลกได้ เข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม สื่อสารและสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างเหมาะสมใจและพร้อมใช้ชีวิตอย่างรับผิดชอบ มีคุณธรรม ไม่เอาัดเอาเปรียบคนอื่นในสังคมไทยและสังคมโลก

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน พบว่า รูปแบบของการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ รูปแบบการพัฒนานี้มุ่งไปที่การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่เน้นการพัฒนาครูและผู้บริหารที่โรงเรียนเป็นหลักมากที่สุด จะมีการอบรมสัมมนา และการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรมีส่วนร่วมทางความคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดผลในการพัฒนาครูและผู้บริหาร อันจะส่งผลต่อไปยังผู้เรียน ให้ครูใช้วิจัยปฏิบัติการในวงจร PDCA (Plan Do Check Act) ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และมีการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบด้วยการสนับสนุนทางวิชาการของผู้บริหาร อีกทั้งยังมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาในกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนการบริหารจัดการ ผลที่เกิดขึ้นคือ ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินผลตามสภาพจริง ส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการในสถานศึกษาและในชั้นเรียน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารสถานศึกษา คือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมแบบธรรมชาติบางส่วนผู้ปกครองและองค์กรชุมชนก็จะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดการศึกษาและสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนมากขึ้นเช่นกัน

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบดำเนินการคุ้มครองวิชาการเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การทดลองและพัฒนาระบบดำเนินการคุ้มครองวิชาการในพื้นที่ พบว่า ที่ผ่านมากครูต้องไปอบรมนอกพื้นที่และเสียค่าใช้จ่ายเอง ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักจะได้รับการพิจารณาก่อน อีกทั้งการใช้คุ้มครองวิชาการเป็นปัญหาด้วยการกำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับคุ้มครองวิชาการจะต้องเป็นผู้มีใบประกอบวิชาชีพ และผ่านการทดลองงาน ทำให้ครูผู้ช่วยหรือครูอัตราจ้างไม่มีสิทธิในโอกาส นอกจากนี้ไม่พบว่ามีหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากคุรุสภา และวงเงินคุ้มครองวิชาการที่จัดสรรให้ก็ไม่เพียงพอในบางกลุ่มสาระฯ อีกทั้งการประเมินผลหลังการอบรมเป็นรายบุคคลไม่สามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนได้ในระยะสั้น จากการประชุมสะท้อนความคิด พบว่า การใช้คุ้มครองวิชาการจะช่วยป้องกันการนำเงินสดไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ครูไม่ต้องสำรองจ่ายก่อน จัดสรรให้เฉพาะกลุ่มที่มีความสำคัญเร่งด่วนก่อน จากการสะท้อนความคิดพบว่า ครูที่มีสิทธิรับคุ้มครองวิชาการไม่จำเป็นต้องผ่านการทดลองงาน สำนักงานเขตพื้นที่ฯ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจะสามารถรับรองหลักสูตรได้

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556) จากรายงานผลสัมฤทธิ์การพัฒนาครูผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 “โครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and

Mentoring) ภาพรวมหลังโครงการ พบว่า ครู มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 จุดเน้นมากขึ้น ทั้งในส่วนขั้นตอน การดำเนินงาน และเห็นคุณค่าผ่านการศึกษาบทเรียน สามารถออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน และแทรกการพัฒนาความสามารถด้านการรู้หนังสือ การรู้จำนวน และการใช้เหตุผลลงในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ขณะที่ผู้บริหาร พบว่า เกิดความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบ 4 จุดเน้นมากขึ้น และเห็นความสำคัญเรื่องวิชาการนอกเหนือจากการบริหาร เพราะผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้น สนับสนุน ช่วยเหลือครูให้ได้รับการพัฒนาด้านต่างๆ ส่วนของศึกษานิเทศก์ พบว่า เกิดความเข้าใจและสามารถนำครูให้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 จุดเน้น และมีความเข้าใจในขั้นตอนเห็นคุณค่าของการศึกษาผ่านบทเรียน สามารถบันทึกผลการสังเกตชั้นเรียนได้เป็นระบบมากขึ้น และนำข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียนมาแนะนำครูให้ปรับปรุงการเรียนการสอนได้

อรุณี สำเภาทอง (2537) ได้ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูประถม ศึกษาโดยการใช้กระบวนการฝึกอบรมแบบการสอนแนะ ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะที่สำคัญ เมื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องฝึกอบรมระหว่างก่อนการฝึกอบรมกับหลังฝึกอบรมในสถานการณ์จริง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแนะมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนแนะ กลุ่มที่ได้รับการสอนแนะสามารถคงความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะในเรื่องที่รับภายหลังการอบรมในสถานการณ์จริง แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนแนะ หลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง กลุ่มที่ได้รับการสอนแนะโดยรูปแบบที่ครูเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องเดียวกันจับคู่กันสอนแนะ มีพัฒนาการทางด้านทักษะการสอนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแนะรูปแบบที่ครูที่เข้ารับการอบรมจับคู่กับครูที่ไม่ได้รับการอบรม

ภัทรวดี วชิรธาตกุล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูสู่ความเป็นมืออาชีพ : การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ พบว่า วิธีการพัฒนาครูที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพมากที่สุด คือ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รองลงมาคือ การอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สุดท้ายคือ การนิเทศแบบกัลยาณมิตรระหว่างเพื่อนครู ครูมืออาชีพส่วนใหญ่ใช้วิธีการพัฒนาโดยการแสวงหาความรู้และวิธีการพัฒนาตนเอง นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญคือการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งขวัญกำลังใจ สนับสนุนทรัพยากร และความร่วมมือของเพื่อนร่วมงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) จากรายงานการวิจัยเรื่อง สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย เรื่องของสถานภาพการพัฒนาครู พบว่า นโยบายด้านการพัฒนาครู การฝึกอบรมครูอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มสมรรถนะครูยังมีการกล่าวถึงหรือให้ความสำคัญค่อนข้างน้อยกว่าด้านอื่นๆ ระบบการพัฒนาครูของไทยโดยหน่วยงานต่างๆ ในปัจจุบันยังคงมีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการวางแผน ขาดการมีส่วนร่วม ขาดการกำหนดทิศทางและขาดข้อมูลในการพัฒนาครูใน

ภาพรวม รูปแบบการพัฒนาครูในภาพรวมของประเทศที่หน่วยงานทางการศึกษาต่างๆนิยมปฏิบัติกันมากคือ การส่งครูไปเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาตามที่หน่วยงานต่างๆจัดขึ้น การจัดอบรมสัมมนาในโรงเรียนโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ ในรอบปีหนึ่งๆ ครูได้รับการพัฒนาค่อนข้างมาก แต่ไม่มีความชัดเจนว่าได้มีการติดตาม และประเมินผลภายหลังการอบรมว่าได้มีการนำไปใช้จริงมากน้อยเพียงใด การอบรมพัฒนาครูบางหลักสูตรมีลักษณะซ้ำซ้อน ในบางครั้งครูต้องเข้าอบรมเรื่องเดิมจากหลายหน่วยงาน และครูได้รับการพัฒนาไม่ต่อเนื่องและสิ้นเปลืองงบประมาณ รวมทั้งการพัฒนาครูยังใช้รูปแบบเดิมๆ ที่ส่วนใหญ่ใช้การอบรมและพัฒนาในห้องประชุมตามโรงแรม ผลการพัฒนาเป็นเรื่องการให้ความรู้ ขาดการพัฒนาทักษะที่ตรงกับสภาพจริง และไม่ตรงกับความต้องการ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของ ในส่วนของวิธีการพัฒนาครู แต่ละหน่วยงานนำไปใช้พัฒนาอยู่ในขณะนี้ยังขาดนวัตกรรมใหม่ๆ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการฝึกอบรมแบบเหมารวม โดยใช้การบรรยาย หรือการจัดประชุมกลุ่มย่อย วิธีการบรรยายของวิทยากรเป็นการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ในลักษณะการสื่อสารทางเดียว เนื้อหาของการอบรม ผู้จัดอบรม บางครั้งเรื่องที่อบรมห่างไกลจากเหตุการณ์ความเป็นจริงของห้องเรียน ไม่ตรงกับความต้องการของครู และการอบรมมีผลกระทบต่อนักเรียนเพราะครูต้องทิ้งห้องเรียนมาเข้ารับการอบรมโดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาหนักที่สุด

ศกพลวรรณ เปลี่ยนขำ (2550) จากงานวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาครูสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา พบว่า กระบวนการพัฒนาครู ในส่วนของวิธีที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ การนิเทศภายใน เพื่อช่วยเพื่อน การสอนงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การทำงานเป็นทีม การจัดการความรู้ การอบรมระยะสั้นหรือระยะยาวแบบทางการและแบบไม่ทางการ ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาที่ต่างไปจากวิธีการเดิมที่ดำเนินการอยู่ และข้อค้นพบในวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาทั้งการพัฒนาภายในและภายนอกสถานศึกษา จึงเป็นการนำเสนอทางเลือกที่มากขึ้น ซึ่งแต่ละวิธีมีจุดเด่นแตกต่างกันไป ได้แก่ วิธีการพัฒนาที่จัดขึ้นในสถานศึกษา จะไม่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนของครู นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนได้อีกด้วย ส่วนวิธีการพัฒนานอกสถานศึกษาเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้เกิดการเรียนรู้แก่ครู แต่อย่างไรก็ตามอาจใช้การพัฒนาหลากหลายวิธีควบคู่กันไปได้

แบ็ต (Batt, 2010) ได้ศึกษาเรื่อง Cognitive Coaching : A Critical phase in professional development to implement sheltered instruction : องค์ความรู้เรื่องการสอน (Coaching) : ขั้นตอนการดำเนินการเรียนที่สำคัญในการพัฒนาอย่างมืออาชีพ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นที่น่าพอใจถ้าไม่มีการใช้ร่วมกับการสอน แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนนั้นให้ความสำคัญกับการ

จัดสรรเวลาที่มากพอในการปฏิบัติ อีกทั้งครูเกิดการเปลี่ยนแปลงในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

บล็อชเชอร์ และคณะ (Blocher et al., 2011) ได้ศึกษาเรื่อง Contextually Based Professional Development: ศึกษาเกี่ยวกับโครงการพัฒนาศักยภาพครูประจำการ พบว่ากิจกรรมที่ครูเข้าร่วมในการเรียนรู้เป็นรูปแบบของการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกับความรู้เกี่ยวกับการสอนและเนื้อหา แม้ว่าครูที่เข้าร่วมจะมีทักษะทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ครูประจำการยังบอกอีกว่าเกิดความสะดวกสบายและความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น การนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนของพวกเขาอีกด้วย

เอวารอส (Avalos, 1999) ได้ศึกษาเรื่อง Context, Training Theory, and Teaching Practice : บริบทการฝึกอบรมและการฝึกปฏิบัติการสอน พบว่า องค์ประกอบของการอบรมในกลุ่มครูในป่าบัวนิวกินี การศึกษาจึงเป็นการประเมินครอบคลุมไปถึงระดับของการอบรม ไม่เพียงแต่ระบุสมรรถนะของครูที่รับการอบรม แต่ยังระบุถึงข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของครูด้วย เช่น หลักสูตรในโรงเรียนที่มากเกินไป อายุผู้เรียน และความหนาแน่นของชั้นเรียน

เจฟเฟอร์ส์ (Jeffers, 1996) ได้ศึกษาเรื่อง Professional Development in Art Education Today : A Survey of Kansas Art Teachers จากการสำรวจของครู พบว่า จากสถานการณ์ การรับรู้ ความคิดทัศนคติที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป และระบุว่าศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์ (DBAE) ก่อให้เกิดผลต่อครูและการพัฒนาวิชาชีพ ยิ่งไปกว่านั้นการวิเคราะห์ภูมิหลังและเนื้อหาแบบทดสอบปลายเปิด พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ เพราะDBAE มีความสัมพันธ์กับครูศิลปศึกษาน้อย และครูศิลปศึกษาระบุว่าอุปสรรคที่พบได้แก่ สภาพของหลักสูตรที่ลดลง เป็นแนวโน้มและประเด็นที่ยืนยันได้ในอนาคต และมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรพัฒนาวิชาชีพในการเตรียมครูก่อนประจำการ และหลักสูตรพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูประจำการ

ทาร์ป และ โรเซนต์ (Tarp and Rosen, 2012) ได้ศึกษาเรื่อง Coaching and mentoring for capacity development : The case of South Sudan พบว่า การสอนและการชี้แนะสำหรับการพัฒนาความสามารถที่กำลังเป็นที่ยอมรับและนิยม เป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับมากกว่าวิธีเดิมๆ ที่ดูเหมือนว่าเป็นข้อตกลงร่วมกันในชุดงานได้ การพัฒนาจึงเริ่มต้นจากความร่วมมือของชุดงานได้และประเทศเพื่อนบ้านในการเป็นคู่ร่วมพัฒนา สิ่งที่ค้นพบคือความมุ่งมั่นในเรื่องของความร่วมมือกับการระบุเป้าหมายร่วมกัน เกี่ยวกับหลักสูตรการสอนการชี้แนะ สำหรับการพัฒนาความสามารถ

โรเบิร์ต วี, บูลลอร์ท เจอาร์ และ คริตเดล (Robert V, Bullough jr. and Kridel, 2003) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประชุมเชิงปฏิบัติการและพัฒนาครูในระยะเวลา 8 ปี ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำหรับการปฏิรูปการศึกษานี้ ก่อให้เกิดการพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางขึ้นมา และเกิดการ

เปลี่ยนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติในการพัฒนาครู จากเดิมที่ครูได้เรียนรู้จากการสอนกลายมาเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในรูปแบบของการสอนร่วมกับการพัฒนาไปพร้อมกัน สิ่งที่ครูต้องการความช่วยเหลือ คือ การพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนครู ผู้บริหาร และบุคคลที่เกี่ยวข้อง และนอกจากนี้ยังพบอีกว่า พัฒนาการที่จำเป็นในการพัฒนาครู ได้แก่ การประเมินผลเพื่อความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมาย กำหนดแนวทางในการพัฒนาด้วยระบบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในโรงเรียนเป็นสำคัญ และการเปลี่ยนแปลงให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพมากยิ่งขึ้น

ทอทเทน (Totten, 1983) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรมของครูประจำการ โดยระดับมิดเดิลเกรด ตามการรับรู้ของผู้บริหาร โดยสำรวจจากความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในรัฐอริโซนา ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารเห็นพ้องต้องกันว่าความสามารถในการสอนที่สำคัญและต้องการพัฒนา ได้แก่ เรื่องเทคนิคการสร้างแรงจูงใจ การสอนตามเอกัตภาพ การใช้สารสนเทศหรือคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน ซึ่งวิธีที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ การสัมมนา การนิเทศการสอนแบบคลินิก การประชุมเชิงปฏิบัติการ การเข้าสังเกตการณ์ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนอื่น และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

โดยสรุปจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครู จะมีการทำวิจัยไม่ว่าจะเป็นการหาความต้องการจำเป็นก่อนการพัฒนา การนำเสนอปัจจัยและสภาพปัจจุบันรวมถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู การแสวงหาแนวทางการพัฒนาทางวิชาชีพครู รวมถึงการนำเสนอวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบทการสอนของครู โดยส่วนใหญ่เป็นการเก็บข้อมูลจากครูไม่ว่าจะเป็นครูศิลปะ ครูรายวิชาอื่นๆ หรือครูที่เป็นเหมือนศิลปิน และผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูยังคงเกิดประสิทธิภพน้อย รวมถึงรูปแบบและวิธีการยังคงเป็นรูปแบบผูกขาด เรียนรู้ในพื้นที่ห้องแคบๆขาดการเปิดโลกทัศน์ให้แก่ครู ยิ่งไปกว่านั้นการพัฒนายังไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของตัวครู ครูยังขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดและร่วมหาแนวทางในการพัฒนาเท่าที่ควร ห้องอบรมยังคงอยู่ในห้องที่ไม่เปิดกว้าง การอบรมยังคงเป็นการฟังบรรยายและยังไม่ค่อยมีการนำวิทยากรที่เป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญบางด้านมาให้การพัฒนา ยังคงเป็นการพัฒนาที่มีแต่คำว่าทฤษฎีและการอัดเนื้อหา ยังขาดการนำเสนอรูปแบบของการนำไปให้ได้อย่างเห็นภาพ ซึ่งต้องสอดคล้องกับปัญหาในปัจจุบันอันเนื่องมาจากครูจบไม่ตรงสาขาหรือขาดความรู้ความสามารถที่เพียงพอ แต่ในทางกลับกันงานวิจัยบางเรื่องก็ได้เสนอแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมเช่นกันไม่ว่าจะเป็นทั้งของไทยและต่างประเทศ นั่นก็คือ การพัฒนาวิชาชีพครูด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในห้องประชุม โรงแรม หรือแหล่งต่างๆ อาจมีการใช้โรงเรียนเป็นฐานการฝึกปฏิบัติร่วมด้วยเพื่อให้เห็นภาพของการนำไปใช้ การเรียนรู้

ร่วมกันระหว่างเพื่อนครูและวิทยากร ผู้บริหาร หรือศึกษานิเทศก์ พร้อมทั้งการร่วมกันชี้แนะ การสอน งาน และการออกไปศึกษาออกสถานที่ตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆร่วมด้วย ซึ่งประสิทธิภาพของการพัฒนา อาจเกิดจากการพัฒนาที่มีความหลากหลายไม่เพียงแต่ใช้วิธีเดียว อาจมีการใช้หลากหลายวิธีประกอบ กัน การประเมินติดตามผลการพัฒนาก็เป็นการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มากกว่านั้นก่อให้เกิดสังคม และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ ตลอดจนสภาพปัจจุบันและความต้องการในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูประจำการ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1 การศึกษาค้นคว้าข้อมูล
 - 2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย
 - 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 4 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
 - 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 6 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย
 - 8 การสรุป การอภิปราย และการรายงานผลการวิจัย
- ในการศึกษาดังกล่าวมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

ศึกษาข้อมูลและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร บทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาครูในรูปแบบต่างๆ

ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปศึกษา

2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

2.1 **กลุ่มครูประจำการสอนศิลปศึกษา** สำหรับสำรวจสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษาและสภาพปัจจุบันและความต้องการในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ห่ออกแบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา

ความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 **ครูประจำการสอนศิลปศึกษา** ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 42 เขตพื้นที่มัธยมศึกษา ได้ประชากรที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 31,190 โรงเรียน (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ: ออนไลน์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางการคำนวณของ Krejcie & Morgan, 1970 (อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 379 โรงเรียน จากนั้นทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูศิลปศึกษาโรงเรียนละ 1 คน รวม 379 คน

จากการที่ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 379 ฉบับ ได้รับการตอบกลับมาจำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76 ของที่ส่งไปทั้งหมด

2.2 **กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ** สำหรับเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูประจำการ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) โดยมีรายละเอียดดังนี้

การคัดเลือกตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวอย่างประชากร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 **กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษา** ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้คือ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางการสอน หรือ มีประสบการณ์ทางการสอนศิลปศึกษาหรือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและการให้การส่งเสริมการสอนของครูศิลปศึกษา มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี ทั้งนี้เพื่อสอบถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูประจำการ ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของครู จำนวนทั้งสิ้น 34 ท่าน สามารถแบ่งออกเป็น

2.2.1.1 **อาจารย์มหาวิทยาลัย** โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกจะต้องเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาศิลปศึกษา มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 6 ท่าน

2.2.1.2 **ผู้บริหารสถานศึกษา** โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบคละขนาดโรงเรียน มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 ท่าน

2.2.1.3 **รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ** โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกจากรองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบคละขนาดโรงเรียน มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 ท่าน

2.2.1.4 **หัวหน้างานวิชาการ** โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกจากหัวหน้างานฝ่ายวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบคละขนาด

โรงเรียน มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 ท่าน

2.2.1.5 **หัวหน้ากลุ่มสาระทัศนศิลป์** โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก จากหัวหน้ากลุ่มสาระทัศนศิลป์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบคณะขนาด โรงเรียน มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 ท่าน

2.2.1.6 **ศึกษานิเทศก์** โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกจาก ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบคณะ เขตพื้นที่ฯ มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 ท่าน

2.2.1.7 **ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** โดยใช้เกณฑ์ในการ คัดเลือกจากผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งครูเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 ท่าน

2.2.2 **กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครู** ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้คือ บุคคลที่มีความ เชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาบุคลากรครู ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 4 ท่าน

สรุปการเลือกประชากรและการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 401ท่าน แบ่งเป็นครูศิลปศึกษา จำนวน 379 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 34 ท่าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยขึ้น โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา คุณลักษณะของครูศิลปศึกษา การสอนศิลปศึกษา หลักสูตรแกนกลาง การพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่างๆ ธรรมชาติและการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ ดังนี้

3.1 **แบบสอบถามครูประจำการทางศิลปศึกษา** เรื่อง สภาพปัจจุบันและความคาดหวังในผล จากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบสอบถามมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาซึ่งเป็นครู ประจำการ เกี่ยวกับสภาพและความต้องการในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอน ศิลปศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ห้ออกแบบสอบถามสำหรับถามผู้เชี่ยวชาญในขั้นต่อไป

3.2 **แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ** เรื่อง แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอน ศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความสามารถ ทางการสอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครู ประจำการ

4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร งานวิจัย รายงาน หรือเอกสาร สัมมนาทางวิชาการด้านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการ ดำเนินการวิจัย จากนั้นดำเนินการสร้างแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูล

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดหัวข้อ คำถาม จากนั้นทำการวิเคราะห์และเรียบเรียงเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ต่อมาจึงนำแบบสอบถามที่เป็นแบบร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ โดยแบ่งเป็น

แบบสอบถามสำหรับสอบถามครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความ ต้องการในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับแบบสอบถามในส่วนนี้มี ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน

แบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถ การสอนศิลปศึกษา สำหรับแบบสอบถามในส่วนนี้มีผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือทั้ง 2 ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้ตามความ คิดเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรรวมถึงคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทุกประการ

4. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์มาทำการเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ทาง สถิติขั้นพื้นฐาน และสถิติเชิงอนุมาน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สำรวจความต้องการการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาจากกลุ่มครู ประจำการที่สอนศิลปศึกษา เพื่อวิเคราะห์ความต้องการ สำหรับพัฒนาเป็นแนวทางการพัฒนาครู เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบสอบถามสำหรับการนำไปสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาที่ได้ออกแบบ จาก ความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มครูประจำการ เพื่อนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

2.2 นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแนวทางการพัฒนาความสามารถ

ทางการสอนศิลปศึกษา

2.3 ส่งแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาที่พัฒนาแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

2.4 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมาปรับปรุงและนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (SPSS for Windows Version 22) หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามลักษณะและรูปแบบของเครื่องมือ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้ถามครูศิลปศึกษา วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความคาดหวัง นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการใช้อนุพัทธ์การแปลความหมายตามเกณฑ์ของ Likert Scale ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.50 ลงไป หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) กรณีมาตรฐานค่า 5 ระดับ (บุญมี พันธุ์ไทย, 2545 : 174-175) ดังนี้

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
มากกว่า 1.75	มีความแตกต่างกันมาก
1.25 – 1.75	มีความแตกต่างค่อนข้างมาก
น้อยกว่า 1.25	มีความแตกต่างกันน้อย , ใกล้เคียงกัน หรือเหมือนกัน

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้ถามผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความคาดหวัง นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการใช้เกณฑ์และการแปลผลสภาพปัจจุบันและความคาดหวังโดยการจัดระดับค่าเฉลี่ย ดังต่อไปนี้

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (Mean หรือ \bar{x}) ตามเกณฑ์ของ Likert Scale ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.50 ลงไป หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาฯ น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) กรณีมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (บุญมี พันธุ์ไทย, 2545 : 174-175) ดังนี้

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
มากกว่า 1.75	มีความแตกต่างกันมาก
1.25 – 1.75	มีความแตกต่างค่อนข้างมาก
น้อยกว่า 1.25	มีความแตกต่างกันน้อย , ใกล้เคียงกัน หรือเหมือนกัน

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

7.1 สูตรการหาค่าร้อยละ

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละ
	F	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

7.2 สูตรการหาค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum f x}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum f x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่ม
	n	แทน	จำนวนของคะแนนในกลุ่ม

7.3 สูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ค่าคะแนน
	n	แทน	จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่ม
	\sum	แทน	ผลรวม

(นรา บุรณรัช,2543)

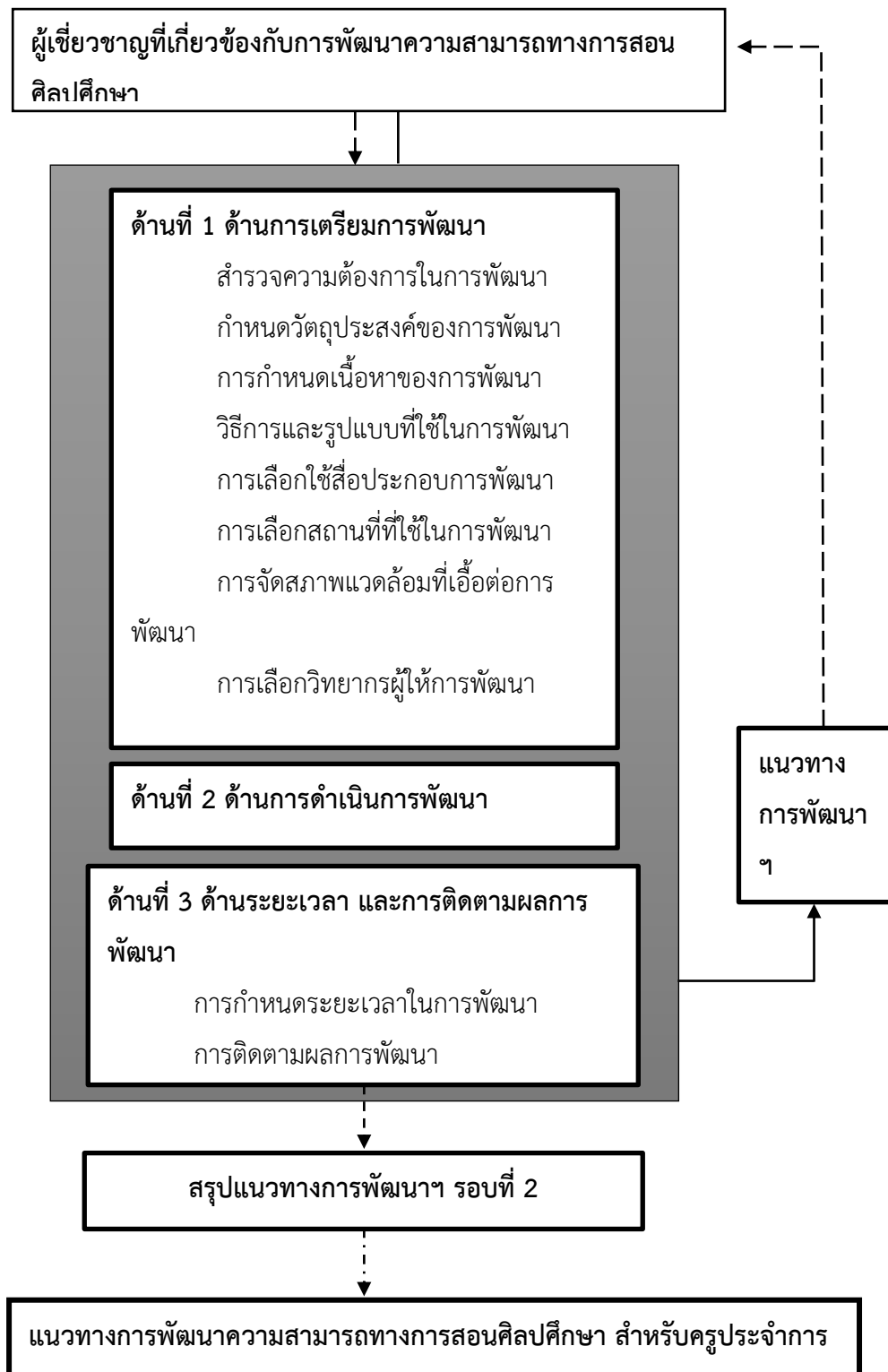
8. การสรุป การอภิปราย และการรายงานผลการวิจัย

เมื่อตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนการอภิปรายผลการวิจัยเป็นการสรุปรวมจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูลและสาระสำคัญ และอภิปรายถึงข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นทำการนำเสนอในรูปแบบความเรียง

โครงสร้างแบบสอบถาม เรื่อง สภาพปัจจุบันและความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา (สำหรับครูประจำการทางศิลปศึกษา)

โครงสร้างแบบสอบถาม เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
สำหรับครูประจำการ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา รวมถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ส่วนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ทักษะคติต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 4 สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ ที่สอบถามจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตามโครงสร้างการพัฒนา โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ ที่สอดคล้องกับโครงสร้างการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการพัฒนา ประกอบไปด้วย

1.1 การสำรวจความต้องการในการพัฒนา

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

1.3 การกำหนดเนื้อหา

1.4 วิธีการและรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนา

1.5 การเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนา

1.6 การเลือกสถานที่ที่ใช้ในการพัฒนา

1.7 การเลือกวิทยากรผู้ให้การพัฒนา

2. ด้านการดำเนินการพัฒนา
3. ด้านระยะเวลาและการติดตามผลการพัฒนา ประกอบไปด้วย
 - 3.1 การกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา
 - 3.2 การติดตามผลการพัฒนา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา รวมถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ที่เก็บจากครูศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	ครูทั้งหมด		ครูจบศิลปศึกษา		ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ						
ชาย	183	60.6	105	34.8	78	25.8
หญิง	119	39.4	62	20.5	57	18.9
รวม	302	100.0	167	55.3	135	44.7
2. อายุ						
25 – 30 ปี	74	24.5	37	12.3	37	12.3
31 – 35 ปี	45	14.9	20	6.6	25	8.3
36 – 40 ปี	27	8.9	10	3.3	17	5.6
41 – 45 ปี	23	7.6	15	5.0	8	2.6
46 – 50 ปี	30	9.9	18	6.0	12	4.0
51 ปีขึ้นไป	103	34.1	67	22.2	36	11.9
รวม	302	100.0	167	55.3	135	44.7
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด						
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	6	2.0	0	.00	6	2.0
ระดับปริญญาตรี	215	71.2	131	43.4	84	27.8
ระดับปริญญาโท	75	24.8	33	10.9	42	13.9
สูงกว่าระดับปริญญาโท	6	2.0	3	1.0	3	1.0
รวม	302	100.0	167	55.3	135	44.7
4. สาขาวิชาที่จบ						
สาขาวิชาศิลปศึกษา	167	55.3	167	55.3		
สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์	44	14.6			44	14.6
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์	10	3.3			10	3.3
สาขาวิชาจิตรศิลป์	16	5.3			16	5.3
สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์	11	3.6			11	3.6
สาขาวิชานิทรรศศิลป์	10	3.3			10	3.3
สาขาวิชาทัศนศิลป์	19	6.3			19	6.3
สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์	4	1.3			4	1.3

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

					ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สาขาวิชาอื่นๆ	21	7.0			21	7.0
5. ประสบการณ์การทำงาน						
1 – 5 ปี	86	28.5	37	12.3	49	16.2
6 – 10 ปี	42	13.9	20	6.6	22	7.3
11 – 15 ปี	24	7.9	14	4.6	10	3.3
16 – 20 ปี	26	8.6	16	5.3	10	3.3
21 – 25 ปี	28	9.3	13	4.3	15	5.0
26 ปีขึ้นไป	96	31.8	67	22.2	29	9.6
รวม	302	100.0	167	55.3	135	44.7
6. ระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา เคยเข้าร่วม การพัฒนาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา หรือไม่						
1 – 4 ครั้ง	140	46.4	80	26.5	60	19.9
5 – 8 ครั้ง	37	12.3	18	6.0	19	6.3
9 – 12 ครั้ง	8	2.6	5	1.7	3	1.0
รวม	185	61.3	103	34.2	82	27.2
ไม่เคยเข้าร่วมการพัฒนา	117	38.7	64	21.2	53	17.5
รวม	302	100.0	167	55.3	135	44.7
7. โดยเฉลี่ยแล้ว เคยเข้าร่วมการพัฒนา เกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา กี่ชั่วโมงต่อ ครั้ง						
1 – 2 ชั่วโมง ต่อครั้ง	11	5.9	5	2.7	6	3.2
3 – 5 ชั่วโมง ต่อครั้ง	48	25.9	21	11.4	27	14.6
6 – 8 ชั่วโมง ต่อครั้ง	89	48.1	55	29.7	34	18.4
มากกว่า 8 ชั่วโมง ต่อชั่วโมง	37	20.0	22	11.9	15	8.1
รวม	185	100.0	103	55.7	82	44.3

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพ	ครูทั้งหมด		ครูจบศิลปศึกษา		ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. ช่วงเวลาที่เข้าร่วมการพัฒนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) **						
จันทร์ – ศุกร์ ในเวลาราชการ	121	65.05	65	34.95	56	30.11
จันทร์ – ศุกร์ นอกเวลาราชการ	20	10.75	13	6.99	7	3.76
เสาร์ – อาทิตย์	76	40.86	47	25.27	29	15.59
1 สัปดาห์ขึ้นไป ในเวลาราชการ	4	2.15	1	.54	3	1.61
1 สัปดาห์ขึ้นไป นอกเวลาราชการ	4	2.15	2	1.08	2	1.08
ปิดภาคการศึกษา	48	25.81	32	17.20	16	8.60
โครงการอบรม + ติดตามผล 1 ภาคฯ	13	6.99	5	2.69	8	4.30
อื่นๆ	3	1.61	0	.00	3	1.61
รวม	186	100.0	105	56.45	81	43.55
9. เคยได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) **						
ศึกษานิเทศก์	53	28.34	37	19.79	16	8.56
กลุ่มโรงเรียน	82	43.85	49	26.20	33	17.65
หน่วยงานสถาบันทางการศึกษา	118	63.10	63	33.69	55	29.41
อื่นๆ	32	17.11	15	8.02	11	9.09
รวม	187	100.0	104	55.61	83	44.39
10. รูปแบบการพัฒนาที่ครูศิลปศึกษาเคยเข้าร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) **						
การฝึกอบรม	117	62.23	62	32.98	55	29.26
การสังเกตการณ์ในต่างโรงเรียน	33	17.55	21	11.17	12	6.38
การชี้แนะ หรือ Coaching	25	13.30	13	6.91	12	6.38
การเข้าร่วมเครือข่ายครูศิลปศึกษา	63	33.51	40	21.28	23	12.23
การเป็นที่เลี้ยงระหว่างเพื่อนครู	16	8.51	12	6.38	4	2.13
การนำเสนอผลงานวิชาการ	40	21.28	26	13.83	14	7.45
การศึกษาต่อ	18	9.57	9	4.79	9	4.79
หลักสูตรระยะสั้น	27	14.36	18	9.57	9	4.79
ศึกษาดูงานนอกสถานที่	75	39.89	36	19.15	39	20.74
หลักสูตรภาคฤดูร้อน	8	4.26	5	2.66	3	1.60
ความร่วมมือทางวิชาการ	36	19.15	20	10.64	16	8.51

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพ	ครูทั้งหมด		ครูจบศิลปศึกษา		ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
10. รูปแบบการพัฒนาที่ครูศิลปศึกษาเคยเข้าร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) **(ต่อ)						
การอบรมเชิงปฏิบัติการ	139	73.94	78	41.49	61	32.45
การทำวิจัยพัฒนา	30	15.96	22	11.70	8	4.26
การฟังบรรยาย	74	39.36	37	19.68	37	19.68
การประชุมภายในกลุ่มสาระ ทัศนศิลป์	79	42.02	44	23.40	35	18.62
รวม	780	414.89	443	235.64	337	179.26
11. เหตุผลที่ท่านเข้าร่วมการพัฒนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) **						
เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางศิลปศึกษา	169	89.89	94	50.0	75	39.89
เพื่อเพิ่มวิทยฐานะในวิชาชีพครู	31	16.49	15	7.98	16	8.51
เพื่อเพิ่มเงินเดือน/ปรับฐานเงินเดือน	18	9.57	11	5.85	7	3.72
เพื่อพบปะเรียนรู้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ	102	54.26	62	32.98	40	21.28
เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียน	112	59.57	54	28.72	58	30.85
เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	139	73.94	75	39.89	64	34.04
เพื่อปรับปรุงหลักสูตร	24	12.77	7	3.72	17	9.04
เพื่อความเชี่ยวชาญในศาสตร์ วิทยาการใหม่ๆ	58	30.85	26	13.83	32	17.02
เพื่อเรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ	136	72.34	74	39.36	62	32.98
เพื่อเรียนรู้การใช้สื่อและนวัตกรรม การสอนใหม่	122	64.89	68	36.17	54	28.72
เพื่อแลกเปลี่ยนและนำเสนอผลงาน วิชาการ	50	26.60	21	11.17	29	15.43
อื่นๆ	1	.53	0	.00	1	.53
รวม	188	100.0	105	55.85	83	44.15

** เฉพาะครูที่ผ่านการพัฒนาและเลือกตอบ

จากตารางข้างต้นเป็นตารางแสดงถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บแบบสอบถามจากครูศิลปศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 302 ฉบับ จากการส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 379 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76 และมีข้อมูลทั่วไป ดังนี้

1. เพศ : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 เป็นเพศหญิงจำนวน 119 คิดเป็นร้อยละ 39.4 รวมทั้งสิ้น 302 คน

สามารถจำแนกเป็นครูที่จบศิลปศึกษาจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 และเพศหญิงจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 และครูที่ไม่จบศิลปศึกษาจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 และเพศหญิงจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9

2. อายุ : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมามีอายุ 25-30 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 อายุ 31-35 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 อายุ 46-50 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 อายุ 36-40 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอัตราน้อยที่สุด คือ อายุระหว่าง 41-45 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 ตามลำดับ

ช่วงอายุของครูศิลปศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม สามารถจำแนกเป็นครูจบศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 รองลงมามีอายุ 25-30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 อายุ 31-35 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 อายุ 46-50 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 อายุ 41-45 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และน้อยที่สุด คือ อายุ 36-40 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ และครูไม่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 รองลงมามีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 อายุ 31-35 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 อายุ 36-40 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 อายุ 46-50 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และน้อยที่สุด คือ อายุ 41-45 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 ตามลำดับ

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 215 คิดเป็นร้อยละ 71.2 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอัตราน้อยที่สุด คือ จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และน้อย

ที่สุด คือ จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ และครูที่ไม่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และน้อยที่สุด คือ จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

4. สาขาวิชาที่จบ : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูที่จบศิลปศึกษา จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 รองลงมาคือครูไม่จบศิลปศึกษา จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 ซึ่งภายในกลุ่มครูที่ไม่จบศิลปศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 8 กลุ่มย่อย ได้แก่ ครูที่จบสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 รองลงมาจบสาขาวิชาอื่นๆ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 สาขาวิชาทัศนศิลป์ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 สาขาวิชาจิตรศิลป์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 สาขาวิชานิเทศศิลป์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และน้อยที่สุดคือสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

5. ประสบการณ์การทำงาน : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง 26 ปีขึ้นไป จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมา 1-5 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 6-10 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 21-25 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 16-20 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 และผู้ตอบแบบสอบถามมีอัตราอายุน้อยที่สุด คือ 11-15 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 ตามลำดับ

ครูที่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง 26 ปีขึ้นไป จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 รองลงมา 1-5 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 6-10 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 16-20 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 11-15 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 และน้อยที่สุด คือ 21-25 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 และครูที่ไม่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง 1-5 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 รองลงมา 26 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 6-10 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 21-25 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และน้อยที่สุด คือ 11-15 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และ 16-20 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

6. ระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ท่านเคยเข้าร่วมการพัฒนาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาหรือไม่ : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการพัฒนา จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 แบ่งเป็น 1-4 ครั้ง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมา 5-8 ครั้ง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ

12.3 และน้อยที่สุดคือ 9-12 ครั้ง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 และครูที่ไม่เคยเข้าร่วมการพัฒนา จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 ตามลำดับ

ครูที่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการพัฒนาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 แบ่งเป็น 1-4 ครั้ง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 รองลงมา 5-8 ครั้ง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และน้อยที่สุดคือ 9-12 ครั้ง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 และครูที่จบศิลปศึกษาที่ไม่เคยเข้าร่วมการพัฒนา มีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ตามลำดับ ส่วนของครูที่ไม่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการพัฒนาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 แบ่งเป็น 1-4 ครั้ง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 19.9 รองลงมา 5-8 ครั้ง จำนวน 6.3 และน้อยที่สุด 9-12 ครั้ง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และครูที่ไม่จบศิลปศึกษาที่ไม่เคยเข้าร่วมการพัฒนา มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ตามลำดับ

7. โดยเฉลี่ยแล้ว ท่านเคยเข้าร่วมการพัฒนาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา กี่ชั่วโมงต่อครั้ง

: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเข้าร่วมการพัฒนา 6-8 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมา 3-5 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 มากกว่า 8 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และน้อยที่สุด 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 ตามลำดับ

ครูที่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเข้าร่วมการพัฒนา 6-8 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมา มากกว่า 8 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 3-5 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 และน้อยที่สุด 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ส่วนครูที่ไม่ได้จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเข้าร่วมการพัฒนา 6-8 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 รองลงมา 3-5 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 มากกว่า 8 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 และน้อยที่สุด 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

8. ช่วงเวลาที่เคยเข้าร่วมการพัฒนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการพัฒนาในช่วงเวลาจันทร์-ศุกร์ ในเวลาราชการ จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 65.05 รองลงมา เสาร์-อาทิตย์ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 40.86 ปกติภาคการศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 25.81 และน้อยที่สุด คือ โครงการอบรม+ติดตามผล 1 ภาคการศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.99 รองลงมา 1 สัปดาห์ขึ้นไปในเวลาราชการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.15 และอื่นๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.61 ตามลำดับ

ครูที่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการพัฒนาในช่วงเวลาจันทร์-ศุกร์ ในเวลาราชการ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 34.95 รองลงมา เสาร์-อาทิตย์ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ

25.27 ปิดภาคการศึกษา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 และน้อยที่สุด คือ โครงการอบรม+ติดตามผล 1 ภาคการศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.69 1 สัปดาห์ขึ้นไป นอกเวลาราชการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.08 และ 1 สัปดาห์ขึ้นไป ในเวลาราชการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .54 ส่วนครูที่ไม่ได้จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการพัฒนาในช่วงเวลาจันทร์-ศุกร์ ในเวลาราชการ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 30.11 รองลงมา เสาร์-อาทิตย์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 15.59 ปิดภาคการศึกษา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.60 และน้อยที่สุด คือ จันทร์-ศุกร์ นอกเวลาราชการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.76 1 สัปดาห์ขึ้นไป ในเวลาราชการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.61 1 สัปดาห์ขึ้นไป นอกเวลาราชการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.08 ตามลำดับ

9. ท่านเคยได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานสถาบันการศึกษา จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 รองลงมา กลุ่มโรงเรียน จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 43.85 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 28.34 และน้อยที่สุดคือ อื่นๆ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 17.11 ตามลำดับ

ครูที่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานสถาบันการศึกษา จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 33.69 รองลงมา กลุ่มโรงเรียน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 19.79 และน้อยที่สุดคือ อื่นๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.02 ส่วนครูที่ไม่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานสถาบันทางการศึกษา จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 รองลงมา กลุ่มโรงเรียน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.56 และน้อยที่สุดคือ อื่นๆ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ตามลำดับ

10. รูปแบบการพัฒนาที่ครูศิลปศึกษาเคยเข้าร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการพัฒนาในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 73.94 รองลงมา การฝึกอบรม จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 62.23 การประชุมภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 42.02 และน้อยที่สุดคือ การศึกษาต่อ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.57 รองลงมา การเป็นพี่เลี้ยงระหว่างเพื่อนครู จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.51 และหลักสูตรภาคฤดูร้อน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.26 ตามลำดับ

ครูที่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการพัฒนาในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 41.49 รองลงมา การฝึกอบรม จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 32.98 การประชุมภายในกลุ่มสาระทัศนศิลป์ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 และน้อยที่สุดคือ การเป็นพี่เลี้ยงระหว่างเพื่อนครู จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.38 รองลงมา การศึกษาต่อ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.79 และหลักสูตรภาคฤดูร้อน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.66 ตามลำดับ

ส่วนครูที่ไม่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการพัฒนาในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 32.45 รองลงมา การฝึกอบรม จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 29.26 การศึกษาดูงานนอกสถานที่ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 20.74 และน้อยที่สุดคือ การทำวิจัย พัฒนา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15.96 รองลงมา การเป็นที่เลี้ยงระหว่างเพื่อนครู จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.13 และหลักสูตรภาคฤดูร้อน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 ตามลำดับ

11. เหตุผลที่ท่านเข้าร่วมการพัฒนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) : ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าร่วมการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางศิลปศึกษา จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 89.89 รองลงมา เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 73.94 เพื่อเรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 72.34 และน้อยที่สุดคือ เพื่อปรับปรุงหลักสูตร(สถานศึกษา) จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.77 รองลงมา เพื่อเพิ่มเงินเดือน/ปรับฐานเงินเดือน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.57 และอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .53 ตามลำดับ

ครูที่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่เข้าร่วมการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางศิลปศึกษา จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 39.89 เพื่อเรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 39.36 และน้อยที่สุดคือ เพื่อเพิ่มวิทยฐานะในวิชาชีพครู จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.98 รองลงมา เพื่อเพิ่มเงินเดือน/ปรับฐานเงินเดือน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.85 และเพื่อปรับปรุงหลักสูตร (สถานศึกษา) จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.72 ตามลำดับ ส่วนครูที่ไม่จบศิลปศึกษาส่วนใหญ่เข้าร่วมการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางศิลปศึกษา จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 39.89 รองลงมา เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 34.04 เพื่อเรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 32.98 และน้อยที่สุดคือ เพื่อเพิ่มวิทยฐานะในวิชาชีพครู จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.51 รองลงมา เพื่อเพิ่มเงินเดือน/ปรับฐานเงินเดือน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.72 และอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .53 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่มีต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา

ทัศนคติ	ครูจบศิลปศึกษา		ครูไม่จบศิลปศึกษา		Sig	ความหมาย		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}			S.D.	ความหมาย
1. ครูศิลปะเป็นอาชีพที่จะได้ใช้ความรู้และทักษะกระบวนการทางศิลปะอย่างเต็มที่	4.54	.73	มากที่สุด	4.16	.98	มาก	.000	*ต่างกัน
2. ครูศิลปะเป็นอาชีพที่จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะความสามารถทางศิลปะอยู่เสมอ	4.77	.63	มากที่สุด	4.70	.55	มากที่สุด	.269	ไม่ต่างกัน
3. ครูศิลปะมีหน้าที่สร้างผู้เรียนให้เป็นศิลปินหรือนักออกแบบ	3.38	1.19	มาก	3.90	.96	มาก	.000	*ต่างกัน
4. ครูศิลปะเป็นอาชีพที่สามารถสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสุนทรีย์ในการใช้ชีวิต	4.75	.48	มากที่สุด	4.67	.58	มากที่สุด	.233	ไม่ต่างกัน
5. ครูศิลปะเป็นอาชีพที่มีคุณค่าต่อสังคมในแง่ของผู้ถ่ายทอดความเป็นไทย ผ่านการเรียนการสอนศิลปะ	4.59	.57	มากที่สุด	4.60	.61	มากที่สุด	.916	ไม่ต่างกัน
6. ครูศิลปะมักจะมีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างจากครูวิชาอื่นๆ	3.97	1.02	มาก	4.01	1.08	มาก	.711	ไม่ต่างกัน
7. ครูศิลปะมักจะมีบุคลิกลักษณะที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน	4.47	.65	มากที่สุด	4.33	.81	มากที่สุด	.088	ไม่ต่างกัน
8. ครูศิลปะเป็นคนมีรสนิยมในการแต่งกาย โดยอาศัยความรู้ทางศิลปะ	4.14	.84	มาก	4.00	.96	มาก	.168	ไม่ต่างกัน
9. ครูศิลปะมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการอบรม กลุ่มเยาวชนศิลปะของโรงเรียนเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น	3.02	1.32	ปานกลาง	2.89	1.20	ปานกลาง	.379	ไม่ต่างกัน
10. ครูศิลปะควรได้รับการพัฒนาอบรม เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อให้ก้าวทันเทคโนโลยี	4.44	.76	ปานกลาง	4.33	.99	มากที่สุด	.285	ไม่ต่างกัน

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กล่าวคือ ถ้าค่า Sig. น้อยกว่า .05 แปลว่า มีความต่างกัน

จากตารางที่ 5 เป็นตารางการวิเคราะห์ทัศนคติของครูศิลปศึกษาที่มีต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากครูศิลปศึกษาจำนวน 302 คน แบ่งเป็นครูที่จบศิลปศึกษา จำนวน 167 คน ($n=167$) และครูที่ไม่จบศิลปศึกษา จำนวน 135 คน ($n=135$) ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษาที่ครูจบศิลปศึกษา ($n=167$) มีความเห็นมากที่สุด ได้แก่ ครูศิลปะเป็นอาชีพที่จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะความสามารถทางศิลปะอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.77$) รองลงมาคือ ครูศิลปะเป็นอาชีพที่สามารถสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสุนทรีย์ะในการใช้ชีวิต ($\bar{x} = 4.75$) ครูศิลปะเป็นอาชีพที่มีคุณค่าต่อสังคมในแง่ของผู้ถ่ายทอดความเป็นไทย ผ่านการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ($\bar{x} = 4.59$) และประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษาที่ครูจบศิลปศึกษา ($n=167$) มีความเห็นน้อยที่สุด คือ ครูศิลปะมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการอบรม กลุ่มเกลาศีลธรรม และความประพฤติของผู้เรียนเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น ($\bar{x} = 3.02$) ตามลำดับ

ประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษาที่ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ($n=135$) มีความเห็นมากที่สุด ได้แก่ ครูศิลปะเป็นอาชีพที่จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะความสามารถทางศิลปะอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.70$) รองลงมาคือ ครูศิลปะเป็นอาชีพที่สามารถสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสุนทรีย์ะในการใช้ชีวิต ($\bar{x} = 4.67$) ครูศิลปะเป็นอาชีพที่มีคุณค่าต่อสังคมในแง่ของผู้ถ่ายทอดความเป็นไทย ผ่านการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ($\bar{x} = 4.60$) และประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษาที่ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ($n=135$) มีความเห็นน้อยที่สุด คือ ครูศิลปะมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการอบรม กลุ่มเกลาศีลธรรม และความประพฤติของผู้เรียนเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น ($\bar{x} = 2.89$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของครูที่จบศิลปศึกษา ($n=167$) และครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ($n=135$) ส่วนใหญ่ครูศิลปศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษาไม่แตกต่างกัน เช่น ครูศิลปะเป็นอาชีพที่จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะความสามารถทางศิลปะอยู่เสมอ (Sig = .269) ครูศิลปะเป็นอาชีพที่สามารถสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสุนทรีย์ะในการใช้ชีวิต (Sig = .233) และครูศิลปะเป็นอาชีพที่มีคุณค่าต่อสังคมในแง่ของผู้ถ่ายทอดความเป็นไทยผ่านการจัดการเรียนการสอนศิลปะ (Sig = .916) เป็นต้น แต่มีทัศนคติเกี่ยวกับวิชาชีพครูศิลปศึกษาเพียง 2 ประเด็นที่ครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ ครูศิลปะเป็นอาชีพที่ท่านจะได้ใช้ความรู้และทักษะกระบวนการทางศิลปะอย่างเต็มที่ (Sig = .00) และครูศิลปะมีหน้าที่สร้างผู้เรียนให้เป็นศิลปินหรือนักออกแบบ (Sig = .00) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา (ภาพรวม)

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปศึกษา n = 167			ครูไม่จบศิลปศึกษา n = 135			*Sig	ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย		
1. ด้านหลักสูตร	3.54	1.15	มาก	3.65	1.06	มาก	.388	ไม่แตกต่าง
2. ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร								
2.1 ด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะ/ การสอน	4.17	.63	มาก	3.85	.69	มาก	.000	แตกต่าง
2.2 ด้านทักษะปฏิบัติ	4.30	.45	มากที่สุด	4.04	.80	มาก	.001	แตกต่าง
2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน :								
2.3.1 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป	3.82	1.09	มาก	3.71	1.04	มาก	.378	ไม่แตกต่าง
2.3.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	3.86	.84	มาก	3.93	.78	มาก	.417	ไม่ต่างกัน
2.3.3 การกำหนดเนื้อหาการสอน	3.88	.81	มาก	3.89	.74	มาก	.911	ไม่ต่างกัน
2.3.4 การกำหนดวิธีการสอน	4.27	.63	มากที่สุด	2.77	.46	ปาน กลาง	.000	ต่างกัน
(1) วิธีการสอนศิลปะปฏิบัติ	4.17	.69	มาก	4.03	.82	มาก	.096	ไม่ต่างกัน
(2) วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์	4.17	.80	มาก	4.03	.87	มาก	.136	ไม่ต่างกัน
(3) วิธีการสอนสุนทรียศาสตร์ และศิลป์วิจารณ์	3.18	1.32	ปาน กลาง	3.15	1.27	ปาน กลาง	.888	ไม่ต่างกัน
2.3.5 การดำเนินการสอน	3.93	.69	มาก	3.91	.83	มาก	.837	ไม่ต่างกัน
2.3.6 การจัดสภาพแวดล้อมที่ ส่งเสริมการเรียนรู้	3.92	.81	มาก	3.87	.86	มาก	.567	ไม่ต่างกัน
2.3.7 การใช้สื่อประกอบการสอน	4.15	.64	มาก	3.99	.79	มาก	.054	ไม่ต่างกัน
2.3.8 การประเมินผลการสอน	3.97	.50	มาก	3.60	.85	มาก	.000	ต่างกัน
3. ด้านผู้เรียน								
3.1 ด้านพุทธิพิสัย	3.86	.70	มาก	3.72	.85	มาก	.141	ไม่ต่างกัน
3.2 ด้านจิตพิสัย	4.26	.66	มากที่สุด	4.08	.81	มาก	.035	ต่างกัน
3.3 ด้านทักษะพิสัย	3.55	.76	มาก	3.51	.87	มาก	.654	ไม่ต่างกัน

จากตารางที่ 6 เป็นการสรุปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา จากแบบสอบถาม ซึ่งตอบโดยครูศิลปศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 302 คน จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จำนวน 379 คน คิดเป็น 76% สามารถจำแนกได้เป็น 1) ครูที่จบศิลปศึกษา จำนวน 167 คน และ 2) ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา จำนวน 135 คน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร ครูศิลปศึกษามองว่า หลักสูตรในปัจจุบันยังคงปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้จักผลิตผลงานศิลปะของตนเองอย่างอิสระ พัฒนาให้ผู้เรียนให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะเพื่อสื่อความหมายไปสู่ผู้ชม รวมถึงปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถ วิพากษ์วิจารณ์งานศิลปะอย่างเป็นเหตุเป็นผล สอดแทรกการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการ สร้างสรรค์งาน บางครั้งอาจมีการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ศิลป์และวัฒนธรรม เพื่อให้ตระหนักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตนเอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ในส่วนของด้านครูผู้ใช้หลักสูตร สามารถแบ่งออกเป็น ด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะและการ สอน ด้านทักษะศิลปะ และด้านการจัดการเรียนการสอน ผลปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ในประเด็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

2. ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร

2.1 ด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะและการสอน / 2.2 ด้านทักษะปฏิบัติ

2. ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร :	ครูจบศิลปศึกษา			ครูไม่จบศิลปศึกษา			*Sig	ความ หมาย
	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย		
2.1 ความรู้ทฤษฎีศิลปะ/การสอน	4.17	.63	มาก	3.85	.69	มาก	.000	แตกต่าง
6. ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหา ปรัชญาและทฤษฎีการสอนศิลปะ	4.32	.74	มากที่สุด	3.74	1.20	มาก	.000	แตกต่าง
7. ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหา และหลักการวิจารณ์งานศิลปะ	4.29	.74	มากที่สุด	3.74	.55	มาก	.000	แตกต่าง

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

2. ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร

2.1 ด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะและการสอน / 2.2 ด้านทักษะปฏิบัติ (ต่อ)

2. ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร :	ครูจบศิลปศึกษา			ครูไม่จบศิลปศึกษา			*Sig	ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย		
2.2 ความรู้ทฤษฎีศิลปะ/การสอน	4.17	.63	มาก	3.85	.69	มาก	.000	แตกต่าง
8. ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจในความซาบซึ้งการเข้าถึงความงามทางศิลปะทุกแขนง	4.22	.72	มากที่สุด	3.70	.59	มาก	.000	แตกต่าง
2.3 ด้านทักษะปฏิบัติ	4.30	.45	มากที่สุด	4.04	.80	มาก	.001	แตกต่าง
11. ครูศิลปะมีทักษะขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานศิลปะทุกแขนง เช่น ปั้น วาด ออกแบบ	4.33	.68	มากที่สุด	3.87	1.01	มาก	.000	แตกต่าง
12. ครูศิลปะมีทักษะทางศิลปะในชั้นเรียนงานด้านใดด้านหนึ่ง	4.32	.75	มากที่สุด	4.04	1.16	มาก	.014	แตกต่าง
13. ครูศิลปะมีทักษะในการประเมินผลงานและตัดสินคุณค่าความงามในงานศิลปะ	4.25	.67	มากที่สุด	4.21	.82	มากที่สุด	.609	ไม่แตกต่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร จากค่าเฉลี่ยรายด้านตามตารางข้างต้น ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาต่อไปจะพบว่าครูที่จบศิลปศึกษาล้วนมีความรู้และ

เข้าใจในเนื้อหาปรัชญาและทฤษฎีการสอนศิลปะ หลักการวิจารณ์งานศิลปะและเข้าใจในความซาบซึ้งการเข้าถึงความงามทางศิลปะทุกแขนง รวมถึงเข้าใจในเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ศิลปะไทยและสากล แต่จะเห็นได้ว่าครูที่จบศิลปศึกษาจะมีความรู้ความเข้าใจมากกว่าครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ส่วนด้านทักษะปฏิบัติ พบว่า ครูที่จบศิลปศึกษาและครูที่ไม่จบศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน แต่ครูที่จบศิลปศึกษาจะมีทักษะทางศิลปะขั้นพื้นฐานในทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็น ปั้น วาดภาพ ออกแบบ รวมถึงทักษะเฉพาะด้านในด้านหนึ่ง เช่น ศิลปะไทย ศิลปะอุตสาหกรรม รวมถึงมีทักษะการประเมินและตัดสินคุณค่าในงานศิลปะมากกว่าครูที่ไม่จบศิลปศึกษา

หลังจากที่พิจารณาจากด้านความรู้และทักษะปฏิบัติทางศิลปะของครูศิลปศึกษาในปัจจุบันแล้ว สิ่งต่อมาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ คือ ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน สามารถสรุปออกเป็นประเด็นต่างๆ โดยที่ประเด็นแรกเริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปและการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดจุดประสงค์การสอนตามหลักสูตรแกนกลางเป็นสำคัญตามสาระที่บรรจุไว้ในหลักสูตร ที่ต้องการปลูกฝังและสร้างค่านิยมที่ดีแก่เด็กผ่านการทำงานศิลปะทุกแขนง ด้วยการกำหนดเนื้อหาของ การสอนศิลปะโดยอิงจากหลักสูตรแกนกลางอีกเช่นกัน อาจมีการกำหนดเนื้อหาตามความพร้อมและ พื้นฐานของผู้เรียนด้วยการบูรณาการความรู้และทักษะศิลปะที่หลากหลายภายใต้ความเป็นไทยและสากล บวกกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดแทรกทักษะทางการตัดสินใจคุณค่าทางศิลปะเข้าไปบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนรู้และเข้าถึงงานศิลปะให้มากที่สุด ผ่านการกำหนดวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผล ปรากฏว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังประเด็นต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

2.3 การจัดการเรียนการสอน : การกำหนดวิธีการสอน

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปศึกษา		ครูไม่จบศิลปศึกษา		*Sig	ความหมาย		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}			S.D.	ความหมาย
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การกำหนดวิธีการสอน	4.27	.63	มาก	2.77	.46	ปานกลาง	.000	ต่างกัน
32. ครูศิลปะกำหนดวิธีการสอนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมตามที่หลักสูตรแกนกลางระบุไว้เป็นสำคัญ	4.25	.78	มากที่สุด	2.93	.29	ปานกลาง	.000	ต่างกัน
33. ครูศิลปะกำหนดวิธีการสอนให้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละวัย	4.28	.69	มากที่สุด	2.61	.75	ปานกลาง	.000	ต่างกัน

จากตารางข้างต้น ปรากฏว่าการกำหนดวิธีการสอนศิลปศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งพบว่าครูที่จบศิลปศึกษากำหนดวิธีการสอนศิลปะให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและหลักสูตร รวมถึงพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละวัยมากกว่าครูที่ไม่จบศิลปศึกษา แต่การเลือกใช้วิธีการสอนศิลปะปฏิบัติที่ยังคงให้ความสำคัญกับการลงมือทดลองปฏิบัติจริงและมีการเชิญศิลปินเข้ามาร่วมบรรยายและสาธิตการทำงานศิลปะทุกขั้นตอน วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ยังคงอยู่ในรูปแบบของการบรรยายตามยุคสมัย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างเป็นลำดับขั้น สุดท้ายคือวิธีการสอนสุนทรียศาสตร์และศิลปะวิจารณ์ ด้วยการนำผู้เรียนออกไปศึกษานอกสถานที่และร่วมกันอภิปรายควบคู่กับการลงมือปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดการชื่นชมในความงาม หลังจากการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน นำมาสู่การดำเนินการสอน ซึ่งครูศิลปศึกษายังคงมีการสอนได้ตรงตามตัวชี้วัด

ของหลักสูตร สอนด้วยการสาธิตและร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียนในทุกชั้นตอน มีการกระตุ้นความสนใจด้วยสื่อการสอนที่เป็นของจริงและทันสมัยด้วยสื่อสารสนเทศ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและร่วมกันสรุปผลท้ายชั่วโมง รวมถึงสอดแทรกการมองและการตัดสินใจคุณค่าในงานศิลปะ บนพื้นฐานความเป็นไทยและสากล ภายใต้การจัดการเรียนการสอนตามสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและส่งเสริมต่อการเรียนรู้แก่ผู้เรียนร่วมกับการใช้สื่อประกอบการสอน โดยครูศิลปศึกษาจะมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยการใช้สื่อโสตทัศนที่ทันสมัย ผลงานศิลปะตัวอย่างของจริง ด้วยการปรับใช้ธรรมชาตินอกห้องเรียนเข้ามาเป็นตัวกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ภายใต้ห้องปฏิบัติการทางศิลปะที่สะอาดและสวยงาม ส่วนการประเมินผลการสอน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

2.3 การจัดการเรียนการสอน : การประเมินผลการสอน

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปศึกษา		ครูไม่จบศิลปศึกษา		*Sig	ความหมาย		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}			S.D.	ความหมาย
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การประเมินผลการสอน	3.97	.50	มาก	3.60	.85	มาก	.000	ต่างกัน
53. ครูศิลปะสามารถเลือกใช้และสร้างเครื่องมือวิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม	4.02	.82	มาก	3.77	1.05	มาก	.026	ต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

2.3 การจัดการเรียนการสอน : การประเมินผลการสอน (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปศึกษา			ครูไม่จบศิลปศึกษา			*Sig	ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย		
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การประเมินผลการสอน	3.97	.50	มาก	3.60	.85	มาก	.000	ต่างกัน
54. ครูศิลปะใช้วิธีวัดประเมินผลการสอนทั้งก่อนระหว่างและหลังการสอนทุกครั้ง	4.25	.70	มากที่สุด	3.26	1.32	ปานกลาง	.000	ต่างกัน
55. ครูศิลปะประเมินผลในภาคทฤษฎีด้วยข้อสอบแบบปรนัย	4.12	.90	มาก	3.87	1.00	มาก	.021	ต่างกัน
56. ครูศิลปะประเมินผลในการแสดงความคิดเห็น ด้วยข้อสอบแบบอัตนัย	3.40	1.45	ปานกลาง	3.29	1.47	ปานกลาง	.530	ไม่ต่างกัน

การประเมินผลการสอนของครูศิลปศึกษา พบว่า ครูจบศิลปศึกษาสามารถเลือกใช้และสร้างเครื่องมือและวิธีการประเมินผลการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม รวมถึงมีการประเมินผลการสอนทั้งก่อนและหลังการสอนทุกครั้งมากกว่าครูที่ไม่จบศิลปศึกษา

3. ด้านผู้เรียน ในส่วนของการสำรวจเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาในปัจจุบัน ผู้เรียนเป็นอีกคนหนึ่งที่เป็นตัวบ่งบอกถึงศักยภาพการสอนของครูศิลปศึกษา ซึ่งด้านความรู้ด้านพุทธิพิสัยของผู้เรียนผลปรากฏว่า ผู้เรียนยังคงมีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางศิลปะ เช่น องค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุและการออกแบบ ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะทั้งไทยและสากล รวมถึงการใช้วัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนการทำงานศิลปะ ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานศิลปะอย่างมีวิจารณญาณ แต่ประเด็นที่มีความแตกต่างกันคือ ด้านจิตพิสัยในตัวผู้เรียน ดังจะปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

3. ด้านผู้เรียน : ด้านจิตพิสัย

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปศึกษา			ครูไม่จบศิลปศึกษา			*Sig	ความหมาย
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย		
ด้านผู้เรียน : ด้านจิตพิสัย	4.26	.66	มากที่สุด	4.08	.81	มาก	.035	ต่างกัน
64. ผู้เรียนเกิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นผลจากการลงมือปฏิบัติ	4.39	.71	มากที่สุด	4.23	.85	มากที่สุด	.076	ไม่ต่างกัน
65. ผู้เรียนเห็นคุณค่าและวางแผนผลงานศิลปะในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสามารถถ่ายทอดค่านิยมที่ดีผ่านผลงาน	4.13	.78	มาก	3.93	.91	มาก	.041	ต่างกัน

จากตารางข้างต้น พบว่า ครูศิลปศึกษามีความเห็นว่าคุณครูผู้เรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ แต่ครูที่จบศิลปศึกษาคิดว่าผู้เรียนในปัจจุบันเห็นคุณค่าและวางแผนผลงานศิลปะและสามารถถ่ายทอดค่านิยมที่ดีผ่านงานศิลปะมากกว่าครูไม่จบศิลปศึกษา ส่วนความรู้ด้านทักษะพิสัยที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งครูศิลปศึกษามองว่าผู้เรียนมีทักษะการทำงานศิลปะที่หลากหลาย บางคนอาจมีทักษะความชำนาญเฉพาะอย่างขึ้นอยู่กับความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล บางส่วนอาจมีความถนัดในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการทำงานศิลปะ รวมถึงสามารถอธิบายประเด็นทางประวัติศาสตร์ศิลปะและวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะได้บ้างในขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอน
ศิลปะศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปะศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการ
สอนศิลปะศึกษา (ภาพรวม)

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปะศึกษา			ครูไม่จบศิลปะศึกษา			*Sig	ความ หมาย
	สภาพปัจจุบัน			สภาพปัจจุบัน				
	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย	\bar{x}	S.D.	ความ หมาย		
1. ด้านความรู้ภาคทฤษฎี	3.14	1.16	ปาน กลาง	3.33	1.07	ปาน กลาง	.238	ไม่ แตกต่าง
2. ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ	3.44	.96	มาก	3.56	1.00	มาก	.391	ไม่ แตกต่าง
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน								
3.1 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป	3.14	1.35	ปาน กลาง	3.48	1.21	มาก	.077	ไม่ แตกต่าง
3.2 การกำหนดจุดประสงค์ เชิง พฤติกรรม	3.35	1.23	ปาน กลาง	3.46	1.20	มาก	.527	ไม่ แตกต่าง
3.3 การกำหนดเนื้อหาของการสอน	3.59	.98	มาก	3.66	.96	มาก	.644	ไม่ แตกต่าง
3.4 การกำหนดวิธีการสอน	3.13	1.31	ปาน กลาง	3.46	1.23	มาก	.076	ไม่ แตกต่าง
3.5 การดำเนินการสอน	3.20	1.08	ปาน กลาง	3.42	1.03	มาก	.155	ไม่ แตกต่าง
3.6 การจัดสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริม การเรียนรู้	2.89	1.47	ปาน กลาง	3.21	1.39	ปาน กลาง	.128	ไม่ แตกต่าง
3.7 การใช้สื่อประกอบการสอน	3.20	1.12	ปาน กลาง	3.52	1.11	มาก	.054	ไม่ แตกต่าง
3.8 การประเมินผลการสอน	3.08	1.22	ปาน กลาง	3.44	1.13	มาก	040	แตก ต่าง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอน
ศิลปะศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปะศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการ
สอนศิลปะศึกษา (ภาพรวม) (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปะศึกษา			ครูไม่จบศิลปะศึกษา			*Sig	ความ หมาย
	สภาพปัจจุบัน		ความ หมาย	สภาพปัจจุบัน		ความ หมาย		
	\bar{x}	S.D.			\bar{x}		S.D.	
4. ด้านประสิทธิภาพของ การพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะศึกษา								
4.1 ด้านความเกี่ยวข้องกับ ภาระงาน	3.36	1.13	ปาน กลาง	3.56	1.01	มาก	.207	ไม่แตก ต่าง
4.2 ด้านวัตถุประสงค์ของ การพัฒนา	3.30	1.02	ปาน กลาง	3.57	.97	มาก	.073	ไม่แตก ต่าง
4.3 ด้านการจูงใจ การสนับสนุน	3.67	.79	มาก	3.67	.76	มาก	.972	ไม่แตก ต่าง
4.4 ด้านการประยุกต์ใช้	4.06	.89	มาก	4.07	.84	มาก	.908	ไม่แตก ต่าง
4.5 ด้านความต่อเนื่องของ การ พัฒนา	3.03	1.08	ปาน กลาง	3.06	1.20	ปาน กลาง	.850	ไม่แตก ต่าง
4.6 ด้านความรู้ของวิทยากร	3.34	.86	ปาน กลาง	3.65	.85	มาก	.017	แตก ต่าง
4.7 ด้านความเหมาะสมของ ห้อง อบรม	3.45	.87	มาก	3.62	.96	มาก	.203	ไม่แตก ต่าง
4.8 ด้านระยะเวลาของการ พัฒนา	2.77	1.03	ปาน กลาง	2.96	1.06	ปาน กลาง	.216	ไม่แตก ต่าง

จากตารางที่ 18 เป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพปัจจุบันในผลของการพัฒนาความสามารถ
ทางการสอนศิลปะศึกษาของครูประจำการโดยประเมินจากครูศิลปะศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนา
ความสามารถทางการสอนศิลปะศึกษามาแล้ว ซึ่งสามารถแบ่งเป็น ครูจบศิลปะศึกษา จำนวน 103 คน
(n = 103) และครูที่ไม่จบศิลปะศึกษา จำนวน 82 คน (n = 82) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความรู้ภาคทฤษฎี

ปัจจุบันครูศิลปะศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะศึกษาต่างก็เคย
ได้รับการพัฒนามองว่า ด้านความรู้ภาคทฤษฎี ซึ่งการพัฒนาในปัจจุบันทำให้ครูศิลปะได้รับความรู้
ความเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะและการออกแบบ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการ

เข้าถึงความงามทางสุนทรียภาพ และความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักการวิจารณ์ และบางส่วนมองว่าการพัฒนาในปัจจุบันอาจมีการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลปะอยู่บ้างเล็กน้อย ซึ่งการพัฒนาในด้านทฤษฎีย่อมมาคู่กับความรู้ภาคปฏิบัติเป็นของคู่กัน

2. ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ

การที่ครูศิลปศึกษาได้รับความรู้ภาคทฤษฎีมาแล้วย่อมคู่กับภาคปฏิบัติ ซึ่งการพัฒนาในปัจจุบันนั้นทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะและมั่นใจในการทำงานศิลปะมากขึ้น เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ และบางส่วนมองว่าการพัฒนาอาจทำให้ครูศิลปะสามารถวิพากษ์วิจารณ์ และตัดสินคุณค่าของความงามในผลงานทางศิลปะได้อีกด้วย

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

โดยในส่วนของผลจากการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นส่วนที่สำคัญไม่แพ้กัน ซึ่งการพัฒนาถ้าขาดการพัฒนาด้านการสอน ก็ย่อมไม่สามารถนำไปขยายผลในการสอนของตนได้ ซึ่งการพัฒนาในส่วนแรก คือ การกำหนดจุดประสงค์การสอนและเชิงพฤติกรรม ซึ่งผลการพัฒนาในปัจจุบันทำให้ครูศิลปศึกษาที่ผ่านการพัฒนาเกิดความรู้และสามารถกำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์การสอนและสามารถกำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ หลังจากที่ครูศิลปศึกษาสามารถกำหนดจุดประสงค์การสอนได้แล้ว นำมาสู่การกำหนดเนื้อหาของการสอนเพื่อให้เชื่อมโยงกับสิ่งที่วางแผนไว้ในจุดประสงค์การสอน ซึ่งการพัฒนาในปัจจุบันทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ โดยบูรณาการความรู้และทักษะทางศิลปะเข้ากับความเป็นไทยและสากลได้ ต่อมาคือ ขั้นตอนการกำหนดวิธีการสอนศิลปศึกษา ซึ่งการพัฒนาในปัจจุบันช่วยให้ครูศิลปะเลือกใช้วิธีการสอนศิลปะได้อย่างเหมาะสม ตามเนื้อหาและกิจกรรม รวมถึงเลือกใช้วิธีการสอนให้เข้ากับบริบทความพร้อมของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและโรงเรียนของตนเอง เมื่อผลของการพัฒนาในปัจจุบันทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดและวางแผนการสอนได้แล้ว นำมาสู่ขั้นตอนที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การดำเนินการสอน โดยที่จบศิลปศึกษามองว่าปัจจุบันการพัฒนายังคงทำให้ครูศิลปะนำกระแสสังคมใหม่ๆ ไปใช้ในการสอนได้ ด้วยการได้ใช้เทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน และบางส่วนมองว่าการพัฒนาสามารถทำให้พวกเขาสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนและกิจกรรม ไปสู่กลุ่มสาระอื่นๆ ได้อีกด้วย ซึ่งการสอนที่ดีอาจเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาในปัจจุบันนั้นสามารถทำให้ครูเกิดความรู้และความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดบรรยากาศห้องเรียนศิลปะ และเกิดทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม รวมถึงรู้จักดูแลและบริหารจัดการอุปกรณ์ครุภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการทางศิลปะ รวมถึงการจัดการด้านสื่อประกอบการสอนด้วยเช่นกัน โดยที่การพัฒนาในส่วนนี้ยังคงมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสื่อการ

สอนศิลปะ ทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะในการผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่นของตนเอง และบางส่วนมองว่าสามารถตนเองรู้จักเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการสอนของตนเอง มาถึงในส่วนสุดท้ายของการสอนศิลปศึกษา คือ การประเมินผลการสอน การพัฒนาในส่วนนี้ ก่อให้เกิดความมั่นใจในการเลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามสภาพจริง และได้ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกรวิธี ซึ่งการพัฒนาเกี่ยวกับการประเมินผลการสอนนั้น จะเห็นได้จากตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน 3.8 การประเมินผลการสอน

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปศึกษา			ครูไม่จบศิลปศึกษา			*Sig	ความหมาย
	สภาพปัจจุบัน			สภาพปัจจุบัน				
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย		
3.8 การประเมินผลการสอน	3.08	1.22	ปานกลาง	3.44	1.13	มาก	.040	แตกต่าง
20. ทำให้ครูศิลปะเกิดความมั่นใจในการเลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน	3.11	1.20	ปานกลาง	3.49	1.14	มาก	.030	แตกต่าง
21. ทำให้ครูศิลปะได้ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกรวิธี	3.05	1.29	ปานกลาง	3.39	1.17	ปานกลาง	.064	ไม่แตกต่าง

จากตารางข้างต้นสามารถบอกได้ว่า การพัฒนาในปัจจุบันสามารถทำให้ครูที่ไม่จบศิลปศึกษาสามารถรู้จักการเลือกใช้และได้รับการฝึกฝนการประเมินผลการสอนได้มากกว่าครูที่จบศิลปศึกษาที่มีความรู้ในส่วนนี้อยู่แล้ว

ความรู้และทักษะการสอนศิลปศึกษาที่ครูศิลปศึกษาได้รับที่ผ่านการพัฒนาในปัจจุบันย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ โดยที่รูปแบบการพัฒนาที่เอื้อต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยอิงจากหลักเกณฑ์ประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถ ซึ่งครูศิลปศึกษาที่ผ่านการพัฒนามองว่าปัจจุบันการพัฒนามีความเกี่ยวข้องกับภาระงาน และเชื่อมโยงกับการสอนของตนเองในชั้นเรียน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอยู่ในรูปแบบของการเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ทั้งทางด้านทฤษฎีและทักษะศิลปะไปพร้อมกันๆ เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาแต่ละ

ครั้งอาจมีการจูงใจแก่ครูศิลปะ เช่น การได้ทบทวนและเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ และเล็งเห็นถึงผลที่ได้ที่สามารถเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน และบางครั้งอาจมีการมอบเบี้ยเลี้ยงหรือวุฒิบัตร เพื่อนำไปประกอบการเลื่อนวิทยฐานะครูได้ ซึ่งการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการพัฒนา แนนอนอยู่แล้วที่ครูศิลปศึกษาจะต้องนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้กับผู้เรียนเพื่อขยายผลการพัฒนา แต่การพัฒนาที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้ครูศิลปศึกษานำไปใช้ได้นั้น ต้องมาจากการพัฒนาที่ต่อเนื่องจากการสนับสนุนของผู้บริหาร เพื่อนครูที่ร่วมอบรม เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนหน่วยงานที่ให้การพัฒนา ปัจจัยที่อาจส่งผลต่อผลสำเร็จของการพัฒนาไม่เพียงแต่ความรู้และทักษะเท่านั้น แต่จำเป็นต้องอาศัยความรู้และทักษะของวิทยากรเข้ามาเกี่ยวข้อง ถ้าวิทยากรผู้ให้การพัฒนาขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ ย่อมไม่เกิดประโยชน์ขึ้นกับการพัฒนาครั้งนั้นๆ อาจเกิดความน่าเบื่อหน่ายตลอดการอบรมพัฒนาได้ ดังนั้นการพัฒนาในปัจจุบันวิทยากรยังคงมีการนำเสนอที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย มีทั้งวิทยากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านทฤษฎีศิลปะและทางด้านทักษะศิลปะ รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เช่น เว็บไซต์ บล็อก เข้ามารับเป็นสื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ แต่จากการสอบถามจากครูศิลปะที่ผ่านการพัฒนา กลับพบว่า ยังมีสัดส่วนของการเชิญวิทยากรที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางด้านการสอนศิลปศึกษา เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา น้อยกว่าด้านทฤษฎีและทักษะศิลปะ

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอน

ศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

4. ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปศึกษา			ครูไม่จบศิลปศึกษา			*Sig	ความหมาย
	สภาพปัจจุบัน			สภาพปัจจุบัน				
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย		
4.6 ด้านความรู้ของวิทยากร	3.34	.86	ปานกลาง	3.65	.85	มาก	.017	แตกต่างกัน
31. วิทยากรมีการนำเสนอที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย	3.36	.95	ปานกลาง	3.49	1.08	มาก	.390	ไม่แตกต่างกัน
32. วิทยากรนำสื่อเทคโนโลยี มาใช้ประกอบการพัฒนาก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เช่น บล็อก, เว็บไซต์	2.96	1.27	ปานกลาง	3.37	1.16	ปานกลาง	.026	แตกต่างกัน
33. วิทยากรผู้ให้การอบรม เป็นผู้เชี่ยวชาญทางทฤษฎีทาง ศิลปะ	3.63	.91	มาก	3.87	.89	มาก	.079	ไม่แตกต่างกัน
34. วิทยากรผู้ให้การอบรม เป็น ศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญ ทางศิลปะปฏิบัติ	3.71	.90	มาก	3.96	.85	มาก	.052	ไม่แตกต่างกัน
35. วิทยากรผู้ให้การอบรม เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการ จัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา	3.04	1.27	ปานกลาง	3.55	1.21	มาก	.006	แตกต่างกัน

จากตารางข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าครูศิลปศึกษาที่ผ่านการพัฒนามองว่าการพัฒนาในปัจจุบันยังคงมีส่วนของการเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษาเข้ามาร่วมให้การ พัฒนา เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาศิลปศึกษา ซึ่งอาจทำให้ไม่เห็นภาพของการนำไปใช้จริงในชั้นเรียนของครูศิลปศึกษา ประสิทธิภาพของการพัฒนาในส่วนต่อมาที่ขาดไม่ได้คือ ความเหมาะสมของห้องอบรม ซึ่งปัจจุบันห้องอบรมยังคงมีความสะอาด อากาศถ่ายเท มีสื่อทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัย เนื่องจากมักจะใช้ห้องประชุมตามโรงแรมเป็นสถานที่อบรมพัฒนา อาจมีการเลือกใช้พิพิธภัณฑ์หรือ หอศิลป์เข้ามาเป็นสถานที่พัฒนาอยู่บ้าง ส่วนระยะเวลาของการพัฒนาในปัจจุบันยังคงอยู่ในช่วง 1 สัปดาห์ในช่วงเปิดและปิดภาคเรียน เพราะเนื่องจากการพัฒนายังคงต้องการเวลาที่เอื้อให้ครูศิลปะได้ เรียนรู้สิ่งใหม่ๆอย่างเต็มที่ และเห็นภาพให้มากที่สุด

จากที่สรุปในข้างต้นซึ่งได้จากการสำรวจความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และที่ผู้วิจัยจะกล่าวในส่วนต่อไปคือ สภาพที่คาดหวังของครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนา สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวังในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา (ภาพรวม)

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปศึกษา			ครูไม่จบศิลปศึกษา			*Sig	ความหมาย
	สภาพคาดหวัง		ความหมาย	สภาพคาดหวัง		ความหมาย		
	\bar{x}	S.D.		\bar{x}	S.D.			
1. ด้านความรู้ภาคทฤษฎี	3.81	1.28	มาก	4.12	1.16	มาก	.089	ไม่แตกต่าง
2. ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ	4.40	.68	มากที่สุด	4.43	.76	มากที่สุด	.742	ไม่แตกต่าง
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน								
3.1 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป	3.79	1.54	มาก	4.09	1.35	มาก	.154	ไม่แตกต่างกัน
3.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.07	1.22	มาก	4.12	1.27	มาก	.770	ไม่แตกต่างกัน
3.3 การกำหนดเนื้อหาของการสอน	4.46	.75	มากที่สุด	4.50	.63	มากที่สุด	.674	ไม่แตกต่างกัน
3.4 การกำหนดวิธีการสอน	4.38	.78	มากที่สุด	4.38	.87	มากที่สุด	.996	ไม่แตกต่างกัน
3.5 การดำเนินการสอน	4.28	.77	มากที่สุด	4.38	.77	มากที่สุด	.387	ไม่แตกต่างกัน
3.6 การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้	3.87	1.29	มาก	4.16	1.13	มาก	.099	ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวังในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอน ศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการ สอน ศิลปศึกษา (ภาพรวม) (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ครูจบศิลปศึกษา			ครูไม่จบศิลปศึกษา			*Sig	ความหมาย
	สภาพคาดหวัง			สภาพคาดหวัง				
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย		
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน								
3.7 การใช้สื่อประกอบ การสอน	4.57	2.06	มากที่สุด	4.51	.71	มากที่สุด	.800	ไม่แตกต่างกัน
3.8 การประเมินผลการสอน	4.40	.74	มากที่สุด	4.52	.71	มากที่สุด	.248	ไม่แตกต่างกัน
4. ด้านประสิทธิภาพของ การพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา								
4.1 ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน	4.67	.72	มากที่สุด	4.65	.53	มากที่สุด	.805	ไม่แตกต่างกัน
4.2 ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา	4.45	.70	มากที่สุด	4.38	.79	มากที่สุด	.539	ไม่แตกต่างกัน
4.3 ด้านการจูงใจการสนับสนุน	4.37	.88	มากที่สุด	4.48	.69	มากที่สุด	.331	ไม่แตกต่างกัน
4.4 ด้านการประยุกต์ใช้	4.39	1.20	มากที่สุด	4.51	.93	มากที่สุด	.443	ไม่แตกต่างกัน
4.5 ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา	4.35	.98	มากที่สุด	4.36	.89	มากที่สุด	.948	ไม่แตกต่างกัน
4.6 ด้านความรู้ของวิทยากร	4.57	.47	มากที่สุด	4.50	.62	มากที่สุด	.361	ไม่แตกต่างกัน
4.7 ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม	4.39	.80	มากที่สุด	4.50	.78	มากที่สุด	.359	ไม่แตกต่างกัน
4.8 ด้านระยะเวลาของการพัฒนา	3.46	1.14	มากที่สุด	3.95	1.11	มากที่สุด	.004	แตกต่างกัน

จากตารางที่ เป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพความคาดหวังในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูประจำการโดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนา

ความสามารถทางการสอนศิลปศึกษามาแล้ว ซึ่งสามารถแบ่งเป็น ครูจบศิลปศึกษา จำนวน 103 คน ($n = 103$) และครูที่ไม่จบศิลปศึกษา จำนวน 82 คน ($n = 82$) สรุปได้ดังนี้

1. ด้านความรู้ภาคทฤษฎี

เมื่อพิจารณาจากความคาดหวังของครูศิลปศึกษาที่มีต่อผลที่ได้จากการพัฒนา ครูศิลปะยังคงคาดหวังว่าการพัฒนาที่ได้จะทำให้พวกเขาได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะและการออกแบบ รวมถึงการเข้าถึงความงามทางสอดแทรกเรื่องของหลักการวิจารณ์งานศิลปะมากยิ่งขึ้น

2. ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ

ในส่วนของการรู้ภาคปฏิบัติทางศิลปะ ครูเหล่านี้ยังคงต้องการพัฒนาทักษะและมั่นใจในการทำงานศิลปะมากขึ้น เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ รวมถึงสามารถวิพากษ์วิจารณ์ และตัดสินคุณค่าของความงามในผลงานทางศิลปะได้ เนื่องจากการสอนในชั้นเรียนของครูศิลปะ บทบาทของผู้สอนต้องเป็นเหมือนผู้รอบรู้ในวิชาที่ตนสอน ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อผู้เรียนอีกทอดหนึ่ง

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาจากความคาดหวังที่ปรากฏแล้ว ถือว่าครูศิลปศึกษายังคงมีความคาดหวังที่จะพัฒนาตนเองให้สร้างแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง โดยการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวิธีการ และกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะที่เหมาะสมนำมาสู่การกำหนดเนื้อหาของการสอน ซึ่งในส่วนนี้ครูศิลปศึกษาคาดหวังว่าผลจากการพัฒนาจะยังคงทำให้เขาสามารถกำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ส่งผลต่อการรู้จักเลือกใช้และกำหนดวิธีการสอนศิลปศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และให้เหมาะสมกับผู้เรียนของตน หลังจากผลที่คาดหวังที่ได้จากการพัฒนาจะส่งผลให้ครูศิลปศึกษาสามารถเตรียมการสอนได้แล้ว ต่อมาจึงเป็นผลที่คาดหวังในส่วนของการดำเนินการสอน ซึ่งครูศิลปศึกษาต้องการที่จะได้เรียนรู้และรู้จักนำกระแสสังคมใหม่ๆ ไปใช้ในการสอน และสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน และยังคงหวังอีกว่าการพัฒนาครั้งต่อไปจะทำให้ครูศิลปะสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนและกิจกรรม ไปสู่กลุ่มสาระอื่นๆ ได้ ภายใต้การจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งครูศิลปศึกษายังคงต้องการที่จะทำความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนและสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม รู้จักดูแลและบริหารจัดการอุปกรณ์ครุภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการทางศิลปะ ประกอบกับการเรียนรู้และสร้างความตระหนักในการเลือกใช้สื่อประกอบการสอนที่มีประสิทธิภาพ และการทดลองฝึกการสร้างสื่อจากสิ่งใกล้ตัวรวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นสื่อการสอนให้มากที่สุดตามความสามารถที่ครูสามารถทำได้ เมื่อมีความคาดหวังในส่วนการดำเนินการสอนและการจัดสภาพแวดล้อมแล้ว จะต้องตามด้วยการ

ประเมินผลการสอนด้วยเช่นกัน ซึ่งทักษะการประเมินการสอนที่ครูต้องการเรียนรู้จากการพัฒนาคือ การได้ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกวิธีโดยการประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อให้ครู ศิลปศึกษาเหล่านี้เกิดความมั่นใจในการเลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ความรู้และทักษะการสอนศิลปศึกษาที่ครูศิลปศึกษาได้รับที่ผ่านการพัฒนาในปัจจุบัน ย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ โดยที่รูปแบบการพัฒนาที่เอื้อต่อการ เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยอิงจากหลักเกณฑ์ประสิทธิภาพ ของการพัฒนาความสามารถ ซึ่งครูศิลปศึกษาที่ผ่านการพัฒนาแล้วมีความคาดหวังว่าการพัฒนาใน อนาคตควรเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับภาระงานการสอนของตนในโรงเรียน และ จะต้องเป็นการพัฒนาทั้งองค์รวม ในที่นี้หมายถึงพัฒนาทั้งภาคทฤษฎีและทักษะศิลปะไปพร้อมๆกัน บวกกับพัฒนาความรู้ทักษะการสอน สอดแทรกเทคนิคและวิธีการทางศิลปะในรูปแบบใหม่ๆเข้าไป ด้วยการมุ่งใจและมองผลลัพธ์ไปสู่ผู้เรียนเป็นหลัก อีกทั้งยังต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนและจูงใจ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในรูปแบบเบี้ยเลี้ยง วิทยบัตร และการเลื่อนวิทยฐานะ โดยที่การพัฒนาที่จะบรรลุผลได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความต่อเนื่อง จากการพัฒนา ซึ่งครูศิลปศึกษาคาดหวังว่าการพัฒนาที่ต่อเนื่องของพวกเขาจะได้รับการติดตามผล อย่างเป็นระยะจากหน่วยงานที่ให้การพัฒนา จากเพื่อนครู หรือวิทยากรผู้ให้การพัฒนาอย่างใกล้ชิด ซึ่งวิทยากรผู้ให้การพัฒนานั้น ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้าน ทฤษฎีศิลปะ ทักษะศิลปะ และการสอนศิลปศึกษา เช่น ศิลปิน อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือแม้กระทั่ง ประชาชนชุมชนก็ตาม เพราะสิ่งที่ครูศิลปศึกษาคาดหวังคือความรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่แท้จริง ด้วยการ นำเสนอที่น่าสนใจ ก่อปรกกับการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เช่น บล็อก หรือเว็บไซต์ ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อีกด้วย การเรียนรู้ตลอดการอบรมจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าหากสถานที่ไม่เอื้ออำนวย ดังนั้นความเหมาะสมของห้องอบรมควรอยู่ห้องประชุม ห้องอบรม หรือ ภายในโรงเรียนเป็นหลัก ร่วมกับออกไปศึกษานอกสถานที่ตามแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ แต่ห้องอบรมนั้นต้องมีความสะอาด อากาศถ่ายเท และสื่อประกอบการพัฒนาจะต้องเป็นสื่อ ศิลปะที่เป็นของจริง และสื่อมัลติมีเดียทันสมัยกระตุ้นการเรียนรู้แก่ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ ในส่วนระยะเวลา ของการพัฒนา ซึ่งครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษามองว่าในอนาคต การพัฒนาที่คาดหวังในส่วนนี้ควรอยู่ ในรูปแบบของการจัดในช่วงเปิดหรือปิดภาคเรียน 1 สัปดาห์เป็นต้นไป เพื่อให้เห็นภาพของการ นำไปใช้และการทดลองปฏิบัติงานศิลปะและปฏิบัติการสอนศิลปะมากที่สุด

จากการสรุปผลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษาต่างก็มีสภาพปัจจุบันและ ความคาดหวังในด้านต่างๆคล้ายกัน แต่เพื่อเป็นการขยายความและจัดอันดับความต้องการจำเป็นจาก ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวัง

ในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ของครูประจำการ พิจารณาจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษามาแล้ว โดยใช้สูตรการคำนวณช่องว่างของความต้องการจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI ผลการวิจัยที่ปรากฏมีดังนี้

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยพิจารณาจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาฯ โดยใช้สูตรการคำนวณช่องว่างของความต้องการจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI

ประเด็นคำถาม	ครูที่จบศิลปศึกษา (n = 103)					ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา (n = 82)				
	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่
1. ด้านความรู้ภาคทฤษฎี	3.13	3.81	0.68	2.59		3.33	4.12	0.79	3.25	
1. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้รับความรู้ในเนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะและการออกแบบ	3.30	4.15	0.85	3.53	1	3.49	4.39	0.9	3.95	1
2. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดความรู้อย่างเข้าใจในเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลปะ	2.87	3.40	0.53	1.80	4	3.13	3.84	0.71	2.73	4
3. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดความรู้อย่างเข้าใจในเรื่องของหลักการวิจารณ์	3.14	3.83	0.69	2.64	2	3.27	4.10	0.83	3.40	2
4. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดความรู้อย่างเข้าใจในเรื่องการเข้าถึงความงามทางสุนทรียภาพ	3.23	3.86	0.63	2.43	3	3.44	4.15	0.71	2.95	3

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะศึกษา โดยพิจารณาจากครูศิลปะศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาฯ โดยใช้สูตรการคำนวณช่องว่างของความต้องการจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ครูที่จบศิลปะศึกษา (n = 103)					ครูที่ไม่จบศิลปะศึกษา (n = 82)				
	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่
2. ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ	3.44	4.40	0.96	4.22		3.56	4.43	0.87	3.85	
5. การพัฒนาทำให้ครูเกิดทักษะมั่นใจในการทำงานศิลปะมากขึ้น เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ	3.59	4.60	1.01	4.65	1	3.66	4.54	0.88	3.99	1
6. ทำให้ครูศิลปะสามารถวิพากษ์วิจารณ์และตัดสินคุณค่าของความงามในผลงานทางศิลปะได้	3.28	4.19	0.91	3.81	2	3.46	4.33	0.87	3.77	2
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน										
3.1 กำหนดจุดประสงค์ ทั่วไป	3.14	3.79	0.65	2.46		3.48	4.09	0.61	2.49	
7. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดจุดประสงค์การสอนให้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลาง	3.09	3.76	0.67	2.52	1	3.46	4.09	0.63	2.58	1
8. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสร้างแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตร	3.19	3.82	0.63	2.41	2	3.49	4.10	0.61	2.50	2
3.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม										
9. ทำให้ครูศิลปะ สามารถกำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	3.35	4.07	0.72	2.93		3.46	4.12	0.66	2.72	
3.3 การกำหนดเนื้อหาการสอน										
10. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้	3.59	4.46	0.87	3.88		3.66	4.50	0.84	3.78	
	3.59	4.46	0.87	3.88	1	3.66	4.50	0.84	3.78	1

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยพิจารณาจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาฯ โดยใช้สูตรการคำนวณช่องว่างของความต้องการจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ครูที่จบศิลปศึกษา (n = 103)					ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา (n = 82)				
	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน										
3.4 การกำหนดวิธีการสอน	3.13	4.38	1.25	5.47		3.46	4.38	0.92	4.03	
11. การพัฒนาช่วยให้ครูศิลปะเลือกใช้วิธีการสอนศิลปะได้อย่างเหมาะสมตามเนื้อหา	3.13	4.38	1.25	5.47	1	3.46	4.38	0.92	4.03	1
3.5 การดำเนินการสอน	3.20	4.28	1.08	4.62		3.42	4.37	0.95	4.15	
12. การพัฒนาช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนทัศนศิลป์ได้ตรงตามตัวชี้วัดในหลักสูตร	3.23	4.00	0.77	3.08	4	3.44	4.20	0.76	3.19	4
13. ทำให้ครูศิลปะนำกระแสสังคมใหม่ๆไปใช้ในการสอนได้	3.32	4.67	1.35	6.30	2	3.50	4.61	1.11	5.12	2
14. ทำให้ครูศิลปะได้ใช้เทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน	3.27	4.65	1.38	6.42	1	3.41	4.59	1.18	5.42	1
15. ทำให้ครูศิลปะสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนและกิจกรรมไปสู่กลุ่มสาระอื่นๆ	2.96	3.79	0.83	3.15	3	3.33	4.11	0.78	3.20	3
3.6 การจัดสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมการเรียนรู้	2.89	3.87	0.98	3.79		3.21	4.16	0.95	3.95	
16. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม	2.92	4.20	1.28	5.38	1	3.29	4.38	1.09	4.77	1
17. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะรู้จักดูแลและบริหารจัดการอุปกรณ์ครุภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการทางศิลปะ	2.85	3.53	0.68	2.40	2	3.13	3.95	0.82	3.24	2

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยพิจารณาจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาฯ โดยใช้สูตรการคำนวณช่องว่างของความต้องการจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ครูที่จบศิลปศึกษา (n = 103)					ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา (n = 82)				
	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่
3.7 การใช้สื่อประกอบการสอน	3.20	4.57	1.37	6.26		3.52	4.51	0.99	4.46	
18. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะในการผลิตสื่อการสอนชิ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่น ของตนเอง	3.21	4.71	1.5	7.07	1	3.49	4.41	0.92	4.06	2
19. การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้เรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการสอนของตนเอง	3.19	4.44	1.25	5.55	2	3.56	4.61	1.05	4.84	1
3.8 การประเมินผลการสอน	3.08	4.40	1.32	5.81		3.44	4.52	1.08	4.88	
20. ทำให้ครูศิลปะเกิดความมั่นใจในการเลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน	3.11	4.36	1.25	5.45	2	3.49	4.49	1	4.49	2
21. ทำให้ครูศิลปะได้ฝึกฝน การสร้างวิธีประเมินผลการสอน ที่ถูกวิธี	3.05	4.45	1.4	6.23	1	3.39	4.56	1.17	5.33	1

1. ด้านความรู้ภาคทฤษฎี

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของความรู้ภาคทฤษฎี **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะและการออกแบบ 3) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักการวิจารณ์ และ 4) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเข้าถึงความงามทางสุนทรียภาพ

2. ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของความรู้ภาคปฏิบัติ **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษาใน 2 อันดับแรก ได้แก่ 5) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะและมั่นใจในการทำงานศิลปะมากขึ้น เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ และ 6) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถวิพากษ์วิจารณ์และตัดสินคุณค่าของความงามในผลงานทางศิลปะได้

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

3.1 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของการกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป **ไม่เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ซึ่งครูที่จบศิลปศึกษา มีความคาดหวังว่า 7) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดจุดประสงค์ของการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง แต่ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา กลับมองว่า 8) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสร้างแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตร

3.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา คือ 9) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.3 การกำหนดเนื้อหาของการสอน

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของการกำหนดเนื้อหาของการสอน **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา คือ 10) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้

3.4 การกำหนดวิธีการสอน

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของการกำหนดวิธีการสอน **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา คือ 11) การพัฒนาช่วยให้ครูศิลปะเลือกใช้วิธีการสอนศิลปะได้อย่างเหมาะสม ตามเนื้อหาและกิจกรรม

3.5 การดำเนินการสอน

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของการดำเนินการสอน **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ใน 2 อันดับแรก ได้แก่ 14) ทำให้ครูศิลปะได้ใช้เทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน และ 13) ทำให้ครูศิลปะนำกระแสสังคมใหม่ๆไปใช้ในการสอนได้

3.6 การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษาใน 2 อันดับแรก ได้แก่ 16) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม และ 17) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะรู้จักดูแลและบริหารจัดการอุปกรณ์ครุภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการทางศิลปะ

3.7 การใช้สื่อประกอบการสอน

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของการใช้สื่อประกอบการสอน **ไม่เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ซึ่งครูที่จบศิลปศึกษา มีความคาดหวังว่า 19) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้ เรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการสอนของตนเอง แต่ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา กลับมองว่า 18) การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะในการผลิตสื่อการสอน ขึ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่นของตนเอง

3.8 การประเมินผลการสอน

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ในเรื่องของการประเมินผลการสอน **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ใน 2 อันดับแรก ได้แก่ 21) ทำให้ครูศิลปะได้ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกต้อง และ 20) ทำให้ครูศิลปะเกิดความมั่นใจในการเลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน

จากการจัดลำดับความคาดหวังหรือความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษาทั้ง 2 กลุ่มแล้ว จะเห็นได้ว่าครูศิลปะต่างก็มี Gap คล้ายๆกันในหนึ่งหรือสองอันดับแรก จะทำให้เห็นภาพรวมของบริบทเกี่ยวกับสิ่งที่ครูคาดหวัง และในตารางต่อไปนี้เป็นตารางที่แสดงความคาดหวังหรือความต้องการจำเป็นของครูศิลปะที่เกี่ยวกับรูปแบบหรือประสิทธิภาพที่ครูอยากให้เกิดขึ้นกับการพัฒนาในอนาคต ดังนี้

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถ
ทางการสอนศิลปศึกษา โดยพิจารณาจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาฯ โดยใช้
สูตรการคำนวณ ช่องว่างของความต้องการจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ครูที่จบศิลปศึกษา (n = 103)					ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา (n = 82)				
	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่
4. ด้านประสิทธิภาพของการ พัฒนาความสามารถทางการ สอนศิลปศึกษา										
4.1 ด้านความเกี่ยวข้องกัน	3.36	4.67	1.31	6.12		3.56	4.65	1.09	5.07	
ภาระงาน										
22. กิจกรรมการพัฒนามีความ เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงาน สอนในชั้นเรียน	3.36	4.67	1.31	6.12	1	3.56	4.65	1.09	5.07	1
4.2 ด้านวัตถุประสงค์ของการ พัฒนา	3.30	4.45	1.15	5.12		3.57	4.38	0.81	3.55	
23. ครูศิลปะมีส่วนร่วมในการ กำหนดวัตถุประสงค์ของการ พัฒนา เพื่อมุ่งไปที่การพัฒนา คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.14	4.15	1.01	4.19	2	3.44	4.17	0.73	3.04	2
24. เพื่อพัฒนาความรู้ความ สามารถทั้งในด้านทฤษฎีและ ทักษะทางศิลปะไปพร้อมๆกัน	3.47	4.76	1.29	6.14	1	3.70	4.60	0.9	4.14	1
4.3 ด้านการจูงใจการสนับสนุน	3.67	4.37	0.7	3.06		3.67	4.48	0.81	3.63	
25. สิ่งจูงใจในการเข้ารับการ พัฒนาครูศิลปะคือ การได้เรียน เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ	3.34	4.61	1.27	5.85	1	3.46	4.56	1.1	5.02	1
26. สิ่งจูงใจที่มีผลต่อการเข้ารับ การพัฒนาของครูศิลปะ คือ ความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียน	4.01	4.13	0.12	0.49	2	3.88	4.40	0.52	2.29	2

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยพิจารณาจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาฯ โดยใช้สูตรการคำนวณ ช่องว่างของความต้องการจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ครูที่จบศิลปศึกษา (n = 103)					ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา (n = 82)				
	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่	สภาพปัจจุบัน	สภาพคาดหวัง	MDF	PNI	ลำดับที่
4.4 ด้านการประยุกต์ใช้	4.06	4.39	0.33	1.45		4.07	4.51	0.44	1.98	
27. ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาสามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.06	4.39	0.33	1.45	1	4.07	4.51	0.44	1.98	1
4.5 ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา	3.03	4.35	1.32	5.74		3.06	4.36	1.3	5.67	
28. ความต่อเนื่องของการพัฒนาครูศิลปะมาจากการสนับสนุนของผู้บริหาร	3.56	4.36	0.8	3.49	3	3.39	4.39	1.00	4.39	3
29. ครูและเพื่อนร่วมงานร่วมกันติดตามผล	2.84	4.33	1.49	6.45	2	2.91	4.44	1.53	6.79	1
30. หน่วยงานที่ให้การพัฒนา ทำหน้าที่ติดตามผล	2.68	4.37	1.69	7.39	1	2.88	4.26	1.38	5.88	2

CHULALONGKORN UNIVERSITY

4. ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

4.1 ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการ **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ในเรื่องของประสิทธิภาพที่ได้จากการพัฒนาในด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน คือ 22) กิจกรรมการพัฒนามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอนในชั้นเรียน

4.2 ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการ **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ในเรื่องของประสิทธิภาพที่ได้จากการพัฒนาในด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา คือ 24) เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะทางศิลปะไปพร้อมๆกัน

4.3 ด้านการจูงใจและการสนับสนุน

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการ **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ในเรื่องของประสิทธิภาพที่ได้จากการพัฒนาในด้านการจูงใจและการสนับสนุน คือ 25) สิ่งจูงใจในการเข้ารับการพัฒนาครูศิลปะคือ การได้เรียนเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ

4.4 ด้านการประยุกต์ใช้

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการ **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ในเรื่องของประสิทธิภาพที่ได้จากการพัฒนาในด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการพัฒนา คือ 27) ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาสามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.5 ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการ **ที่ไม่เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษาในเรื่องของประสิทธิภาพที่ได้จากการพัฒนาในด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา โดยที่ครูที่จบศิลปศึกษา มีความคาดหวังว่า 30) หน่วยงานที่ให้การพัฒนาทำหน้าที่ติดตามผล และครูที่ไม่จบศิลปศึกษา กลับมีความคาดหวังว่า 29) ครูและเพื่อนร่วมงานร่วมกันติดตามผล

4.6 ด้านความรู้ของวิทยากร

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการ **ที่ไม่เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษาในเรื่องของประสิทธิภาพที่ได้จากการพัฒนาในด้านความรู้ของวิทยากร โดยที่ 2 อันดับแรก ครูที่จบศิลปศึกษา มีความคาดหวังว่า 35) วิทยากรผู้ให้การอบรมเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา และ 32) วิทยากรนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการพัฒนาก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เช่น บล็อก, เว็บไซต์ แต่ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา กลับมีความคาดหวังว่า 32) วิทยากรนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการพัฒนาก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เช่น บล็อก, เว็บไซต์ และ 35) วิทยากรผู้ให้การอบรมเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา และ 2 อันดับต่อมาที่ครูทั้ง 2 กลุ่ม มีช่องว่างของความต้องการ**ที่เหมือนกัน** คือ 31) วิทยากรมีการนำเสนอที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย และ 34) วิทยากรผู้ให้การอบรมเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะปฏิบัติ

4.7 ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการ **เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ในเรื่องของประสิทธิภาพที่ได้จากการพัฒนาในด้านความเหมาะสมของห้องอบรม คือ 38) สถานที่จัดอบรมอาจไม่ใช่เฉพาะในห้องอาจเป็นพิพิธภัณฑ์ หรือ หอศิลป์

4.8 ด้านระยะเวลาของการพัฒนา

ครูที่จบศิลปศึกษา มีช่องว่างของความต้องการ **ไม่เหมือนกับ** ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ในเรื่องของประสิทธิภาพที่ได้จากการพัฒนาในด้านระยะเวลาของการพัฒนา ครูที่จบศิลปศึกษา มีความ

คาดหวัง คือ 42) 1 สัปดาห์ เป็นต้นไปเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาครูศิลปะ แต่ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา กลับมีความคาดหวังว่า 43) ปีภาคเรียน เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม

เมื่อสรุปสาระสำคัญและจัดอันดับความต้องการในด้านต่างๆแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวมประเด็นต่างๆและจัดเรียงลงตารางโดยแบ่งกลุ่มให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกเป็น

1. ครูที่จบศิลปศึกษา ที่เคยผ่านการพัฒนาฯ
2. ครูที่จบศิลปศึกษา ที่ไม่เคยผ่านการพัฒนาฯ
3. ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ที่เคยผ่านการพัฒนาฯ
4. ครูที่ไม่จบศิลปศึกษา ที่ไม่เคยผ่านการพัฒนาฯ

เพื่อเป็นโครงในการสร้างแบบสอบถามตามเนื้อหาและความต้องการของครูศิลปศึกษาอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากตารางดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการของครูผู้สอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูที่จบศิลปศึกษาและเคยพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ด้านความรู้ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย

1. ความรู้เนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะ และการออกแบบ
2. ความรู้เรื่องการเข้าถึงความงามทางสุนทรียภาพ

ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย

1. ทักษะในการทำงานศิลปะ เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

3.1 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป

1. สร้างแผนการสอนตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตร

3.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. กำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.3 การกำหนดเนื้อหาของการสอน

1. กำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.4 การกำหนดวิธีการสอน

1. เลือกใช้วิธีการสอนศิลปะที่เหมาะสมตามเนื้อหาและกิจกรรม

3.5 การดำเนินการสอน

1. นำกระแสสังคมใหม่ๆ ไปใช้ในการสอนได้
2. ได้เทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน

3.6 การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

1. ทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม

3.7 การใช้สื่อประกอบการสอน

1. ทักษะในการผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่น

3.8 การประเมินผลการสอน

1. ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกต้องวิธี

ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการ

สอนศิลปศึกษา ประกอบด้วย

4.1 ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน

1. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอนในชั้นเรียน

4.2 ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

1. พัฒนาทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะศิลปะไปพร้อมๆกัน

4.3 ด้านการจูงใจและการสนับสนุน

1. สิ่งจูงใจคือ การได้เรียนเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ

4.4 ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้

1. สามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.5 ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา

1. หน่วยงานที่ให้การพัฒนาทำหน้าที่ติดตามผล

4.6 ด้านความรู้ของวิทยากรผู้ให้การพัฒนา

1. วิทยากรเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปะฯ
2. วิทยากรมีการนำเสนอที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย

4.7 ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม

1. สะอาด อากาศถ่ายเท ส่งเสริมการเรียนรู้ของครู
2. สถานที่จัดอบรมมีสื่อทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัย

4.8 ด้านระยะเวลาของการพัฒนา

1. ปิดภาคเรียน เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม
2. 1 สัปดาห์ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาครูศิลปะ

ผลการวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการของครูผู้สอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูที่จบศิลปศึกษาและไม่เคยพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ด้านความรู้ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย

1. ความรู้เนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะและการออกแบบ
2. ความรู้เรื่องของหลักการวิจารณ์

ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย

1. ทักษะในการทำงาน ศิลปะ เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

3.1 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป

1. สร้างแผนการสอนตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตร

3.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. กำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.3 การกำหนดเนื้อหาของการสอน

1. กำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.4 การกำหนดวิธีการสอน

1. เลือกใช้วิธีการสอนศิลปะที่เหมาะสมตามเนื้อหาและกิจกรรม

3.5 การดำเนินการสอน

1. ได้เทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน

2. นำกระแสสังคมใหม่ๆไปใช้ในการสอนได้

3.6 การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

1. ทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม

3.7 การใช้สื่อประกอบการสอน

1. เรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการสอน

3.8 การประเมินผลการสอน

1. ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกต้อง

ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ประกอบด้วย

4.1 ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน

1. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอนในชั้นเรียน

4.2 ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

1. พัฒนาทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะศิลปะไปพร้อมๆกัน

4.3 ด้านการจูงใจและการสนับสนุน

1. สิ่งจูงใจคือ การได้เรียนเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ

4.4 ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้

1. สามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.5 ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา

1. ครูและเพื่อนร่วมงานร่วมกันติดตามผล

4.6 ด้านความรู้ของวิทยากรผู้ให้การพัฒนา

1. วิทยากรเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปะฯ
2. วิทยากรเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะปฏิบัติ

4.7 ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม

1. สะอาด อากาศถ่ายเท ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูศิลปะ

4.8 ด้านระยะเวลาของการพัฒนา

1. 1 สัปดาห์ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาครูศิลปะ

ผลการวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการของครูผู้สอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูที่ไม่จบศิลปศึกษาและเคยพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ด้านความรู้ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย

1. ความรู้เนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะ และการออกแบบ
2. ความรู้เรื่องการเข้าถึงความงามทางสุนทรียภาพ

ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย

1. ทักษะในการทำงานศิลปะ เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

3.1 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป

1. สร้างแผนการสอนตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตร

3.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. กำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.3 การกำหนดเนื้อหาของการสอน

1. กำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.4 การกำหนดวิธีการสอน

1. เลือกใช้วิธีการสอนศิลปะที่เหมาะสมตามเนื้อหาและกิจกรรม

3.5 การดำเนินการสอน

1. นำกระแสสังคมใหม่ๆไปใช้ในการสอนได้
2. ได้เทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน

3.6 การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

1. ทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม

3.7 การใช้สื่อประกอบการสอน

1. ทักษะในการผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่น

3.8 การประเมินผลการสอน

1. ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกต้อง

ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ประกอบด้วย

4.1 ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน

1. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอนในชั้นเรียน

4.2 ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

1. พัฒนาทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะทางศิลปะไปพร้อมๆกัน

4.3 ด้านการจูงใจและการสนับสนุน

1. สิ่งจูงใจคือ การได้เรียนเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ

4.4 ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้

1. สามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.5 ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา

1. ครูและเพื่อนร่วมงานร่วมกันติดตามผล

4.6 ด้านความรู้ของวิทยากรผู้ให้การพัฒนา

1. วิทยากรเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปะฯ
2. วิทยากรเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะปฏิบัติ

4.7 ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม

1. สถานที่ที่เป็นพิพิธภัณฑ์ หรือ หอศิลป์

4.8 ด้านระยะเวลาของการพัฒนา

1. ปิดภาคเรียน เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม
2. 1 สัปดาห์ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาครูศิลปะ

ผลการวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการของครูผู้สอนศิลปศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูที่ไม่จบศิลปศึกษาและไม่เคยพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ด้านความรู้ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย

1. ความรู้เนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะ และการออกแบบ
2. ความรู้เรื่องการเข้าถึงความงามทางสุนทรียภาพ

ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย

1. ทักษะในการทำงานศิลปะ เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

3.1 การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป

1. สร้างแผนการสอนตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตร

3.2 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. กำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.3 การกำหนดเนื้อหาของการสอน

1. กำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.4 การกำหนดวิธีการสอน

1. เลือกใช้วิธีการสอนศิลปะที่เหมาะสมตามเนื้อหาและกิจกรรม

3.5 การดำเนินการสอน

1. ได้เทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน

2. นำกระแสสังคมใหม่ๆไปใช้ในการสอนได้

3.6 การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

1. ทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม

3.7 การใช้สื่อประกอบการสอน

1. เรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการสอน

3.8 การประเมินผลการสอน

1. ผักผ่อนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกต้องวิธี

ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ประกอบด้วย

4.1 ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน

1. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอนในชั้นเรียน

4.2 ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

1. พัฒนาทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะทางศิลปะไปพร้อมๆกัน

4.3 ด้านการจูงใจและการสนับสนุน

1. สิ่งจูงใจคือ การได้เรียนเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ

4.4 ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้

1. สามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.5 ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา

1. ครูและเพื่อนร่วมงานร่วมกันติดตามผล

4.6 ด้านความรู้ของวิทยากรผู้ให้การพัฒนา

1. วิทยากรนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการพัฒนา เช่น บล็อก, เว็บไซต์
2. วิทยากรมีการนำเสนอที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย

4.7 ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม

1. สถานที่จัดอบรมมีสื่อทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัย

4.8 ด้านระยะเวลาของการพัฒนา

1. ปิดภาคเรียน เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และเลือกประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 34 คน ทั้งหมด 2 รอบ ซึ่งจากตารางดังต่อไปนี้ เป็นตารางแสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ ในด้านต่างๆ ดังนี้

จากตารางข้างต้นเป็นตารางแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 เรียงตามรายด้านใหญ่ๆ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการพัฒนา ด้านการดำเนินการพัฒนา และด้านระยะเวลาและการติดตามผล ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความคิดเห็นถึงแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการที่ได้จากครูศิลปศึกษาในชั้นแรก สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการพัฒนา ในส่วนของการเตรียมพัฒนานั้น ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดล้วนแต่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันทุกด้าน สามารถสรุปแบ่งประเด็นย่อยได้ดังต่อไปนี้

1.1 การสำรวจความต้องการในการพัฒนา ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยไปในทิศทางเดียวกัน เกี่ยวกับประเด็นที่ว่า การพัฒนาครูศิลปศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการของครูศิลปศึกษาก่อนการพัฒนา เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนา และ ควรเปิดโอกาสให้ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนได้ร่วมกันประเมินความต้องการของตนเอง เพื่อให้การพัฒนาตอบสนองต่อปัญหาและผลการจัดการเรียนการสอนของตน ด้วยการสำรวจความต้องการของครูทั้งที่จบและไม่จบศิลปศึกษา เพื่อพัฒนาไปพร้อมๆกัน ส่วนผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่ม ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าการสำรวจความต้องการในการพัฒนาควรมีการแยกความต้องการของครูศิลปศึกษาออกตามสาระทางศิลปะทั้ง 4 แขน ได้แก่ ทักษะศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และประวัติศาสตร์ศิลป์ และ ควรมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาครูศิลปะในเรื่องของการสร้างสื่อการสอนทางศิลปะ

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ในประเด็นนี้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นว่า แนวทางการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษา ด้วยการพัฒนาทั้งภาคทฤษฎีและทักษะปฏิบัติทางศิลปะไปพร้อมๆกัน และควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยยึดความสอดคล้องกับภาระงานสอนของครูศิลปะเป็นหลัก บ้างก็ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าควรกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาโดยสอดคล้องกับภาระงานสอนของครูศิลปะเป็นสำคัญ เพื่อเป็นโจทย์ในการพัฒนา

1.3 การกำหนดเนื้อหาของการพัฒนา เนื้อหาที่บรรจุลงในการพัฒนาแต่ละครั้งย่อมมีส่วนสำคัญและควรไปในทิศทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นว่า แนวทางการกำหนดเนื้อหาของการพัฒนา โดยที่เนื้อหาของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ภาคปฏิบัติควรประกอบด้วยทักษะการสร้างงานและการออกแบบทางศิลปะด้วย

เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย สอดแทรกทักษะการประเมินและตัดสินคุณค่าความงาม รวมถึงวิเคราะห์รูปแบบที่ปรากฏในงานศิลปะ ในส่วนของเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาควรรอยู่ในรูปแบบของการเลือกใช้และการสร้างวิธีการสอนศิลปะให้เข้ากับความรู้และทักษะทางศิลปะที่จะนำไปถ่ายทอดในชั้นเรียน

1.4 วิธีที่ใช้ในการพัฒนา สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีที่ใช้ในการพัฒนานั้นมีอยู่หลากหลายวิธี แต่ที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าเป็นวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมกับการใช้พัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ควรเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ โดยบูรณาการภาคทฤษฎีและทักษะศิลปะ โดยที่วิธีการพัฒนาครูศิลปะที่สร้างขึ้น ควรเป็นการนำวิธีการสอนศิลปะในรูปแบบต่างๆ ที่ใช้กับผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาครูอย่างผสมผสาน เพื่อเป็นการฝึกหัดจากสภาพการปฏิบัติจริง และควรรอยู่ในรูปแบบการลงมือปฏิบัติจริง ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย แปลกใหม่และทันสมัย ตลอดจนจนเทคนิครูปแบบวิธีการพัฒนาความสามารถการสอนที่ใช้ ควรเป็นการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ด้วยการเรียนรู้และติดตามผล รวมถึงการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียนระหว่าง เพื่อนครู วิทยากร และศึกษานิเทศก์ และควรเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้วยการฝึกปฏิบัติจริงในชั้นเรียน แต่ผู้เชี่ยวชาญบางส่วนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า วิธีการที่ใช้พัฒนาภาคทฤษฎีศิลปะ ควรจัดในรูปแบบการบรรยายในห้องปฏิบัติการทางศิลปะควบคู่กับการศึกษานอกสถานที่ และวิธีการที่ใช้พัฒนาทักษะการประเมินคุณค่าของงานศิลปะ ควรรอยู่ในรูปแบบของการนำครูศิลปะเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยงานศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ หรือ หอศิลป์ และร่วมกันฝึกอภิปราย การวิจารณ์งานศิลปะที่ตนเองและเพื่อนครูได้สร้างขึ้น

1.5 การเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนา การเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนาก็มีส่วนสำคัญ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการพัฒนาของครูศิลปศึกษามากที่สุด ผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นว่าการเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนาควรใช้เครือข่ายสังคมการเรียนรู้ทางวิชาชีพศิลปะ เช่น บล็อก เว็บไซต์ เฟสบุ๊ค เข้ามาช่วยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และควรประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นส่วนประกอบ เพื่อดึงดูดความสนใจให้แก่ครูศิลปะ รวมถึงสื่อประกอบการพัฒนา ควรเป็นผลงานศิลปะจริงเป็นหลัก เพื่อสร้างความสนใจและตระหนักถึงการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม

1.6 การเลือกใช้สถานที่ที่ใช้ในการพัฒนา การเรียนรู้ของครูศิลปศึกษาควรรอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าเป็นสถานที่สำหรับใช้พัฒนาด้านทฤษฎีศิลปะและทักษะทางศิลปะควรรอยู่ในห้องประชุมปฏิบัติการ รวมถึงทักษะการตัดสินคุณค่าทางศิลปะ ควรรอยู่ในแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ หรือหอศิลป์ และที่ขาดไม่ได้คือสถานที่

สำหรับใช้พัฒนาทักษะการสอนศิลปะ ควรใช้โรงเรียนเป็นฐานในการฝึก และควรเป็นสถานที่ที่มีคอมพิวเตอร์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต

1.7 การเลือกวิทยากรผู้ให้การพัฒนา การส่งต่อความรู้อย่างไรไปสู่ผู้รับการอบรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับความรู้ความชำนาญ รวมถึงเทคนิควิธีการถ่ายทอดจากวิทยากร ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการเลือกวิทยากรผู้ให้พัฒนานั้น ควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะปฏิบัติ เช่น ศิลปิน นักออกแบบ มาเป็นวิทยากรอย่างน้อย 1 ครั้ง หรือควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎี ศิลปะ หรือนักวิชาการอิสระ มาเป็นวิทยากรอย่างน้อย 1 ครั้ง และควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษามาเป็นวิทยากร เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ครูต้นแบบ หรืออาจจะควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาเป็นวิทยากรอย่างน้อย 1 ครั้ง ตามความเหมาะสมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาในแต่ละครั้ง

2. ด้านการดำเนินการพัฒนา เมื่อเตรียมการพัฒนาแล้ว นำมาสู่ขั้นตอนการลงมือดำเนินการพัฒนา ซึ่งในส่วนนี้ผู้เชี่ยวชาญต่างก็มองว่าในการดำเนินการพัฒนา วิทยากรบรรยายพร้อม กับสาธิตการปฏิบัติงานศิลปะ ภายใต้อบรมที่สร้างขึ้นจากความสนใจของครูศิลปะ เปิดโอกาสให้ครูศิลปะลงมือปฏิบัติพร้อมกับการชี้แนะในทุกขั้นตอน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน วิทยากรฝึกให้ครูศิลปะรู้จักสร้างวิธีการประเมินผลการสอนศิลปศึกษาที่ถูกวิธี จากความรู้พื้นฐานทางศิลปะที่ได้ และเปิดโอกาสให้ครูศิลปะฝึกการประเมินผลการสอนศิลปศึกษา ตามสภาพจริงที่เกิดกับผู้เรียนผ่านผลงานศิลปะ อาจทำการสอดแทรกทักษะการตัดสินใจและวิจารณ์งานศิลปะ โดยเปิดโอกาสให้ครูได้ฝึกอภิปราย วิพากษ์ วิจารณ์ผลงานศิลปะของตนเองและเพื่อนร่วมชั้น บวกกับสอดแทรกการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่น่าสนใจแก่ครู เพื่อการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

3. ด้านระยะเวลาและการติดตามผลการพัฒนา การพัฒนาในแต่ละครั้งจะเกิดประสิทธิผลมากน้อยแค่ไหนอาจเกี่ยวข้องกับระยะเวลาและการติดตามผล

3.1 การกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา ความรู้จะฝังแน่นได้มากแค่ไหนขึ้นอยู่กับระยะเวลาและการติดตามผล ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ควรมีการกำหนดระยะเวลาการพัฒนาที่เหมาะสม ทำให้ครูได้ฝึกฝนและเรียนรู้เทคนิควิธีการทางศิลปะใหม่ๆที่อยู่ในกระแส ระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ควรเป็น 1 สัปดาห์ขึ้นไป ในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะทางศิลปะอย่างเต็มที่ และเห็นแนวทางของการนำไปใช้ แต่ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มมองว่าการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา ในประเด็นที่ว่า ระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ควรเป็น 1 ภาคการศึกษา ในช่วงเวลาราชการ เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะทางศิลปะอย่างเต็มที่ และเห็นแนวทางของการนำไปใช้จริงในชั้นเรียน

3.2 การติดตามผลการพัฒนา เมื่อสิ้นสุดการพัฒนาในแต่ละครั้ง ชาติไม่ได้เลยคือ การติดตามผลการพัฒนา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า การติดตามผลการพัฒนา ควรประเมินผลการพัฒนา ตามสภาพจริง โดยการวัดจากผลงานศิลปะของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนใน โรงเรียน และการประเมินผลพัฒนาครูศิลปะ ควรเป็นรูปแบบการนิเทศติดตามผลจากครู เพื่อน ร่วมงานในโรงเรียน ครูต่างสถาบัน ร่วมกันกับหน่วยงานหรือวิทยากร ด้วยการสะท้อนความคิดเห็น แบบกัลยาณมิตร เป็นการประเมินผลร่วมกัน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพศิลปศึกษา แต่ ก็มีผู้เชี่ยวชาญอีกส่วนหนึ่ง มองว่า การประเมินผลพัฒนาครูศิลปะ ควรอยู่ในรูปแบบของการ ประกวดผลงานและการนำเสนอผลงานศิลปะของครู

เมื่อได้ข้อสรุปจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ทั้ง 34 คนในรอบที่ 1 จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการนำข้อคิดเห็นไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมอีกครั้ง จากตารางข้างต้นเป็นตารางแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 เรียงตามรายด้านใหญ่ๆ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการพัฒนา ด้านการดำเนินการพัฒนา และด้านระยะเวลาและการติดตาม ผลอีกเช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความคิดเห็นถึงแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับ ความ ต้องการที่ได้จากครูศิลปศึกษาในชั้นแรก สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการพัฒนา ในส่วนของการเตรียมพัฒนานั้น ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดล้วน แต่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันทุกด้าน สามารถสรุปแบ่งประเด็นย่อยได้ดังต่อไปนี้

1.1 การสำรวจความต้องการในการพัฒนา ชั้นแรกของการจัดการพัฒนาคือ การ วางแผนเพื่อสำรวจความต้องการ โดยที่ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดยังคงเห็นด้วยในทิศทางเดียวกัน เกี่ยวกับการสำรวจความต้องการในการพัฒนา ในประเด็นที่ว่า การพัฒนาครูศิลปศึกษาควรมีการสำรวจ ความ ต้องการของครูศิลปศึกษาก่อนการพัฒนา เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนา และ ควรเปิด โอกาสให้ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนได้ร่วมกันประเมินความต้องการของตนเอง เพื่อให้การพัฒนา ตอบสนองต่อปัญหาและผลการจัดการเรียนการสอนของตน

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา เมื่อทำการสำรวจความต้องการของ ครูศิลปศึกษาแล้ว จึงทำการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และวัตถุประสงค์นั้นก็ต้องสอดคล้อง กับความต้องการที่แท้จริง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญยังคงเห็นด้วยเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของการ พัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ว่าควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูที่จบและ ไม่จบศิลปศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและทักษะปฏิบัติไปพร้อมๆกัน และควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของ การพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ภายใต้ความสอดคล้องกับภาระงานสอนของครู

ศิลปะเป็นหลัก โดยสอดแทรกกระแสสังคมทางศิลปะเพื่อเป็นโจทย์ในการพัฒนา เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่หรือหัวข้อที่น่าสนใจ

1.3 การกำหนดเนื้อหาของการพัฒนา สำหรับการกำหนดเนื้อหาที่จะบรรจุลงในหลักสูตรการพัฒนาในแต่ละครั้งต้องมาจากความต้องการของครูในสัดส่วนที่เท่าๆกัน หรืออาจเน้นหนักในส่วนใดส่วนหนึ่ง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดยังคงเห็นด้วยในทิศทางเดียวกันและเห็นว่า เนื้อหาของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ภาคทฤษฎีควรเป็นพื้นฐานต่างๆ เช่น ทศนธาตุองค์ประกอบศิลป์ หลักการออกแบบ สอดแทรกประวัติศาสตร์ศิลป์ทั้งไทยและสากล ส่วนภาคปฏิบัติควรประกอบด้วยทักษะการสร้างงานและการออกแบบทางศิลปะด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย ควรมีการสอดแทรกทักษะการประเมินและตัดสินคุณค่าความงาม รวมถึงวิเคราะห์รูปแบบที่ปรากฏในงานศิลปะ และที่ขาดเสียมิได้ คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาควรถูกนำเสนอในรูปแบบของการเลือกใช้และการสร้างวิธีการสอนศิลปะให้เข้ากับความรู้และทักษะทางศิลปะที่จะนำไปถ่ายทอดในชั้นเรียน เนื่องจากเป็นการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ดังนั้นความรู้ส่วนที่เกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาอาจเป็นตัวหลัก แสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ โดยเนื้อหาของการสอนคือเนื้อหาทางศิลปะทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

1.4 วิธีที่ใช้ในการพัฒนา การที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ครูได้นั้น วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาย่อมมีความสำคัญ โดยที่ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดยังคงเห็นด้วยเกี่ยวกับวิธีที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา และมองว่า วิธีการพัฒนาที่ใช้ควรเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ โดยบูรณาการภาคทฤษฎีและทักษะศิลปะ โดยที่วิธีการพัฒนาครูศิลปะที่สร้างขึ้นควรเป็นการนำวิธีการสอนศิลปะในรูปแบบต่างๆที่เข้ากับผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาครูอย่างผสมผสาน เพื่อเป็นการฝึกหัดจากสภาพการปฏิบัติจริง และควรอยู่ในรูปแบบการลงมือปฏิบัติจริง ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย แปลกใหม่และทันสมัย ตลอดจนรูปแบบวิธีการพัฒนาความสามารถการสอนที่ใช้ควรเป็นการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ด้วยการเรียนรู้และติดตามผล รวมถึงการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียนระหว่าง เพื่อนครู วิทยากร และศึกษานิเทศก์ และควรเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้วยการฝึกปฏิบัติจริงในชั้นเรียน เพื่อให้เห็นภาพของการนำไปใช้ รวมถึงผลป้อนกลับจากตัวผู้เรียนของตน ส่วนผู้เชี่ยวชาญบางส่วนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า วิธีการพัฒนาครูภาคทฤษฎีศิลปะ ควรจัดในรูปแบบการบรรยายในห้องปฏิบัติการทางศิลปะควบคู่กับการศึกษานอกสถานที่ สำหรับทักษะการประเมินคุณค่าของงานศิลปะ ควรอยู่ในรูปแบบของการนำครูศิลปะเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยงานศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ หรือ หอศิลป์ รวมถึงทักษะการประเมินคุณค่าของงานศิลปะ ควรอยู่ในรูปแบบของการฝึกอภิปราย การวิจารณ์งานศิลปะที่ตนเองและเพื่อนครูได้สร้างขึ้น

1.5 การเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนา การเร้าความสนใจในระหว่างการพัฒนาที่มีส่วนสำคัญ ดังนั้นการเลือกใช้สื่อประกอบการสอนจึงเข้ามาเป็นตัวเสริมให้การสอนครุมีความน่าสนใจ เกิดการจดจำได้ดี ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นว่า การเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนา ควรใช้เครือข่ายสังคมการเรียนรู้ทางวิชาชีพศิลปะ เช่น บล็อก เว็บไซต์ เฟสบุค เข้ามาช่วยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และควรประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นส่วนประกอบ เพื่อดึงดูดความสนใจให้แก่ครูศิลปะ รวมถึงสื่อประกอบการพัฒนา ควรเป็นผลงานศิลปะจริงเป็นหลัก เพื่อสร้างความสนใจและตระหนักถึงการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม

1.6 การเลือกใช้สถานที่ที่ใช้ในการพัฒนา การเรียนรู้ของครูศิลปศึกษาจะเพลิดเพลินได้ ต้องอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้ออย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญยังคงเห็นว่าการเลือกใช้สถานที่ที่ใช้ในการพัฒนา ทักษะการตัดสินคุณค่าทางศิลปะ ควรอยู่ในแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ หรือหอศิลป์ สถานที่สำหรับใช้พัฒนา และสถานที่สำหรับใช้พัฒนาทักษะการสอนศิลปะ ควรใช้โรงเรียนเป็นฐานในการฝึก รวมถึงในการพัฒนาด้านทฤษฎีศิลปะยังคงเป็นในห้องประชุมปฏิบัติการ อีกทั้งควรเป็นสถานที่ที่มีคอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัย รวมถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ดียิ่งด้วย

1.7 การเลือกวิทยากรผู้ให้การพัฒนา การนำเสนอที่น่าสนใจหากขาดผู้ให้ความรู้ที่ดีได้นั้น การเรียนรู้อาจมีความน่าเบื่อ ปัจจัยเรื่องวิทยากรอาจเป็นตัวแปรที่ส่งผลให้ครูได้รับความรู้มากหรือน้อยก็เป็นไปได้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าในการคัดเลือกวิทยากรนั้น ควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะปฏิบัติ เช่น ศิลปิน นักออกแบบ มาเป็นวิทยากรอย่างน้อย 1 ครั้ง หรือควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีศิลปะ หรือนักวิชาการอิสระ มาเป็นวิทยากรอย่างน้อย 1 ครั้ง และควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษามาเป็นวิทยากร เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ครูต้นแบบ หรืออาจจะควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาเป็นวิทยากรอย่างน้อย 1 ครั้ง เพราะเนื่องจากถ้าวิทยากรมีความรู้และการนำเสนอที่น่าสนใจแล้ว การพัฒนาก็ย่อมมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการดำเนินการพัฒนา เมื่อเตรียมการทุกส่วนแล้ว จึงนำมาสู่ขั้นการดำเนินการพัฒนา โดยที่ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยว่าการดำเนินการพัฒนา ควรเริ่มจากวิทยากรบรรยายพร้อมทั้งสาธิตการปฏิบัติงานศิลปะ ภายใต้บทเรียนที่สร้างขึ้นจากความสนใจของครูศิลปะ วิทยากรเปิดโอกาสให้ครูศิลปะลงมือปฏิบัติพร้อมกับการชี้แนะในทุกขั้นตอน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน ฝึกให้ครูศิลปะรู้จักสร้างวิธีการประเมินผลการสอนศิลปศึกษาที่ถูกต้อง จากความรู้พื้นฐานทางศิลปะที่ได้ เปิดโอกาสให้ครูศิลปะฝึกการประเมินผลการสอนศิลปศึกษาตามสภาพจริงที่เกิดกับผู้เรียนผ่านผลงานศิลปะ สอดแทรกทักษะการตัดสินคุณค่าและวิจารณ์งานศิลปะ โดยเปิดโอกาสให้ครูได้ฝึก

อภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะของตนเองและเพื่อนร่วมชั้น อาจมีการสอดแทรกการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่น่าสนใจแก่ครู เพื่อการนำไปใช้จริงในชั้นเรียน

3. ด้านระยะเวลาและการติดตามผลการพัฒนา

3.1 การกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนาก็เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจให้มากที่สุดภายในเวลาที่จำกัด ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญยังคงเห็นด้วยไปในทิศทางเดียวกัน และเห็นว่าควรมีการกำหนดระยะเวลาการพัฒนาที่เหมาะสม ทำให้ครูได้ฝึกฝนและเรียนรู้เทคนิควิธีการทางศิลปะใหม่ๆ และระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะ ควรเป็น 1 สัปดาห์ขึ้นไป ในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะทางศิลปะอย่างเต็มที่และเห็นแนวทางของการนำไปใช้ ส่วนผู้เชี่ยวชาญบางส่วนมองว่าระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะ ควรเป็น 1 ภาคการศึกษา ในช่วงเวลาราชการ เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะทางศิลปะอย่างเต็มที่ และเห็นแนวทางของการนำไปใช้จริงในชั้นเรียน

3.2 การติดตามผลการพัฒนา ส่วนสุดท้ายของการพัฒนาคือการติดตามผลการพัฒนา ซึ่งการติดตามผลที่ดีควรได้รับการติดตามผลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นว่าการติดตามผลการพัฒนา ควรประเมินและติดตามผลการพัฒนาฯ โดยประเมินตามสภาพจริง วัดผลจากผลงานศิลปะของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการประเมินผลการพัฒนาครูศิลปะ ควรเป็นรูปแบบการนิเทศติดตามผลจากครู เพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ครูต่างสถาบัน ร่วมกันกับหน่วยงานหรือวิทยากร ด้วยการสะท้อนความคิดเห็นแบบกัลยาณมิตร เป็นการประเมินผลร่วมกัน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพศิลปะศึกษา ส่วนผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่ม กลับมีความคิดเห็นว่า การประเมินผลการพัฒนาครูศิลปะ ควรอยู่ในรูปแบบของการประกวดผลงานและการนำเสนอผลงานศิลปะของครู

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา ตลอดจนสภาพปัจจุบันและความต้องการในผลจากการพัฒนา จนนำมาสู่การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอนศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาสามารถสรุปได้ว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในปัจจุบัน พบว่า

ด้านหลักสูตร ครูที่จบศิลปศึกษาเห็นว่าหลักสูตรแกนกลางในปัจจุบันยังคงปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักผลิตผลงานศิลปะของตนเองอย่างอิสระ เพื่อสื่อความหมายไปสู่ผู้ชมรวมถึงพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและการแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ รู้จักประยุกต์นำเทคโนโลยีเข้ามาสู่การทำงานศิลปะ สอดแทรกการวิพากษ์วิจารณ์งานอย่างเป็นเหตุเป็นผล ในขณะที่ครูไม่จบศิลปศึกษาคิดว่า หลักสูตรปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักผลิตผลงานศิลปะของตนเองอย่างอิสระ ส่งเสริมจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสามารถวิพากษ์วิจารณ์งานได้เพื่อสื่อความหมายไปสู่ผู้ชมเช่นเดียวกัน แต่ที่เพิ่มเติมเข้ามาคือเน้นการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ศิลป์และวัฒนธรรมของตนเอง ให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความเป็นไทย

ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร

ด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะและการสอนในปัจจุบัน ครูจบศิลปศึกษาและครูที่ไม่จบศิลปศึกษาเห็นด้วยเหมือนกันที่ว่า ครูในปัจจุบันมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาปรัชญาและทฤษฎีการสอนศิลปะ อีกทั้งมีความรู้และเข้าใจในความซาบซึ้งการเข้าถึงความงามทางศิลปะทุกแขนงเช่นเดียวกัน

ด้านทักษะปฏิบัติ ครูจบศิลปศึกษาและครูที่ไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะมีทักษะขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานศิลปะทุกแขนง เช่น ปั้น วาด ออกแบบ ส่วนครูไม่จบศิลปศึกษาในปัจจุบันมีทักษะในการประเมินผลงานและตัดสินคุณค่าความงามในงานศิลปะที่ใกล้เคียงกับครูจบศิลปะ แต่ครูไม่จบศิลปศึกษามีทักษะขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานศิลปะทุกแขนง เช่น ปั้น วาด ออกแบบมากกว่าครูที่จบศิลปศึกษา

ด้านการจัดการเรียนการสอน

การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป ครูจบศิลปศึกษาและครูที่ไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูกำหนดจุดประสงค์การสอนโดยยึดเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางเป็นสำคัญ

กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างงานศิลปะในรูปแบบทั้งไทยและสากลด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย และครูที่ไม่จบศิลปศึกษาเห็นด้วยว่า ปัจจุบันครูศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างงานศิลปะในรูปแบบทั้งไทยและสากลด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายเช่นเดียวกัน แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มยังไม่ค่อยมีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะ

การกำหนดเนื้อหาของการสอน ครูศิลปศึกษาทั้ง 2 กลุ่มเห็นด้วยเช่นเดียวกันที่ว่า ปัจจุบันครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมที่บูรณาการทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปะและหลักการออกแบบและเทคนิควิธีการที่หลากหลาย

การกำหนดวิธีการสอนศิลปศึกษา ครูที่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะกำหนดวิธีการสอนให้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละวัย แต่กลับพบว่าครูไม่จบศิลปศึกษามีการกำหนดวิธีการสอนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมตามที่หลักสูตรแกนกลางระบุไว้เป็นสำคัญ

การกำหนดวิธีการสอนศิลปะปฏิบัติ ในประเด็นนี้ครูศิลปศึกษาทั้ง 2 กลุ่มเห็นด้วยเช่นกันที่ว่า ปัจจุบันครูศิลปะใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติจริงอย่างเต็มที่ และควรมีการเชิญศิลปินเข้ามาบรรยายและสาธิตวิธีการทำงานศิลปะพร้อมทั้งร่วมเรียนรู้และร่วมปฏิบัติงานศิลปะไปพร้อมกับผู้เรียนในทุกขั้นตอน

การกำหนดวิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ในส่วนนี้ครูทั้ง 2 กลุ่มเห็นด้วยเหมือนกันที่ว่า ปัจจุบันครูศิลปะสอนโดยบรรยายตามยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชัดเจนในเนื้อหา

การกำหนดวิธีการสอนสุนทรียศาสตร์และศิลปะวิจารณ์ ในการกำหนดวิธีการสอนสุนทรียะนั้น ครูศิลปศึกษาทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะจัดให้ผู้เรียนได้ร่วมอภิปรายควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติ และยังพบว่า ครูทั้ง 2 กลุ่มยังไม่ค่อยจัดให้ผู้เรียนได้ไปศึกษานอกสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลปะ เพื่อก่อให้เกิดการชื่นชมและซาบซึ้งในความงามของงานศิลปะ

การดำเนินการสอน ในส่วนนี้ครูศิลปศึกษาทั้ง 2 กลุ่มเห็นคล้ายกันว่า ปัจจุบันครูศิลปะใช้ตัวอย่างผลงานศิลปะเข้ามาเป็นสื่อจูงใจ

การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้วยการนำตัวอย่างผลงานสำเร็จรูปจัดแสดงภายในห้องปฏิบัติการศิลปะ แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มยังไม่ค่อยใช้ห้องเรียนธรรมชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน

การใช้สื่อประกอบการสอน ครูจบศิลปศึกษาและครูที่ไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะใช้สื่อประกอบการสอนที่เป็นงานศิลปะที่เป็นผลงานจริง และครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังไม่ค่อยประยุกต์ใช้สื่อจากธรรมชาติและสิ่งใกล้ตัวเข้ามาประกอบการสอน

การประเมินผลการสอน ซึ่งครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะใช้วิธีวัดประเมินผลการสอนทั้งก่อนระหว่างและหลังการสอนทุกครั้ง ส่วนครูที่ไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะใช้วิธีประเมินผลตามสภาพจริงจากพัฒนาการทางศิลปะของผู้เรียน โดยพิจารณาจากผลงานหรือแฟ้มสะสมผลงาน

ด้านผู้เรียน

ด้านพุทธิพิสัย ครูจบศิลปศึกษาและครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นด้วยเช่นเดียวกันที่ว่า ปัจจุบันผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนของการทำงานศิลปะ ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปะ เช่น องค์ประกอบศิลป์, ทศนธาตุ และหลักการออกแบบ แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มมองว่า ปัจจุบันผู้เรียนคิดวิเคราะห์, สังเคราะห์งานศิลปะได้อย่างมีวิจารณญาณจากการบูรณาการระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมยังน้อยอยู่

ด้านจิตพิสัย ครูทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่า ปัจจุบันผู้เรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นผลจากการลงมือปฏิบัติ และครูทั้ง 2 กลุ่มยังเห็นว่า ปัจจุบันผู้เรียนยังไม่ค่อยเห็นคุณค่าและหวงแหนผลงานศิลปะในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดค่านิยมที่ดีผ่านผลงานศิลปะ

ด้านทักษะพิสัย ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะพื้นฐานทางศิลปะทุกแขนง เช่น ปั้น วาด ออกแบบ แต่ยังขาดทักษะความชำนาญทางศิลปะเป็นบางอย่าง ส่วนครูที่ไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันผู้เรียนผลิตผลงานศิลปะโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ามาประกอบการทำงาน แต่ยังไม่สามารถอธิบายได้ถึงประเด็นต่างๆทางประวัติศาสตร์ศิลปะได้

2. สภาพปัจจุบันและความต้องการในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ด้านความรู้ภาคทฤษฎี ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นเช่นเดียวกันว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะและการออกแบบ ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม มีความคาดหวังว่าการพัฒนาจะทำให้ครูศิลปะได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะและการออกแบบ

ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ ครูทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะและมั่นใจในการทำงานศิลปะมากขึ้น เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ และครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงมีความคาดหวังที่จะได้รับการพัฒนาในส่วนนี้อยู่

ด้านการจัดการเรียนการสอน

การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะสร้างแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางและสามารถกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรได้เช่นกัน และมีความคาดหวังว่าจะได้รับการพัฒนาในส่วนนี้อยู่

การกำหนดเนื้อหาของการสอน ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงมีความคาดหวังว่าจะได้รับการพัฒนาด้านนี้อยู่

การกำหนดวิธีการสอน ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาช่วยให้ครูศิลปะเลือกใช้วิธีการสอนศิลปะได้อย่างเหมาะสมตามเนื้อหาและกิจกรรม ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงมีความคาดหวังว่า การพัฒนาจะช่วยให้ครูศิลปะเลือกใช้วิธีการสอนศิลปะได้อย่างเหมาะสมตามเนื้อหาและกิจกรรม

การดำเนินการสอนและการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะนำกระแสสังคมใหม่ๆไปใช้ในการสอนได้ ภายใต้ทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงมีความคาดหวังว่าจะได้รับการพัฒนาด้านการดำเนินการสอนที่มีประสิทธิภาพอยู่เหมือนเดิม

การใช้สื่อประกอบการสอน ครูที่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะในการผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่นของตนเอง แต่ครูไม่จบศิลปศึกษากลับมองว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้เรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการสอนของตนเอง ซึ่งครูจบศิลปศึกษามีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้เรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการสอนของตนเอง และครูไม่จบศิลปศึกษากลับมีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะในการผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่นของตนเอง

การประเมินผลการสอน ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการเลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน และครูที่จบศิลปศึกษามีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกต้องโดยประเมินผลตามสภาพจริง แต่ครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นเพิ่มเติมและมีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกต้อง

3. ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า กิจกรรมการพัฒนาในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอนในชั้นเรียน และครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงมีความคาดหวังว่า กิจกรรมการพัฒนามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอนในชั้นเรียนมากกว่านี้

ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ครูทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่า ปัจจุบันวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะทางศิลปะไปพร้อมๆกัน และครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงมีความคาดหวังว่า พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะทางศิลปะไปพร้อมๆกัน และเห็นเพิ่มเติมว่าควรแบ่งครูศิลปศึกษา ออกเป็น ครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษา เพื่อหาจุดร่วมในการพัฒนา ทั้งภาคทฤษฎีรวมถึงทักษะปฏิบัติศิลปะด้วย

ด้านการจูงใจและการสนับสนุน ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันสิ่งจูงใจที่มีผลต่อการเข้ารับการพัฒนาของครูศิลปะคือความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียน และครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงมีความคาดหวังว่า สิ่งจูงใจในการเข้ารับการพัฒนาครูศิลปะคือการได้เรียนเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ

ด้านการประยุกต์ใช้ ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาในปัจจุบันสามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ และครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงมีความคาดหวังว่า ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาสามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ความต่อเนื่องของการพัฒนาครูศิลปะในปัจจุบันมาจากการสนับสนุนของผู้บริหาร และครู, เพื่อนร่วมงานร่วมกันติดตามผล ซึ่งครูจบศิลปศึกษามีความคาดหวังว่า ความต่อเนื่องของการพัฒนามาจากติดตามผลของหน่วยงานที่ให้การพัฒนา แต่ครูไม่จบศิลปศึกษากลับมีความคาดหวังว่า ครู, เพื่อนร่วมงานร่วมกันติดตามผล และครูทั้ง 2 กลุ่มเห็นเพิ่มเติมว่าการนิเทศติดตามผลควรอยู่ในรูปแบบกัลยาณมิตรจากผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ด้านความรู้ของวิทยากร ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันวิทยากรผู้ให้การอบรมในปัจจุบันเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะปฏิบัติ เป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะปฏิบัติ รวมถึงเป็นผู้เชี่ยวชาญทางทฤษฎีทางศิลปะ ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคาดหวังว่า วิทยากรผู้ให้การอบรมเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปศึกษา และเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะ

ปฏิบัติ รวมถึงเป็นผู้เชี่ยวชาญทางทฤษฎีทางศิลปะด้วย โดยถ้าเป็นการพัฒนาความสามารถทางการสอนควรให้สัดส่วนของการเชิญวิทยากรที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยด้านการสอนศิลปศึกษามากขึ้น

ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันสถานที่สะอาด อากาศถ่ายเทส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ของครูศิลปะ และครูจบศิลปศึกษายังคงมีความคาดหวังว่า สถานที่จัดอบรมต้องสะอาด อากาศถ่ายเท ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ของครูศิลปะ แต่ครูไม่จบศิลปศึกษากลับมีความคาดหวังว่า สถานที่จัดอบรมอาจไม่ใช่เฉพาะในห้องอาจเป็นพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ของพวกเขา

ด้านระยะเวลาของการพัฒนา ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ในเวลาราชการเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาครูศิลปะ ครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคาดหวังว่า ช่วงปิดภาคเรียน และช่วงปิดภาคเรียน ใน 1 สัปดาห์เป็นต้นไปเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเรียนรู้และทบทวนความรู้ทั้งภาพทฤษฎีและทักษะปฏิบัติทางศิลปะในรูปแบบและวิธีการใหม่ๆ รวมถึงสามารถฝึกปฏิบัติทางการสอนศิลปศึกษาได้อย่างเต็มที่

จากการสอบถามสภาพและความคาดหวังที่ได้จากครูศิลปศึกษา นำมาสร้างแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และนำมาปรับปรุงและนำเสนอแนวทางการพัฒนาที่มาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
ทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการพัฒนา วัตถุประสงค์ในขั้นตอนแรกนี้เป็นการกำหนดทิศทางการร่วมกัน
ของครูศิลปศึกษาในโรงเรียน เพื่อการตอบสนองความต้องการและภาระงานสอนที่เกี่ยวข้องที่แท้จริง
ของครู โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การสำรวจความต้องการในการพัฒนา อยู่ในรูปแบบของการแบ่งครูศิลปะ
ออกเป็นทั้งที่จบและไม่จบศิลปศึกษา ครอบคลุมสาระทั้ง 4 แกน ได้แก่ ศิลปะปฏิบัติ ประวัติศาสตร์
ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ และศิลปวิจารณ์

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความสามารถทางการจัดการเรียนการ
สอนศิลปศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งครูต้องนำไปต่อยอดในชั้นเรียนจริงเป็นหลัก หรือแม้กระทั่งการ
พัฒนาการใช้สื่อการสอนที่มีความทันสมัยเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม การจัดสภาพแวดล้อมใน
ห้องเรียนด้วยเช่นกัน

1.3 การกำหนดเนื้อหาของการพัฒนา โดยที่เนื้อหาจะประกอบไปด้วย ความรู้
ภาคทฤษฎี ทักษะทางศิลปะ การจัดการสื่อการสอน กระประเมินผลการสอนตามสภาพจริง หรือ
แม้แต่การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ควรอยู่ภายใต้กรอบของการจัดการ
เรียนการสอนศิลปศึกษาเป็นหลัก

1.4 กำหนดวิธีที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับวิธีที่
ใช้ในการพัฒนาควรอยู่ในรูปแบบของการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน บวกกับการชี้แนะและการ
เป็นที่ปรึกษา ทั้งนี้เนื่องจากครูควรได้รับการพัฒนาทางด้านทฤษฎีและทักษะศิลปะและการสอน
ศิลปศึกษาในห้องอบรมหรือห้องประชุม และควรจะได้ไปศึกษานอกสถานที่ที่เป็นแหล่งรวมผลงาน
ศิลปะ เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์และเรียนรู้ที่จะเสพสื่อทางศิลปะและเป็นการฝึกการตัดสินใจ
ประเมินผลทางศิลปะไปในตัว จากนั้นเป็นการพัฒนาทักษะความสามารถทางการจัดการเรียนการ
สอนที่ควรได้รับการทดลองฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียนที่เป็นสถานที่จริงในการทำงาน ซึ่งพร้อมไปด้วย
ผู้เรียนและการสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และเพื่อนครูผู้ร่วมการ
พัฒนา จะทำให้ครูได้เห็นการนำไปใช้และผลการพัฒนารวมถึงปัญหาได้ชัดเจนที่สุด

1.5 การเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนา สื่อประกอบการพัฒนายังคงเป็นสื่อที่เป็น
ผลงานศิลปะของจริง สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และควรใช้สื่อนอกห้องเรียน นั่นก็คือการออกไปเรียนรู้
นอกสถานที่ประกอบการสร้างรสนิยมทางศิลปะแก่ครูศิลปศึกษา

1.6 การเลือกสถานที่ในการพัฒนา สถานที่ที่ใช้เป็นที่พัฒนาความรู้ทางทฤษฎีและทักษะทางศิลปะ ควรอยู่ในห้องอบรมปฏิบัติการหรือห้องประชุม แต่ควรเพิ่มเติมเป็นชั้นเรียนของตนในโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่และกลุ่มตัวอย่างใกล้ชิดที่สุดของครูศิลปศึกษา

1.7 การเลือกวิทยากรผู้ให้การพัฒนา วิทยากรที่จะพัฒนาความรู้ทักษะทางศิลปะและทักษะปฏิบัติทางศิลปะ ควรเป็นศิลปิน หรือนักออกแบบหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านนั้นๆ แต่วิทยากรที่จะให้ความรู้และนิเทศเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ควรเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนศิลปศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน

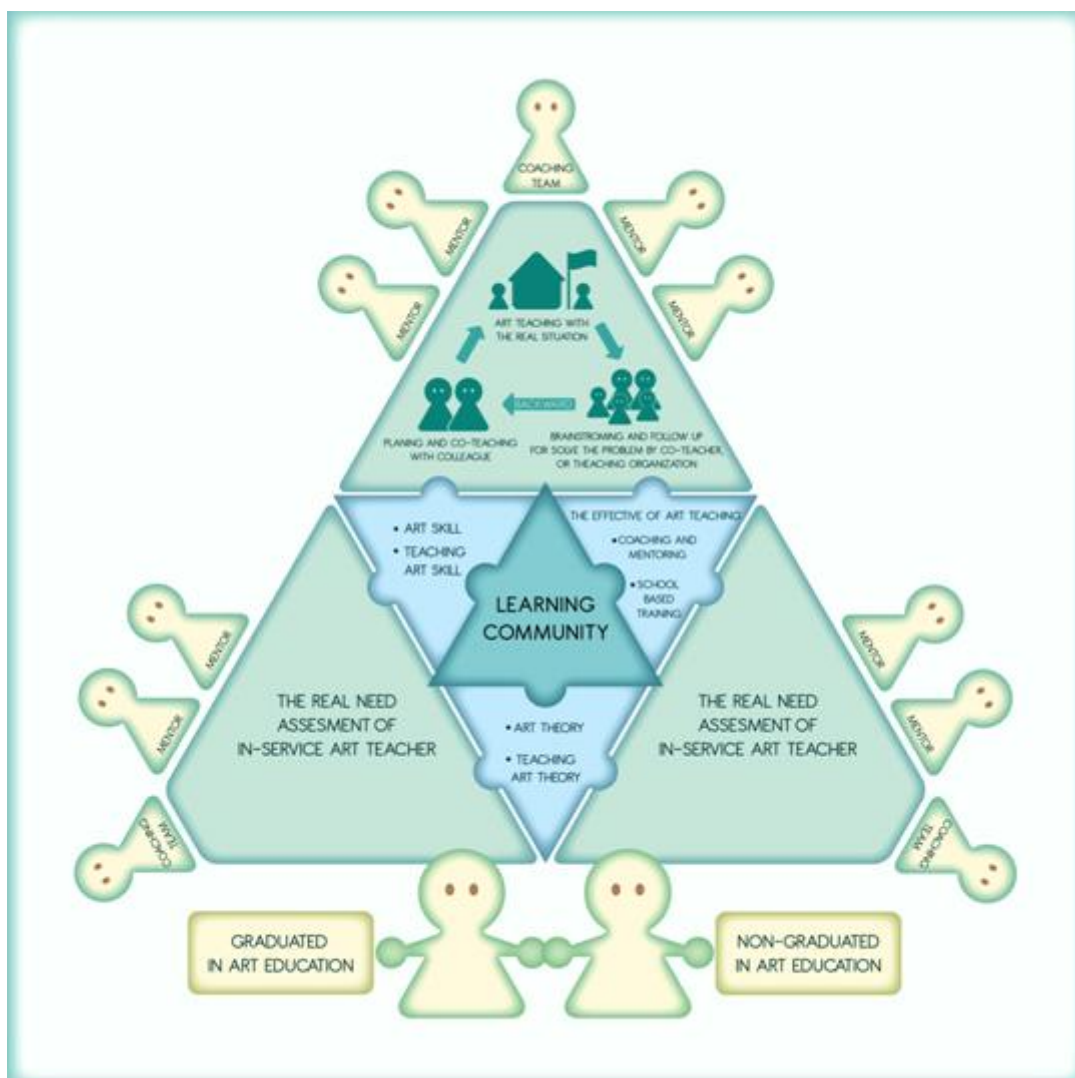
2. ด้านการดำเนินการพัฒนา วัตถุประสงค์ในขั้นตอนนี้ คือการดำเนินการพัฒนาที่ควรเกิดขึ้นในการจัดการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ การดำเนินการเริ่มจากวิทยากรควรมีการบรรยายพร้อมกับสาธิต รวมถึงเปิดโอกาสให้ครูได้ลงมือปฏิบัติงานศิลปะและฝึกการจัดการเรียนการสอนในทุกขั้นตอน ภายใต้การชี้แนะและคอยให้คำปรึกษาจากครู เพื่อนร่วมงาน และวิทยากร รวมถึงหน่วยงานที่ให้การพัฒนา การฝึกปฏิบัติการสอนรวมถึงการขยายผลทดลองสอนจริงในชั้นเรียนที่โรงเรียนของครูก็ควรมีการนิเทศติดตามผลอย่างใกล้ชิดแบบเพื่อนกัลยาณมิตร ผ่านการระดมความคิดและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นสื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกัน

3. ด้านระยะเวลาและการติดตามผลการพัฒนา เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนา เนื่องจากความรู้และทักษะการสอนศิลปศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยปัจจัยเรื่องระยะเวลา รวมถึงการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นวัตถุประสงค์ในส่วนนี้จึงเป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญถึงระยะเวลาและการติดตามที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาฯ

3.1 ระยะเวลาของการพัฒนา ควรเป็น 1 สัปดาห์หรือ 16 สัปดาห์ในหนึ่งภาคเรียน ในช่วงเปิดและปิดภาคเรียน เป็นช่วงเวลาที่ดีสำหรับใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ที่ต้องขยายผลหรือฝึกทดลองพัฒนาความสามารถทางการสอนในโรงเรียนและชั้นเรียนของตน รวมถึงเหมาะสมและเพียงพอแก่การเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางศิลปะด้วยวิธีการที่แปลกใหม่และหลากหลาย

3.2 การติดตามผลการพัฒนา การติดตามผลที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา คือการร่วมกันติดตามผลด้วยการชี้แนะและการติดตามผลอย่างใกล้ชิดจากเพื่อนครู วิทยากร รวมถึงหน่วยงานต่างๆอย่างใกล้ชิด ในรูปแบบการนิเทศติดตามผลแบบกัลยาณมิตร เพื่อนร่วมคิดและร่วมกันหาทางออกเพื่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของตน

จากการสรุปผลข้างต้น สามารถสร้างแผนภูมิแสดงกระบวนการและแนวทางพัฒนา
ความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 หรือเรียกง่าย ๆ ว่าระดับชั้นมัธยมศึกษา ยังคงเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ที่มีเป้าหมายจะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เข้าใจในบริบทและทักษะทางศิลปะ รู้จักคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ แยกแยะ รวมถึงตัดสินใจคุณค่าความงามในศิลปะและสอดแทรกทักษะของศตวรรษที่ 21 ที่ว่าด้วยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือเป็นผู้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ รู้จักแสวงหาความรู้ คิดสร้างสรรค์ ทนต่อเทคโนโลยีและคำนึงถึงสังคม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557) โดยมีครูเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ครูยังคงประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูจบไม่ตรงสาขา ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน (บุญเสริม วัฒนกิจ, 2551 และอนุชาติ ธนัญชัย, 2542)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยจะศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ โดยศึกษาจาก

- 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา
- 2) สภาพปัจจุบันและสภาพความหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูประจำการ
- 3) แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

จากผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในปัจจุบัน พบว่า

ด้านหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางยังคงส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักผลิตงานศิลปะอย่างอิสระ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และรู้จักแก้ปัญหา สอดคล้องกับพีระพงษ์ กุลพิศาล (2546) และ อารีย์ สุทธิพันธุ์ (2549) ที่มองว่าศิลปศึกษาที่อยู่หลักสูตรเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาในทุกขั้นตอนแก่ผู้เรียน

ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร

ด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะและการสอน ครูส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ทางศิลปะและการสอนในขั้นพื้นฐาน แต่ยังขาดความรู้และความถนัดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์และสุนทรียภาพและการเข้าถึงความงาม สอดคล้องกับจักรพันธ์ วิชาสินี (2547) กล่าวว่า สังคมไทยยังคิดว่า การวิจารณ์เป็นกิจกรรมที่ยังไม่สำคัญ สถาบันการศึกษายังไม่เปิดกว้างฝึกฝนนักวิจารณ์ ซึ่งการวิจารณ์เป็นพื้นฐานสำคัญของผู้เรียนในระดับมัธยมฯ

ด้านทักษะปฏิบัติ ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะขั้นพื้นฐานทางศิลปะและมีความถนัดในด้านในด้านหนึ่งเนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานที่ติดตัวมา อาจแตกต่างกันตามความถนัดในสาขาที่จบมา ครูจบศิลปศึกษายังขาดทักษะการตัดสินคุณค่าในงานศิลปะ แต่ครูไม่จบศิลปศึกษาจะมีความถนัดด้านการประเมินและตัดสินคุณค่าในงานศิลปะมากกว่า ซึ่งครูกลุ่มนี้เรียนมาในสาขาวิชาที่เฉพาะทางมากกว่า

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าครูทั้ง 2 กลุ่มมักจะกำหนดจุดประสงค์การสอนโดยยึดตามหลักสูตรแกนกลางเป็นหลักมากกว่ายึดตามผู้เรียน และกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเน้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างงานศิลปะและออกแบบเพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีการที่หลากหลาย แต่ยังคงขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการสะสมและแสดงผลงานศิลปะ ครูได้มีการกำหนดเนื้อหากิจกรรมที่บูรณาการทักษะทางศิลปะด้วยวิธีที่หลากหลาย และมีการกำหนดวิธีการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน, กิจกรรมและตัวชี้วัดหลักสูตร โดยอยู่ในรูปแบบของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติจริง ควบคู่ไปกับการทดลองวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงบรรยายเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ศิลปะตามยุคสมัย แต่ยังคงขาดการเข้ามามีส่วนร่วมของศิลปินวิทยากรและการศึกษานอกสถานที่เพราะการได้สัมผัสของจริงย่อมมุ่งใจในการเรียนศิลปะ ในขณะที่ครูดำเนินการสอนนั้น ครูได้มีการนำผลงานศิลปะจริงมาเป็นสื่อจูงใจร่วมกับการสาธิตการทำงานศิลปะ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายท่ายชั่วโมงเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนก็สำคัญ ได้มีการนำผลงานศิลปะมาตกแต่ง รวมถึงจัดห้องปฏิบัติการให้มีแสงสว่างและอากาศถ่ายเท หรือใช้ห้องเรียนธรรมชาติเข้ามาช่วย ส่วนสื่อประกอบการสอนที่ครูนิยมใช้มักจะเป็นงานศิลปะที่เป็นผลงานจริง เพราะสื่อเหล่านี้ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ เมื่อถึงขั้นการประเมินผลการสอน ครูจะไม่จบศิลปะมักจะใช้การประเมินก่อนและหลังเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียนจากผลงานศิลปะตามสภาพจริง

ด้านผู้เรียน ครูศิลปะมองว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานทางศิลปะขั้นพื้นฐาน รวมถึงขั้นตอนทางศิลปะและรู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์ รู้จักคิดจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์จากการลงมือปฏิบัติ แต่ผู้เรียนยังขาดการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ผลงานศิลปะและถ่ายทอดค่านิยมที่ดีผ่านงานศิลปะ สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2549) ครูควรสอนทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญระหว่างความรู้กับการปฏิบัติ

2. สภาพปัจจุบันและสภาพคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาพบว่า

ด้านความรู้ภาคทฤษฎี และ ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ ปัจจุบันครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงได้รับความรู้ทางทฤษฎีศิลปะ, การออกแบบ, ศิลปะนิยมและทักษะพื้นฐานทางศิลปะทุกแขนงจากการพัฒนาฯ และยังคงมีความต้องการที่จะได้รับผลจากการพัฒนาในส่วนนี้อยู่ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ครูจำเป็นต้องสอนผู้เรียนในช่วงชั้นนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจุบันครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงได้รับการพัฒนาในด้านนี้น้อยกว่าความรู้ด้านทฤษฎีหรือทักษะทางศิลปะ ทั้งนี้ความรู้ที่ได้ก็เพื่อการจัดการสอนให้มีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดหลักสูตร แม้กระทั่งการเลือกวิธีการสอนศิลปศึกษาก็สำคัญ จะเห็นได้ว่าครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงคาดหวังผลจากการพัฒนาให้พวกเขาสามารถที่จะกำหนดวิธีการสอนศิลปะให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม สอดคล้องกับนิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525) ที่กล่าวว่า การกำหนดวิธีการสอนต้องคำนึงถึงบริบทเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียนและให้สัมพันธ์กับช่วงชั้น เพราะถ้าหากเลือกวิธีการสอนได้ถูกกับเนื้อหา กิจกรรมจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการสอนศิลปศึกษามีอยู่ 3 แบบใหญ่ๆ ตรงกับที่พาเธอรากิส แอนเจลา จี (Paterakis Angela G, 1979) และไมเคิล (John A Michael, 1983) ได้กล่าวไว้ 1) วิธีสอนศิลปะปฏิบัติ 2) วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ และ 3) วิธีการสอนศิลปะนิยม เป็นต้น เมื่อมาสู่ขั้นของการดำเนินการสอน ผลการวิจัยพบว่าครูทั้ง 2 กลุ่ม คิดว่าความรู้ที่ได้นำไปใช้ในชั้นเรียนแต่ยังคงมีความต้องการที่จะนำกระแสสังคมใหม่ๆ รวมถึงเทคนิคและวิธีการทางศิลปะใหม่ๆ ไปประยุกต์ใช้กับการสอนของตน การจัดการเรียนการสอนหากขาดสื่อประกอบการสอน อาจทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพ เพราะการใช้สื่อเป็นการกระตุ้นความคิด ความสนใจของผู้เรียน และในปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถสร้างและผลิตสื่อใช้เองจากวัสดุท้องถิ่นและอาจต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นสื่อ ซึ่งการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีถือเป็นผู้ช่วยและสนับสนุนการสอนของครูได้ด้วย (Gallini, 1983) ซึ่งประเด็นนี้ยังคงเป็นที่ต้องการของครูศิลปะทั้ง 2 กลุ่มอยู่เช่นกัน มาถึงขั้นตอนท้ายของการจัดการสอนศิลปะ คือ การประเมินผลการสอน ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาก่อให้เกิดความมั่นใจในการใช้วิธีการประเมินผล แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มมีความต้องการที่จะสามารถสร้างวิธีการประเมินผลทางศิลปะขึ้นใช้เอง เพราะผลงานศิลปะที่ออกมาในรูปของชิ้นงาน ดังนั้นการประเมินผลที่ครูต้องการคือ การประเมินผลที่ถูกวิธีตามสภาพจริง อาจมีการให้ผู้เรียนสะสมผลงานและร่วมกันจัดนิทรรศการศิลปะร่วมด้วย ตรงกับงานวิจัยของธิดาเนตร ตรีแก้ววรรณ (2551) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนศิลปะในปัจจุบัน การจัดนิทรรศการศิลปะเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องตระหนักและครูต้องศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องนี้มากขึ้น และที่ขาดไม่ได้คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน หากการจัดการเรียนการสอนศิลปะยัง

ไม่เกิดประสิทธิภาพหรือยังจำเจอยู่แต่ในห้องปฏิบัติการหรือสภาพแวดล้อมเดิมๆ ครูศิลปะอาจจะต้องลองเปลี่ยนมุมหรือสิ่งของในห้อง รวมถึงนำผู้เรียนออกไปเรียนนอกสถานที่ อาจจะเป็นบริเวณอื่นภายในโรงเรียนหรือการทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ ตรงกับทิศนา แคมมณี (2549) ที่กล่าวว่า ครูควรจัดสภาพแวดล้อมและนำผู้เรียนไปศึกษาสภาพจริงหรือแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งการพัฒนาครูศิลปะในปัจจุบันอาจยังไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งนี้ แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มก็มีความต้องการและคาดหวังว่าจะได้ความรู้ในส่วนนี้ด้วย

3. ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ครูศิลปศึกษามีสภาพและความคาดหวังในผลการพัฒนาที่มาจากกระบวนการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ดังประเด็นต่อไปนี้

ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน ผลที่เกิดจากการพัฒนาทั้งในปัจจุบันและที่คาดหวังต้อง3 การให้เกิดยังคงเป็นรูปแบบที่เป็นการพัฒนาที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับภาระงานสอนของครูศิลปะ เพราะครูจะสามารถนำไปต่อยอดและประยุกต์ใช้ได้มากที่สุด

ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ปัจจุบันวัตถุประสงค์ของการจัดพัฒนายังคงเป็นไปเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการสอนของครูศิลปะอาจเน้นหนักไปทางทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติหรือปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาในอนาคตที่ครูคาดหวังให้เกิดจึงอยู่ในลักษณะการพัฒนาทั้งในด้านทฤษฎีศิลปะและทักษะปฏิบัติทางศิลปะไปพร้อมๆกัน

ด้านการจูงใจและการสนับสนุน สิ่งจูงใจที่สำคัญของครูศิลปศึกษาในการเข้ารับการพัฒนาทั้งในปัจจุบันและอนาคตก็คือ การได้เรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆตามกระแสสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการอัปเดตความรู้และทักษะในตัวเอง

ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ ความรู้ทางศิลปะที่ได้รับจากการพัฒนาของครูจะต้องสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง และตอบสนองต่อความการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา ในปัจจุบันหลังจบการพัฒนามักจะถูกประเมินเพียงหลังจบการพัฒนา แต่สิ่งที่ครูศิลปะต้องการนั้นคือการที่ครูและเพื่อนร่วมงาน รวมถึงหน่วยงานที่ให้การพัฒนาร่วมกันติดตามผล เพื่อเป็นการติดตามดูแลรวมถึงให้ข้อมูลย้อนกลับจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะ

ด้านความรู้ของวิทยากร ปัจจุบันยังพบว่าวิทยากรผู้ให้การพัฒนาครูศิลปะยังคงเป็นผู้เชี่ยวชาญทางทฤษฎีและทักษะศิลปะปฏิบัติมากกว่าการสอนศิลปศึกษา ความต้องการและคาดหวังของครูศิลปะที่มองว่าการพัฒนาการสอนศิลปะที่ได้ผลจะต้องมาจากวิทยากรที่เชี่ยวชาญเรื่องการสอนศิลปะ พร้อมทั้งทฤษฎีและทักษะปฏิบัติไปพร้อมๆกัน เพื่อให้เห็นภาพของการนำไปใช้อย่างชัดเจน

อาจมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม ปัจจุบันห้องอบรมยังคงเป็นเพียงห้องสี่เหลี่ยม แต่ครูศิลปะคาดหวังว่าการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะไม่ควรจำกัดอยู่แต่ห้องอบรม ควรมีการใช้สถานที่อบรมเป็นห้องเรียนธรรมชาติหรือพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ เพราะการเปิดโลกทัศน์ด้วยการใช้พิพิธภัณฑ์ศิลปะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะและการเข้าถึงความงามของงานศิลปะ

ด้านระยะเวลาของการพัฒนา ปัจจุบันช่วงเวลาของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะยังคงนิยมจัดในช่วงวันจันทร์-ศุกร์ในเวลาราชการ แต่อาจจะเป็นการเบียดเบียนเวลาทำงานของครูศิลปะ แต่ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่ครูทั้ง 2 กลุ่มต้องการและคาดหวังให้จัดในช่วงปิดภาคเรียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ขึ้นไป เพราะผลจากการพัฒนาครูศิลปะจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องมาจากช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมทางศิลปะที่ครูต้องฝึกต้องด้วยความต่อเนื่องและเห็นภาพของการนำไปใช้มากที่สุด

ผลจากการสำรวจสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาที่ได้จากครูประจำการแล้ว ผู้วิจัยจึงรวบรวมประเด็นความต้องการข้างต้นที่ได้จากครูศิลปะมาสร้างแบบสอบถามเพื่อถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ โดยใช้โครงสร้างการพัฒนา

จากผลข้างต้นผู้วิจัยได้สร้างแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาดังต่อไปนี้

แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา จากทัศนะของผู้เชี่ยวชาญพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ได้ให้ความเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการพัฒนา

เริ่มจากสำรวจความต้องการของครูศิลปะเพื่อง่ายต่อการกำหนดเนื้อหาและกำหนดทิศทางการพัฒนา ควรที่จะเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนได้ประเมินสภาพและความต้องการของตนเอง เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและผลการจัดการเรียนการสอนของตนอย่างแท้จริง อาจดูจากสภาพของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในชั้นเรียน รวมถึงวิเคราะห์ด้วยการแบ่งครูศิลปศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มครูที่จบศิลปศึกษาและครูที่ไม่ได้จบมาทางศิลปศึกษา เพื่อหาจุดร่วมในการพัฒนา เพราะว่าครูทั้ง 2 กลุ่ม อาจมีสภาพการจัดการเรียนการสอนและสิ่งที่ต้องการจะได้รับการพัฒนา หรือแม้กระทั่งในอดีตได้รับการพัฒนาที่ไม่เหมือนกัน หรือแม้กระทั่งสิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาในอนาคต เช่น ควรได้รับการสำรวจความต้องการด้านการพัฒนาในด้านสื่อการสอนทางศิลปะที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ที่กล่าวว่า กรณีการพัฒนาไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู ควรประเมินความต้องการจำเป็นอย่างเป็นระบบและใช้ผลการประเมินเป็นเกณฑ์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตามความต้องการนั้นๆ และ Knowles (1987) กล่าวว่ามนุษย์มักจะต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนขาด ต้องการในสิ่งที่มุ่งหมายเพื่อให้ตนเองมีความก้าวหน้าและประสบการณ์ใหม่ๆ

ส่วนของการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา กำหนดกิจกรรมและวิธีถ่ายทอดทั้งภาคทฤษฎีและทักษะศิลปะไปพร้อมกัน โดยยึดความสอดคล้องกับภาระงานของครูเป็นหลัก เพราะวิชาศิลปะมีความสำคัญมากสำหรับการปฏิบัติที่แสดงออกจากความคิดที่เป็นนามธรรม (ประเทินมหาพันธุ์, 2531) ต่อยอดความรู้พร้อมทั้งสอดแทรกกระบวนการตัดสินใจคุณค่าในงานศิลปะ ซึ่งศิลปศึกษามีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความงาม อารมณ์และเนื้อหาที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งการกำหนดเนื้อหาของการพัฒนา แนนอนที่สุดที่เนื้อหาศิลปะปฏิบัติ จะประกอบไปด้วยทักษะการสร้างสรรค์ผลงาน และการออกแบบทางศิลปะ ด้วยเทคนิคและวิธีการที่มีความหลากหลาย และเนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะยังคงเป็นเรื่องของพื้นฐานทั่วไปทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งครูทั้ง

2 กลุ่ม สามารถที่จะทบทวนความรู้ ปรับพื้นฐานให้ตนเอง อาจมีการสอดแทรกในรูปแบบของการฝึกฝนทักษะการประเมินและตัดสินคุณค่าความงาม รวมถึงวิเคราะห์รูปแบบที่ปรากฏในงานศิลปะ โดยอาศัยความรู้ทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าวเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ถ้าพูดถึงบริบทของเนื้อหาของการสอน ศิลปะศึกษาที่เหมาะสม ควรถูกนำเสนอในรูปแบบของการเลือกใช้และการสร้างวิธีการสอนศิลปะศึกษา ให้เข้ากับความรู้และทักษะทางศิลปะที่จะนำไปถ่ายทอดจริงในชั้นเรียน หรืออาจจะเป็นการเรียนรู้จากการถอดบทเรียนจากครูต้นแบบ ครูร่วมพัฒนา หรือวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญทางการสอนศิลปะศึกษา

สิ่งที่ขาดไม่ได้เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะศึกษา ควรเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ โดยบูรณาการทั้งทฤษฎีและทักษะศิลปะ รวมถึงความรู้และทักษะการสอนศิลปะศึกษา ควรเป็นวิธีการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะศึกษาที่อยู่ในรูปแบบของการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Training) เพราะเพียงแค่เรียนรู้ภาคทฤษฎีแล้ว การทดลองปฏิบัติก็มีส่วนสำคัญ เพื่อให้ได้ผลการพัฒนาที่เหมาะสม ควรให้ครูศิลปะศึกษาได้ปฏิบัติจริงจากการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชั้นเรียนของตนเอง บนพื้นฐานภาระงานการสอนที่ตนรับผิดชอบ ถือเป็นสนามฝึกอีกทางหนึ่ง เพราะการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีพื้นฐานแนวคิดจากกระบวนการ Plan Do Check Act (PDCA) ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบวงจรการพัฒนา ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับของจริง ในที่นี้ก็คือโรงเรียน ซึ่งข้อดีของวิธีนี้ คือ การได้ทดลองเรียนรู้ในสถานที่จริง ลดภาระค่าใช้จ่าย และไม่ต้องหากลุ่มทดลองที่ยาก เพราะล้วนแล้วแต่เป็นบุคคลใกล้ตัว สามารถเห็นผลป้อนกลับจากการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว (ถวิล มาตรฐาน, 2544) และ(สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2550) ส่วนอีกวิธีหนึ่งที่สามารถทำควบคู่กันไปได้ คือ การชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ด้วยการเรียนรู้และติดตามผล รวมถึงการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติจริงไม่ว่าจะเป็นในห้องอบรมหรือในโรงเรียนระหว่างเพื่อนครู วิทยากร อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือศึกษานิเทศก์ อย่างเป็นกัลยาณมิตร ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อีกด้วย เพราะการพัฒนาทั้งทักษะและการสอนศิลปะศึกษา เมื่อครูที่เป็นวัยผู้ใหญ่ หรือวัยที่แตกต่างกัน การร่วมกันพัฒนาหรือการเปิดใจเรียนรู้ร่วมกันย่อมเป็นปัญหา อาจเกิดช่องว่างตามมา การพัฒนาอาจจะไม่เกิดผลที่ดี (Gornall and Burn, 2013) ดังนั้น ทักษะการนิเทศการศึกษาอาจเข้ามามีส่วนสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะศึกษาก็เป็นได้ โดยที่กิติมา ปรีดีติลล ได้เขียนไว้ในหนังสือว่า การนิเทศการศึกษาไม่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาหรือการนิเทศจากศึกษานิเทศก์เพียงอย่างเดียว แต่หากได้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร เพื่อนครู หรือแม้แต่วิทยากร อาจารย์มหาวิทยาลัย อาจมีส่วนในการร่วมกันนิเทศร่วมกันพัฒนาได้ โดยปราศจากอคติ ยอมรับ และเปิดใจช่วยกันแก้ไขปัญหาร่วมกันพร้อมที่จะเรียนรู้ไปด้วยกันในทุกชั้นตอน (กิติมา ปรีดีติลล, 2532) และ

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาฯ ในโครงการพัฒนาครูโดยกระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ที่เน้นให้ครูพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางการรู้หนังสือ รู้จำนวน รู้จักใช้เหตุผล และทักษะกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการฝึกแก่ครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ซึ่งข้อดีของโครงการนี้คือเป็นการชี้แนะช่วยเหลือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างเพื่อนครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงอาจารย์มหาวิทยาลัย ได้ฝึกปฏิบัติจริงและร่วมกันติดตามผลอย่างต่อเนื่อง (คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ, 2556)

ส่วนการพัฒนาในเรื่องของทฤษฎีทางศิลปะ และทักษะศิลปะ ยังคงอยู่ในรูปแบบของการเรียนรู้ฝึกอบรมในห้องอบรม หรือห้องประชุมเป็นหลัก แต่เพียงปรับเปลี่ยนมาสู่การเรียนรู้นอกสถานที่ เช่น หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ โดยการนำครูศิลปศึกษาออกไปศึกษาและสัมผัสกับผลงานศิลปะและสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยงานศิลปะ เป็นการเปิดประสบการณ์ให้ครูได้เสพสุนิยมและเข้าใจในศิลปะมากขึ้น ก่อให้เกิดความไม่เบื่อหน่าย หรือแม้แต่วิธีการที่จะใช้พัฒนาทักษะการตัดสินใจและประเมินคุณค่าความงาม การออกไปศึกษานอกสถานที่ ฝึกฝนและเห็นภาพของการมองศิลปะก็อาจจะเป็นทางออกที่ดีที่จะทำให้ครูศิลปศึกษาเกิดการจดจำจากการได้ทดลองประเมินผลงานที่ร่วมกันสร้างสรรค์ด้วยวิธีและเกณฑ์การประเมินที่แต่ละคนทดลองสร้างขึ้น สิ่งที่จะได้ตามมาอีกอย่างคือ การประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยการเริ่มต้นประเมินผลงานของเพื่อนที่ร่วมกันพัฒนา ก่อน แล้วจึงนำวิธีการที่ได้ไปทดลองกับผู้เรียนในชั้นเรียน เพราะการประเมินผลตามสภาพจริงจะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาเห็นผลได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากปฏิกิริยาสะท้อนกลับจะทำให้ทราบถึงผลและปัญหาที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้นอย่างไร แต่การที่ครูศิลปศึกษาได้เรียนรู้และจดจำทักษะทางศิลปะมาแล้ว แต่วิธีการสอนศิลปศึกษาก็ย่อมสำคัญ เพียงเพราะว่ามีความรู้แต่ถ่ายทอดไม่เป็นก็ไร้ประโยชน์ ดังนั้นวิธีการพัฒนาทักษะการสอนศิลปศึกษา ควรอยู่ในรูปแบบของการทดลองนำวิธีการสอนศิลปะที่เหมาะสม ในทางทฤษฎีที่มักจะนำไปใช้กับผู้เรียน แต่นำมาปรับเปลี่ยนและประยุกต์ให้สามารถนำมาใช้กับครูศิลปศึกษา ซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ได้ ด้วยวิธีการสอนที่ผสมผสาน เนื่องจากวิธีการสอนศิลปศึกษามีหลายวิธี อาจยกตัวอย่างเช่นวิธีการสอนแบบผสมผสาน ที่ผสมระหว่างการสอนแบบบูรณาการ การสอนตามหัวข้อที่สนใจ หรือการสอนโดยแบ่งเป็นขั้นตอน เป็นต้น (Paterakis Angela G, 1979) และ (John A Michael, 1983) และควรปรับปรุงให้เข้ากับวัยผู้ใหญ่ที่ว่าด้วยการเรียนรู้ของบุคคลวัยนี้ ที่เรียนรู้ตามความสนใจ ยึดตนเป็นศูนย์กลาง ยากที่จะเปิดใจปรับเปลี่ยนหากไม่ใช่จากวิทยากรที่มีภูมิความรู้ที่มากพอและน่าเชื่อถือ และต่อมีความยืดหยุ่นมากพอ (Knowles, 1978) อาจเป็นเพราะว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่มีความเป็นอัตตาสูง ผ่านการเรียนรู้มานานกว่า อาจไม่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงฉับพลัน

การเรียนรู้ของครูศิลปะย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากขาดองค์ประกอบในเรื่องของสื่อและการ

เลือกใช้สถานที่ที่ใช้ในการพัฒนา ซึ่งสื่อประกอบการพัฒนาครูศิลปะต้องนำผลงานศิลปะของจริง, สื่อมัลติมีเดียและเทคโนโลยี เช่น บล็อก เว็บไซต์ เพื่อเป็นการสร้างความสนใจและสร้างสังคมแห่งการแบ่งปันการเรียนรู้ร่วมกันทางวิชาชีพ ซึ่งการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนที่จะต้องเตรียมการสอนให้ดีสอดคล้องกับหลักสูตร เนื้อหา สื่อการสอน กิจกรรมการสอนและการประเมินผล (เกษร ชิตะจारी, 2543) สอดคล้องกับ บลือชเชอร์ และคณะ (Blocher et al., 2011) กล่าวว่า กิจกรรมที่ครูเข้าร่วมในการเรียนรู้เป็นรูปแบบของการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น สามารถนำไปปรับปรุงการสอนด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนของเขา ดังเช่นคณะครุศาสตร์ จุฬา (2556) ที่มีการนำเทคโนโลยีเว็บบล็อกเข้ามาเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสาร สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอีกด้วย ส่วนสถานที่ที่ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ควรเป็น ห้องประชุม โรงเรียนที่เป็นฐานการฝึก และพิพิธภัณฑ์ หรือหอศิลป์ เพราะว่าการพัฒนาทั้งภาคทฤษฎีและทักษะทางศิลปะ แนนอนอยู่แล้วห้องประชุมอาจไม่เพียงพอต่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ กอปรกับความเบื่อหน่ายด้วยข้อจำกัดด้านเวลาและเนื้อหา การนำครูศิลปศึกษาออกไปเรียนรู้และฝึกปฏิบัตินอกสถานที่ก็เป็นตัวเลือกที่น่าสนใจและสามารถเห็นภาพได้มากขึ้น กระตุ้นความสนใจ เหมือนกับการเรียนปนเล่นของเด็ก ยกตัวอย่าง การพัฒนาด้านทักษะการประเมินและตัดสินคุณค่าในงานศิลปะ ที่นำครูศิลปศึกษาไปเรียนรู้ในหอศิลป์หรือในสวน อาจเป็นการเปิดโลกทัศน์และการมองโลกนอกกรอบให้กับคนวัยนี้ได้เช่นกัน อาจมีการสอดแทรกการร่วมกันทดลองประเมินและตัดสินความงามกันอย่างไม่ฝืดไม่มียึด ผลที่ได้อาจดีกว่าการเรียนในห้องอบรม ซึ่งนั่นอาจเป็นการจุดประกายให้ครุตระหนักถึงการเรียนรู้นอกสถานที่ที่ควรพาผู้เรียนของตน ออกมาศึกษาจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวก็เป็นได้

การพัฒนาที่ดีจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากขาดวิทยากรที่มีประสิทธิภาพ สำหรับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ถ้าหากขาดวิทยากรหรือผู้ให้คำแนะนำที่ดีแล้วการพัฒนาคงไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีศิลปะ ควรเป็นศิลปิน หรือนักวิชาการอิสระที่มีความชำนาญในด้านนั้นๆ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะศิลปะก็เช่นกัน ควรจะเป็นผู้ที่มีทักษะทางด้านการทำงานศิลปะ การออกแบบ หรือศิลปินผู้สร้างสรรค์งานมาร่วมให้ความรู้แก่ครูศิลปศึกษาควบคู่กันไป แต่การที่ครุมีความรู้และทักษะศิลปะมากเพียงใด แต่หากขาดทักษะการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพก็ไร้ผล ดังนั้นการพัฒนาความสามารถด้านการสอนศิลปศึกษา จึงควรเชิญวิทยากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษา เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนเกี่ยวกับศิลปศึกษาจากสถาบันต่างๆที่เป็นที่ยอมรับมาให้ความรู้และฝึกการสร้างวิธีการสอนศิลปศึกษาให้แก่ครุได้ทดลองนำไปใช้ และร่วมพัฒนาไปพร้อมๆกันอย่างใกล้ชิด

2. ด้านการดำเนินการ ละลายพฤติกรรมด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อประเมินพื้นฐานความรู้ของครู เนื่องจากคุณค่าของศิลปศึกษาที่แฝงอยู่กิจกรรมที่จัดให้ครูศิลปะได้มีส่วนร่วมนั้นมีหน้าที่ของมันเองในเรื่องของการบำบัดโดยผ่านกิจกรรมศิลปะ (อุบล ตู้อัจฉินดา, 2532) จากนั้นวิทยากรบรรยายพร้อมสาธิตและเปิดโอกาสให้ครูลงมือปฏิบัติพร้อมกับการชี้แนะทุกขั้นตอน เนื่องจากเนื้อหาทางศิลปะประกอบด้วยภาคทฤษฎี แลภาคปฏิบัติ และความรู้ทางศิลปศึกษาที่ครูศิลปะจะต้องนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนประกอบไปด้วยความรู้ 4 แกน ได้แก่ ความรู้ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และประวัติศาสตร์ศิลป์ (Greer, 1987) โดยกิจกรรมการพัฒนาเน้นการนำไปใช้ในการสอนของครูศิลปศึกษาเป็นหลัก ดังนั้นความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาจะได้จากผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปะ ความรู้ทฤษฎีและปฏิบัติทางศิลปะจะได้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ ศิลปิน หรือแม้กระทั่งบุคคลตัวอย่างในศาสตร์นั้นๆ

3. ด้านระยะเวลาและการติดตามผล ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา คือ 1 สัปดาห์ขึ้นไป ในช่วงเปิดและปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะและเทคนิควิธีการทางศิลปะใหม่ๆอย่างเต็มที่สามารถเห็นภาพของการนำไปใช้ ซึ่งตรงกับหลักในการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ คือ การสนับสนุนการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องและดำเนินการภายใต้แผนระยะยาวและต่อเนื่อง ประเมินผลการพัฒนาจากครูผู้เรียน (U.S. Development of Education Professional Development Team, 1994) รวมถึงให้ครูได้มีโอกาสได้ทดลองปฏิบัติการสอนระหว่างเปิดภาคเรียนด้วย การประเมินและติดตามของการพัฒนา อาจอยู่ในรูปแบบของการนิเทศติดตามผลโดยใช้ความรู้ที่ได้และชี้แนะโดยวิทยากร หลังจากเข้ารับการพัฒนา ครู,เพื่อนร่วมงาน,และวิทยากรร่วมติดตามผลเป็นระยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำรินทร์ ก้อนเพชร (2557) ที่ว่าผู้นิเทศจะเป็นผู้ประเมินและแนะแนวให้ข้อคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับการสอนโดยตรงไปตรงมา ในรูปของการสะท้อนความคิดและวัดจากผลสัมฤทธิ์ในชั้นเรียนตามสภาพจริง อาจอยู่ในรูปผลงานศิลปะของผู้เรียน การวิจัยในชั้นเรียนของครูศิลปะ ซึ่งจะได้ผลป้อนกลับของการพัฒนาฯ ที่มีประสิทธิภาพ (ครุศาสตร์ จุฬา, 2556)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ควรมีการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และศึกษาสภาพเชิงลึก โดยระบุขอบเขตที่จะศึกษาชัดเจนกว่านี้

2. เนื่องจากบริบททางศิลปศึกษาค่อนข้างเฉพาะ เช่น ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการควรมีรูปแบบและความเฉพาะในสาระที่ต้องการพัฒนา โดยอาจเลือกศึกษาเฉพาะที่จะพัฒนาด้านนั้นๆ

3. แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ควรได้รับการพัฒนาต่อยอดเป็นคู่มือสำหรับการพัฒนาให้ครอบคลุมครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษาได้ใช้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ไม่ควรสอบถามเฉพาะครูผู้สอนศิลปศึกษา แต่ควรสอบถามและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องที่สามารถจะสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนได้ เช่น นักเรียน

2. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ อาจมีการทดสอบประสิทธิภาพของแนวทาง อาจอยู่ในรูปแบบการจัดอบรมจริง หรือการทำบทเรียนสำเร็จรูปสำหรับประกอบการพัฒนาในสาระต่างๆของศิลปศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกษร ธิตะจारी. (2543). กิจกรรมศิลปะสำหรับครู. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ก่อ สวัสดิพานิชย์. 2549. “ศิลปศึกษากับการพัฒนาประเทศ,” ใน แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา,
การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- กำจร สุนพงษ์ศรี. 2530. สรุปการอภิปรายจากการสัมมนาวิชาการ เรื่อง บนเส้นทางการพัฒนา
ศิลปศึกษา. ลพบุรี: ศูนย์การพิมพ์วิทยาลัยครูเทพสตรี.
- กิติมา ปรีดีติลล. 2532. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: บริษัท อักษร
พัฒนา จำกัด
- เกษร ธิตะจारी. 2543. กิจกรรมศิลปะสำหรับครู. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ข้อมูล การนำเสนอและการใช้ผลการประเมิน. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2556. รายงานผลสัมฤทธิ์การพัฒนาครู ผู้บริหาร
สถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2
โครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching
and Mentoring). รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คำหมาน คนโค. 2543. ทางก้าวหน้าของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- ครูสภา, สำนักงานเลขาธิการ. 2539. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ.2537. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.
- จักรพันธ์ วิลาสินี. 2547. พลังการวิจารณ์ : ทักษะศิลป์. กรุงเทพมหานคร: มิ่งมิตรสำนักพิมพ์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. 2552. การจัดการความรู้ทางการศึกษา. [ออนไลน์].
<https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjW9vGmxqDOAhUKP48KHcKrDYMqFgggMAE&url=http%3A%2F%2Fweb.eng.ubu.ac.th%2F~personnel%2Fpersonneldata%2Fnanasara%2FKM1.doc&usq=AFQjCNFJbNAqwIHRbrT7r0tlk7fnF40I5g&sig2=TZF639nbiYZkeZ8JYeWRrw> [7 กรกฎาคม 2559]

เซ็นจูรี.ดวงกลมพับลิชชิง.

ถวิล มาตรฐาน. 2544. การปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

ทิตนา แคมมณี. 2549. กิจกรรมการปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: เมธีทีปส์.

ธงชัย สีนดิวงษ์. 2531. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ธิชาเนตร ศรีแก้วฉนวนวรรณ. 2551. การศึกษาการจัดการจัดนิทรรศการศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะด้วย

ตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา

ศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2543. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี : สถาบัน

ราชภัฏอุบลราชธานี.

นรา บุรณรัชช. 2543. สถิติเพื่อการวิจัย1. สงขลา : โรงพิมพ์ศุภกาญจน์พรินติ้งแอนด์เซอร์วิส.

น้ำรินทร์ ก้อนเพชร. 2557. การศึกษาการนิเทศการสอนของผู้นิเทศตามการรับรู้ของตนเองและ ของ

ครูโรงเรียนเทพลีลา. วารสาร OJED, 10(3), 2015.

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. 2525. ศิลปะศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตีรณสาร.

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. 2549, “ลักษณะประจำตัวครูศิลปะ,” ใน แนวคิดเกี่ยวกับ ศิลปะศึกษา,

เลิศ อานันทนง, บรรณาธิการ. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า

75-91.

บรรยงค์ ไตรจินดา. 2543. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น (1977).

บุญมี พันธุ์ไทย. 2545. ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการประเมินหน่วย 5 สัมมนาการวิเคราะห์

บุญเสริม วัฒนกิจ. 2551. การศึกษาความต้องการการพัฒนาวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 จังหวัดภาคตะวันออก.

รายงานการวิจัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประเทิน มหาจันทร์. 2531. ศิลปะในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

พนัส หันนาคินทร์. 2524. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

พยอม วงศ์สารศรี. 2544. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภา.

พศิน แดงจวง. 2554. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:

พีระพงษ์ กุลพิศาล. 2546. มโนภาพและการรับรู้และศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ 21

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2557. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพฯ:

ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรวดี วชิรธาดากุล. 2553. การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ :

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545. กระบวนการเรียนการสอนทัศนศิลป์ ในระดับประถมศึกษา
สำหรับครูยุคใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ยนต์ ชุ่มจิต. 2550. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.

เลิศ อานันทนง, บรรณาธิการ. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 3-4.

เลิศ อานันทนง, บรรณาธิการ. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 16.

วิชัย วงษ์ใหญ่. 2540. กระบวนทัศน์ใหม่ : การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล.

นทบุรี: SR Printing Limited Partnership.

วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิมวอลาร์ท.

ศกวรรณ เปลี่ยนขำ. 2550. การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาครูสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา
และพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ภาควิชา
หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. 2551. การพัฒนาระบบดำเนินการคุ้มครอง
วิชาการเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ:

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2548. ระบบการพัฒนาครูของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์เพชรเกษมการพิมพ์.

สมาคมพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะแห่งประเทศไทย. 2556. โครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครูศิลปะ
สาระทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ เรื่อง โอนเน็ตพัฒนา ซึ่งค่าความเป็นไทย ก้าวไกลสู่
อาเซียน. กรุงเทพฯ.

สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.. 2535. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: สวัสดิการ
สำนักงาน ก.พ.

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

2541. (ร่าง) โครงการคุ้มครองวิชาการ. กรุงเทพฯ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2555. สถิติการศึกษาลบย่อ 2555. [ออนไลน์].

<http://www.mis.moe.go.th/mis%2Dth/images/statistic/Statistic/statistics2555.pdf> [22 ธันวาคม 2556]

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2547. แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้

โรงเรียนเป็นฐาน. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2550. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารการศึกษา เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาพื้นฐาน. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. การวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559): ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2554. รายงานประจำปี 2553. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย .
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2558. สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักปฏิรูปการศึกษา. 2545. มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท แอล.ที.เพรส จำกัด.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. 2556. รายงานประจำปี 2555. [ออนไลน์].
https://dl.dropboxusercontent.com/sh/d9mz8mgkukd1hba/jGkax9doF-/Annual%20report%20Thai%20for%20Print.pdf?dl=1&token_hash=AAEpGwugVecx1sr_Txl-aynr39CY654rqEYMNQn [10 ธันวาคม 2556]
- อนุชาติ ธัญชัย. 2542. สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัย ภาควิชาพื้นฐานทาง
- อรุณี สำเภาทอง. 2538. การเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูประถมศึกษาโดยใช้ กระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2537. หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อารีย์ สุทธิพันธ์. 2549, “กรอบแนวความคิดเรื่องศิลปศึกษา,” ใน แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา,

อำไพ ตีรณสาร. 2547. เอกสารประกอบการสอน 2709243 ศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการสอน2709243 ศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา

อุทัย หิรัญโต. 2531. หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุบล ตูจินดา. 2532. หลักและวิธีสอนศิลปะ. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮ้าส์.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2538. การบริหาร ทักษะ และการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

ภาษาอังกฤษ

Avalos, B. 1999. Context, Training Theory, And Teaching Practice. Teaching and Teacher Education. 7(2) : 169-184.

Bate, J.K. 2001. Becoming an Art Teacher. United State: Wadsworth Thomson Learning.

Batt, E.G. 2010. Cognitive coaching : A critical phase in professional development to mplement sheltered instruction. Teaching and Teacher Education. 26: 997-1005.

Blocher. J. M., Armfield. S. W., Sujo-Montes. L., Tucker. G., & Willis. E. 2011. Contextually based professional development. Computers in the School, 28(2), 158-169.

Day, M. 1997. Preparing Teachers of Art. Reston, Virginia: National Art Education Association.

Gallini, J.K. (1983). What Computer-Assisted Instruction can offer Toward the Encouragement of Creative Thinking Education Technology.

Gornall, S., and Burn, M. 2013. Coaching and Learning in School, Chennai, India: Replika press Pvt Ltd, 2013.

Greer, W.D. 1987. A Structure of Discipline Concepts for DBAE. Studies in Art Education. 28(4): 227-233.

Hargrove, R. 1995. Masterful Coaching. San Francisco, Californais: Jossey-Bass Pfeiffer.

Jeffers, C.S. 1996. Professional Development in Art Education Today : A Survey Art Teacher. Studies in Art Education. 37(2) : 101-114.

Knowles, M.S. 1978. The Adult Learner : A Neglected Species. 2nd ed. Houston : Gulf Publishing Co., 1978.

- MacGregor, R.N. 1993. Pre-Service and In-Service : How Everybody Can Be a Winner. *Art Education*. 46(5) : 101-114.
- McFee, J.K., Degger, R.M. 1977. *Art, Culture and Environment : A Catalyst for Teaching*. California, Wadsworth Publishing Company. Inc.
- Micheal, J.A. 1983. *Art and Adolescence : Teaching Art at the Secondary Level*. New York, Teacher College Press, Columbia University.
- Moran, M. C. 2007. *Differentiated Literacy Coaching Scaffolding for Student and Teacher Success*. Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Paterakis, A.G. 1979. *Art Education : Senior High School*. Virginia, The National Art Education Association.
- Robertson, J. 2008. *Coaching Educational Leadership*. London: SAGE.
- Tarp, K.N., Rosen, F.F. 2012. Coaching and Mentoring for capacity development. *African Security Review*. 21(1): 15-39.
- Unesco. 1980. *In-service Teacher Education : Developing Innovative Strategies and Instructional Materials*. Bangkok, Thailand: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Unesco. 1986. *School Based In-Service Training a Handbook*. Bangkok, Thailand: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Unesco. 1987. *In-service Teacher and Tomorrow's Primary Education*. Bangkok, Thailand: Association for Supervision and Curriculum Development.
- U.S. Development of Education Professional Development team. 1994. *Building Bridges : The Mission and Principle of Professional Development* [Online]. Washington, DC: U.S. Development of Education. Available from: www.ed.gov/G2K/bridge.htm [2013, December 1].
- Vella, J. 1995. *Training Through Dialogue : Promoting Effective Learning and Change with Adults*. San Francisco. Jossey-Bass Publishers.
- Totten, Dorothy L. 1983. *An Analysis of In-service Needs as Perceived by middle Grade Level Teachers and Administrators*. *Dissertation Abstracts International*. 49(9): 1287-A.

Robert V. Bullough, Jr., and Craig Kridel, “Workshops, In-Service Teacher Education, and the Eight Year Study,” *Teaching and Teacher Education*, 19, 2003, pp. 665-679..

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก** ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา
- ภาคผนวก ข** ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
- ภาคผนวก ค** ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวังในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
- ภาคผนวก ง** ผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยพิจารณาจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาฯ โดยใช้สูตรการคำนวณช่องว่างของความจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI
- ภาคผนวก จ** รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
- ภาคผนวก ฉ** รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
- ภาคผนวก ช** รายงานผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถาม เรื่องการนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
- ภาคผนวก ซ** ตัวอย่างแบบสอบถาม เรื่อง สภาพปัจจุบันและความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
- ภาคผนวก ม** ตัวอย่างแบบสอบถาม เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา (ต่อ)

ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอน
ศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถ
ทางการสอนศิลปศึกษา

ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอน
ศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถ
ทางการสอนศิลปศึกษา (ต่อ)

ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวังในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอน
ศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการ
สอนศิลปศึกษา

ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวังในผลของการพัฒนาความสามารถทางการสอน
ศิลปศึกษา โดยประเมินจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาความสามารถทางการ
สอนศิลปศึกษา (ต่อ)

ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถ
ทางการสอนศิลปศึกษา โดยพิจารณาจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาฯ โดยใช้
สูตรการคำนวณช่องว่างของความต้องการจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI

ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถ
ทางการสอนศิลปศึกษา โดยพิจารณาจากครูศิลปศึกษาที่เคยผ่านการพัฒนาฯ โดยใช้
สูตรการคำนวณช่องว่างของความต้องการจำเป็นแบบตอบสนองคู่ MDF และ PNI (ต่อ)

ภาคผนวก จ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน
และความคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกลรักษ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษมรพี วีวิตรกุลเกษม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรเทพ เลิศเทวศิริ
4. อาจารย์ ดร. โสมฉาย บุญญานันท์
5. อาจารย์ ดร. ปิยพงษ์ สุเมตติกุล

ภาคผนวก ฉ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เกี่ยวกับการนำเสนอแนว
ทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษมรัสมิ์ วิวิตรกุลเกษม
2. อาจารย์ ดร. ปิยพงษ์ สุเมตติกุล
3. อาจารย์ ฐาปณัฐ อุดมศรี

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถาม

เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน

นายสมชาย คำพิทักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีชัยภูมิ
 ดร.ธีรพนธ์ คงนาวัง ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยต้อนพิทยาคม
 นายสุรพล พาลี ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 ดร.ณรินทร์ ชำนาญดู ผู้อำนวยการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์

2. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

นายวิจิตร ชินศรี รองวิชาการ โรงเรียนสตรีชัยภูมิ
 นายสุรพงษ์ รัตนทรัพย์ศิริ รองวิชาการ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 นายไพรัช สร้อยอัมพรกุล รองวิชาการ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

3. หัวหน้างานวิชาการ

นางเจนจิรา วิเศษศักดิ์ โรงเรียนสตรีชัยภูมิ
 นางพานทอง สุวรรณทอง โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 นางพรจันทร์ ล่องสกุล โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

4. หัวหน้ากลุ่มสาระทัศนศิลป์

นายสุรียา นาคะพงษ์ โรงเรียนสตรีชัยภูมิ
 นางเทวารัตน์ สุธาพจน์ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
 นายสมศักดิ์ บุญพา โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์
 นายศุภกิจ จำรัสสมบูรณ์ โรงเรียนปัญญาवारคุณ

5. ครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ศิลปศึกษา)

นายสุรศักดิ์ ฝาชัยภูมิ โรงเรียนสตรีชัยภูมิ

นางสาวฉัตรกุล บุญเคลิ้ม โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

นางนภาพร สิริยากร โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

นายทศวรรษ เรืองพิพัฒน์ โรงเรียนปัญญาवारคุณ

6. ศึกษานิเทศก์

นางกาญจนาสุดา จิรภัทรอดิษฐ์ ศึกษานิเทศก์ สพม 30

นางสุภาพรรณ ปรงชัยภูมิ ศึกษานิเทศก์ สพม 30

นางสุภาพ สิริธสังข์ ศึกษานิเทศก์ สพม 8

นางกัญยรัตน์ รัตนชงค์ ศึกษานิเทศก์ สพม 8

7. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครู

อาจารย์ภาณุภณ กล้าผจญ

ดร.สมพร สามทองกล้า

อาจารย์จิตรา สิริภูบาล

8. อาจารย์มหาวิทยาลัย

รศ. สมโภชน์ ทองแดง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์วิณา ธนาไชยสกุล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผศ.ดร. ศิริพงษ์ เพี้ยศิริ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์สายพิน สังกัดศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาจารย์สุชาติ ทองสีมา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ชัยวัฒน์ภัทร เลาสัตย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสอบถาม
ในการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา
สำหรับครูประจำการ

แบบสอบถามฉบับนี้มี 5 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ทักษะต่อวิชาชีพของครูศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบันในการสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 4 สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 5 รูปแบบการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการในทัศนะของครูศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก ลงใน [/] และกรุณาเติมข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ เพศชาย เพศหญิง
2. อายุ 25 – 30 ปี 31 – 35 ปี
 36 – 40 ปี 41 – 45 ปี
 46 – 50 ปี 51 ปี ขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือเทียบเท่า
 ระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 ระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่า
 สูงกว่าระดับปริญญาโท
4. สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชา
 สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
 สาขาวิชาจิตรศิลป์ สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ สาขาวิชานิตยศิลป์
 สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ สาขาวิชานิตยศิลป์ อื่นๆ(โปรดระบุ).....
5. ประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี
 16-20 ปี 21-25 ปี 26 ปีขึ้นไป

6. ในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ท่านเคยได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ

ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสอนศิลปศึกษาหรือไม่ (ถ้าไม่เคยเข้าร่วม ไม่ต้องตอบข้อ 7-12)

ไม่เคย เคย โปรดระบุ 1 - 4 ครั้ง 5 - 8 ครั้ง 9 - 12 ครั้ง อื่นๆ

ระบุ....

8. โดยเฉลี่ยแล้ว ท่านเคยเข้ารับการพัฒนาความสามารถสำหรับครูศิลปศึกษากี่ชั่วโมงต่อครั้ง

1 -2 ชั่วโมงต่อครั้ง 3 - 5 ชั่วโมงต่อครั้ง
 6 - 8 ชั่วโมงต่อครั้ง มากกว่า 8 ชั่วโมงต่อครั้ง

9. ช่วงเวลาใดที่ท่านเข้าร่วมการพัฒนา (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

จันทร์ - ศุกร์ ในเวลาราชการ จันทร์ - ศุกร์ นอกเวลาราชการ

เสาร์ - อาทิตย์ 1 สัปดาห์ขึ้นไปในเวลาราชการ
 1 สัปดาห์ขึ้นไปนอกเวลาราชการ ปิดภาคการศึกษา
 โครงการอบรม+ติดตามผล 1 ภาคการศึกษาขึ้นไป อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. ท่านเคยได้รับการอบรมหรือสัมมนาจากหน่วยงานใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ศึกษานิเทศก์ กลุ่มโรงเรียน
 หน่วยงานหรือสถาบันทางการศึกษา อื่นๆ

11. การพัฒนาวิชาชีพของครูศิลปศึกษาประเภทใด / รูปแบบใดที่ท่านเคยเข้าร่วม

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การฝึกอบรม การสังเกตการณ์ในต่างโรงเรียน
 การชี้แนะ หรือ Coaching การเข้าร่วมเครือข่ายครูศิลปศึกษา
 การเป็นพี่เลี้ยงระหว่างเพื่อนครู การนำเสนอผลงานวิชาการ
 ศึกษาต่อ หลักสูตรระยะสั้น
 ศึกษาดูงานนอกสถานที่ หลักสูตรภาคฤดูร้อน
 ความร่วมมือทางวิชาการ อบรมเชิงปฏิบัติการ
 การทำวิจัยพัฒนา การฟังบรรยาย
 การประชุมภายในกลุ่มสาระทัศนศิลป์

12. เหตุผลที่ท่านเข้าร่วมการพัฒนา (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางศิลปศึกษา เพื่อเพิ่มวิทยฐานะในวิชาชีพครู
 เพื่อเพิ่มเงินเดือน/ปรับฐานเงินเดือน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ
 เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียน เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนศิลปะ
 เพื่อปรับปรุงหลักสูตร เพื่อความเชี่ยวชาญในศาสตร์วิทยาการใหม่ๆ
 เพื่อนเรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ เรียนรู้การใช้สื่อและนวัตกรรมการสอนใหม่ๆ
 แลกเปลี่ยนและนำเสนอผลงานวิชาการ อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อ

วิชาชีพครูศิลปศึกษา โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วเลือกตอบโดยใส่เครื่องหมายถูกลงใน

ช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียว ซึ่งมีค่าตัวเลขมีเกณฑ์การพิจารณา

ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มากที่สุด
- 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มาก
- 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น ปานกลาง
- 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อย
- 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อยที่สุด หรือ ไม่มีเลย

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ครูศิลปศึกษาในปัจจุบันเป็นผู้ที่สามารถสร้างความมั่นคงของชาติทั้งทางตรงและทางอ้อมได้					

ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกข้อ 5 แสดงว่าท่านเห็นด้วยมากที่สุดที่ครูศิลปศึกษาในปัจจุบันเป็นผู้ที่มี

ความสามารถในการสร้างความมั่นคงของชาติได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา

ทัศนคติ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ครูศิลปะเป็นอาชีพที่ท่านจะได้ใช้ความรู้และทักษะกระบวนการทางศิลปะอย่างเต็มที่					
2. ครูศิลปะเป็นอาชีพที่จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะความสามารถทางศิลปะอยู่เสมอ					
3. ครูศิลปะมีหน้าที่สร้างผู้เรียนให้เป็นศิลปินหรือนักออกแบบ					
4. ครูศิลปะเป็นอาชีพที่สามารถสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสุนทรีย์ในการใช้ชีวิต					
5. ครูศิลปะเป็นอาชีพที่มีคุณค่าต่อสังคมในแง่ของผู้ถ่ายทอดความเป็นไทยผ่านการจัดการเรียนการสอนศิลปะ					
6. ครูศิลปะมักจะมีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างจากครูวิชาอื่นๆ					
7. ครูศิลปะมักจะมีบุคลิกลักษณะที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน					
8. ครูศิลปะส่วนใหญ่เป็นคนที่รักการแต่งกาย โดยอาศัยความรู้ทางศิลปะ					
9. ครูศิลปะมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการอบรม กลุ่มอภีการศึกษาศิลปกรรม และ ความประพฤติของผู้เรียนเฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น					
10. ครูศิลปะควรได้รับการพัฒนา อบรม เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อให้ก้าวทันเทคโนโลยี					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อความถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วเลือกตอบโดยใส่เครื่องหมายถูก ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียว ซึ่งมีค่าตัวเลขมีเกณฑ์

- การพิจารณาดังต่อไปนี้
- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มากที่สุด
 - 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มาก
 - 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น ปานกลาง
 - 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อย
 - 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อยที่สุด หรือ ไม่มีเลย

ตัวอย่าง

ข้อความ	สภาพปัจจุบัน				
	5	4	3	2	1
1. การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษามีการกำหนดเนื้อหาที่สอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน					

ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกข้อ 4 แสดงว่าท่านเห็นด้วยมากที่สุดที่ครูศิลปศึกษาในปัจจุบันมีการกำหนดเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านหลักสูตร					
1. หลักสูตรเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ					
2. หลักสูตรปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์งานศิลปะอย่างเป็นเหตุเป็นผล					
3. หลักสูตรปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักผลิตผลงานศิลปะของตนเองอย่างอิสระ เพื่อสื่อความหมายไปสู่ผู้ชม					
4. หลักสูตรเน้นการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ศิลป์และวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตนเอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล					
5. หลักสูตรสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ					
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : ความรู้ทางทฤษฎีศิลปะ/การสอน					
6. ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาปรัชญาและทฤษฎีการสอนศิลปะ					
7. ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาและหลักการวิจารณ์งานศิลปะ					
8. ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจในความซาบซึ้งการเข้าถึงความงามทางศิลปะทุกแขนง					
9. ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ศิลปะไทยและสากล					
10. ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจศิลปะร่วมสมัย					
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : ทักษะปฏิบัติ					
11. ครูมีทักษะขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานศิลปะทุกแขนง เช่น ปั้น วาด ออกแบบ					
12. ครูศิลปะมีทักษะทางศิลปะในชั้นชำนาญงานด้านใดด้านหนึ่ง					
13. ครูศิลปะมีทักษะในการประเมินผลงานและตัดสินคุณค่าความงามในงานศิลปะ					
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป					
14. ครูกำหนดจุดประสงค์การสอนโดยยึดเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางเป็นสำคัญ					
15. ครูกำหนดจุดประสงค์การสอนโดยยึดความพร้อมของผู้เรียนเป็นสำคัญ					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม					
20. ครูศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกแยกแยะ วิเคราะห์และเปรียบเทียบถึงรูปแบบเนื้อหา และวิธีการสร้างงาน รวมถึงคุณค่าที่แฝงอยู่ในงานศิลปะทั้งของไทยและสากล					
21. ครูศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงชี้แนะถึงวิธีการปรับปรุงผลงานของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
22. ครูศิลปะมอบหมายงานให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน					
23. ครูศิลปะมอบหมายงานให้ผู้เรียนจัดนิทรรศการแสดงผลงาน					
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การกำหนดเนื้อหาของการสอน					
24. ครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมยึดตามสาระการเรียนรู้แกนกลางในหลักสูตรเป็นสำคัญ					
25. ครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมและยึดตามผู้เรียนเป็นสำคัญ					
26. ครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมที่บูรณาการทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปะและหลักการออกแบบ และเทคนิควิธีการที่หลากหลาย					
27. ครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างงาน					
28. ครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมโดยปลูกฝังให้ผู้เรียนตระหนักถึงความเป็นไทย และสากล ผ่านการทำงานศิลปะ					
29. ครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมเน้นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบในงานทัศนศิลป์ทั้งของไทยและสากล					
30. ครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทดลองสร้างเกณฑ์และประเมินงานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น					
31. ครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรม โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักรวบรวม และคัดสรรผลงานของตนเพื่อจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การกำหนดวิธีการสอน					
32. ครูศิลปะกำหนดวิธีการสอนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมตามหลักสูตรแกนกลางระบุไว้เป็นสำคัญ					
33. ครูศิลปะกำหนดวิธีการสอนให้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละวัย					
(1) วิธีการสอนศิลปะปฏิบัติ					
34. ครูศิลปะใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติจริงอย่างเต็มที่					
35. ครูศิลปะเชิญศิลปินเข้ามาบรรยายและสาธิตวิธีการทำงานศิลปะพร้อมทั้งร่วมเรียนรู้และร่วมปฏิบัติงานศิลปะไปพร้อมกับผู้เรียนในทุกขั้นตอน					
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การดำเนินการสอน					
39. ครูศิลปะสอนตรงตามตัวชี้วัดที่บรรจุลงในแผนการสอนทุกครั้ง					
40. ครูศิลปะทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน โดยใช้คำถามกระตุ้นความคิดและความสนใจ ให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว					
41. ครูศิลปะใช้ตัวอย่างผลงานศิลปะเข้ามาเป็นสื่อจูงใจ					
42. ครูศิลปะสาธิตวิธีการทำงานศิลปะให้แก่ผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัย					
43. ครูศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายและสรุปบทเรียนท้ายชั่วโมง					
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้					
44. ครูศิลปะจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน					
45. ครูศิลปะใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัยภายในห้องเรียนศิลปะ					
46. ครูศิลปะนำตัวอย่างผลงานสำเร็จรูปจัดแสดงภายในห้องปฏิบัติการศิลปะ					
47. ครูศิลปะจัดห้องปฏิบัติการทางศิลปะให้มีความสว่าง และอากาศถ่ายเท					
48. ครูศิลปะใช้ห้องเรียนธรรมชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการสอนศิลปศึกษา (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การใช้สื่อประกอบการสอน					
49. ครูศิลปะผลิตสื่อการสอนศิลปะที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม					
50. ครูศิลปะประยุกต์ใช้สื่อจากธรรมชาติและสิ่งใกล้ตัวเข้ามาประกอบการสอน					
51. ครูศิลปะใช้สื่อประกอบการสอนที่เป็นงานศิลปะที่เป็นผลงานจริง					
52. ครูศิลปะประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาประกอบการสอน					
ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร : การจัดการเรียนการสอน : การประเมินผลการสอน					
53. ครูสามารถเลือกใช้และสร้างเครื่องมือวิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม					
54. ครูศิลปะใช้วิธีวัดประเมินผลการสอนทั้งก่อนระหว่างและหลังการสอนทุกครั้ง					
55. ครูศิลปะประเมินผลในภาคทฤษฎี ด้วยข้อสอบแบบปรนัย					
56. ครูศิลปะประเมินผลในการแสดงความคิดเห็น ด้วยข้อสอบแบบอัตนัย					
ด้านผู้เรียน : ด้านจิตพิสัย					
64. ผู้เรียนเกิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นผลจากการลงมือปฏิบัติ					
65. ผู้เรียนเห็นคุณค่าและหวงแหนผลงานศิลปะในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดค่านิยมที่ดีผ่านผลงานศิลปะ					
ด้านผู้เรียน : ด้านทักษะพิสัย					
66. ผู้เรียนผลิตผลงานศิลปะโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ามาประกอบการทำงาน					
67. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะพื้นฐานทางศิลปะทุกแขนง เช่น ปั้น วาด ออกแบบ					
68. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะความชำนาญทางศิลปะเป็นบางอย่าง					
69. ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถอธิบายได้ถึงประเด็นต่างๆทางประวัติศาสตร์ศิลปะ					
70. ผู้เรียนวิพากษ์และวิจารณ์ผลงานศิลปะได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในผลจากการได้รับการพัฒนา

ความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในผลจากการได้รับการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้ว เลือกตอบโดยใส่เครื่องหมายถูก ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียวซึ่งมีค่าตัวเลข มีเกณฑ์การพิจารณา

- ดังต่อไปนี้
- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มากที่สุด
 - 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น มาก
 - 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น ปานกลาง
 - 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อย
 - 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อยที่สุด หรือ ไม่มีเลย

ตัวอย่าง

ข้อความ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่คาดหวัง				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการพัฒนา ก่อให้เกิดสังคมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น บล็อก หรือ เว็บไซต์										

ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกสภาพปัจจุบันคือ 1 และเลือกสภาพที่คาดหวัง คือ 5 แสดงว่า

ปัจจุบันในการพัฒนาครุศิลปศึกษา ยังไม่นิยมนำเทคโนโลยีมาใช้ และต้องการให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากที่สุด

ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา)

เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ
คำชี้แจง

แบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ ที่สอดคล้องกับโครงสร้างการพัฒนาศุภลากรในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการพัฒนา ประกอบไปด้วย

1.1 การสำรวจความต้องการในการพัฒนา	1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา
1.3 การกำหนดเนื้อหา	1.4 วิธีการและรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนา
1.5 การเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนา	1.6 การเลือกสถานที่ที่ใช้ในการพัฒนา
1.7 การเลือกวิทยากรผู้ให้การพัฒนา	

2. ด้านการดำเนินการพัฒนา

3. ด้านระยะเวลาและการติดตามผลการพัฒนา ประกอบไปด้วย

3.1 การกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา	3.2 การติดตามผลการพัฒนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง หน้าข้อความหรือกรอบข้อความในช่องว่างที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

ชื่อ..... นามสกุล.....

1. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ

☐ อาจารย์มหาวิทยาลัย	☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
☐ รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	☐ หัวหน้างานวิชาการ
☐ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์	☐ ศึกษานิเทศก์
☐ ครูศิลปศึกษา	☐ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบุคลากรครู

2. วุฒิการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก

3. ประสบการณ์ ด้านการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาแก่ครูประจำการ.....ปี

ตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถ

ทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ โปรดพิจารณาข้อความแล้วเลือกตอบโดยใส่

เครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียว ซึ่งมีค่าตัวเลขและเกณฑ์การพิจารณาดังต่อไปนี้

5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยมากที่สุด 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยมาก

3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยปานกลาง 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยน้อย 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยน้อยที่สุด

* หมายเหตุ หากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โปรดระบุความคิดเห็นของท่านลงในช่องหมายเหตุ

ประเด็นแนวทาง	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	5	4	3	2	1	
1. ด้านการเตรียมการพัฒนา						
1. ควรมีการสำรวจและประเมินความต้องการจำเป็นของครูศิลปศึกษาก่อนการพัฒนา เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา	/					

ถ้าท่านเลือกระดับความคิดเห็นในระดับที่ 5 ในข้อนี้ จะหมายความว่า ท่านเห็นด้วยมากที่สุดที่การพัฒนาครูศิลปศึกษา จะต้องทำการประเมินความต้องการจำเป็นของครูศิลปศึกษาก่อนการพัฒนา เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางและกิจกรรม รวมถึงเนื้อหาในการพัฒนา

ตอนที่ 2 การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการเตรียมการพัฒนา						
1.1 การสำรวจความต้องการในการพัฒนา						
1	ควรมีการสำรวจความต้องการของครูศิลปศึกษาก่อนการพัฒนา เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนา					
2	จากการศึกษาความต้องการ ควรมีการแบ่งกลุ่มครูศิลปศึกษา ออกเป็นครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษา และสาระทางศิลปะที่ต้องการ					
3	ควรมีการสำรวจความต้องการในรูปแบบการประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนศิลปะ					
4	ควรศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อประกอบการพิจารณาถึงความต้องการจำเป็นของครูศิลปศึกษา					
5	ควรเปิดโอกาสให้ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนได้ร่วมกันประเมินความต้องการของตนเอง เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและและผลการจัดการเรียนการสอนของตน					
6	ควรมีการแยกความต้องการของครูศิลปะฯ ออกตามสาระทางศิลปศึกษาทั้ง 4 แกน ได้แก่ ทักษะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์					
7	ควรมีการสำรวจความต้องการจำเป็นในเรื่องของรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนศิลปะที่เหมาะสม					
8	ควรมีการสำรวจความต้องการจำเป็นในเรื่องของสื่อการสอนทางศิลปะ					
9	ควรมีการสำรวจความต้องการจำเป็นในเรื่องของการสร้างและการเลือกใช้วิธีประเมินผลการสอนศิลปะ					
10	ควรมีการสำรวจความต้องการจำเป็นในเรื่องของรูปแบบและวิธีการพัฒนาที่ใช้พัฒนาครูศิลปศึกษา					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านการสำรวจความต้องการในการพัฒนา

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา		5	4	3	2	1
1	ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะศึกษา โดยยึดความสอดคล้องกับภาระงานสอนของครูศิลปะเป็นหลัก					
2	ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อต่อยอดความรู้ทางศิลปะ และสอดแทรกทักษะการตัดสินใจคุณค่าความงามในงานศิลปะ					
3	ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและทักษะปฏิบัติไปพร้อมๆกัน					
4	ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์โดยสอดแทรกกระแสสังคมทางศิลปะ เพื่อเป็นโจทย์ในการพัฒนา					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.3 การกำหนดเนื้อหา						
1	เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนา ต้องยึดสาระทัศนศิลป์ในหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก					
2	เนื้อหาภาคทฤษฎีศิลปะ ควรประกอบด้วย ทัศนธาตุ องค์ประกอบศิลป์ และการออกแบบ เพื่อปรับพื้นฐานเบื้องต้นแก่ครูศิลปะ					
3	เนื้อหาภาคปฏิบัติ ควรประกอบด้วย ทักษะการสร้างงานและการออกแบบทางศิลปะ ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย					
4	เนื้อหาภาคปฏิบัติ ควรเป็นทักษะการประเมินและตัดสินคุณค่าความงาม รวมถึงวิเคราะห์รูปแบบที่ปรากฏในผลงานศิลปะ					
5	เนื้อหาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา ควรถูกนำเสนอในรูปแบบของการเลือกใช้และสร้างวิธีการสอนศิลปะให้เข้ากับความรู้และทักษะศิลปะที่จะนำไปถ่ายทอดในชั้นเรียน					
6	กิจกรรมการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ควรถูกนำเสนอในรูปแบบของการฝึกและร่วมกันอภิปรายโดยอาศัยประสบการณ์ตรงของครู					
7	เนื้อหาในกิจกรรมการพัฒนา ควรอยู่ในรูปแบบของการเรียนรู้ผ่านการถอดบทเรียนจากวิทยากรหรือครูต้นแบบทางการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา					
8	เนื้อหาในกิจกรรม ควรอยู่ในรูปแบบของการเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมจัดการสอนศิลปศึกษาที่ปรากฏในเวทีระดับชาติ					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านการกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนา

.....

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.4 วิธีการที่ใช้ในการพัฒนา		5	4	3	2	1
1	วิธีการพัฒนาครูศิลปะที่สร้างขึ้น ควรเป็นการนำวิธีการสอนศิลปะในรูปแบบต่างๆที่ให้กับผู้เรียน มาใช้ในการพัฒนาครูอย่างผสมผสาน เพื่อเป็นการฝึกหัดจากสภาพการปฏิบัติจริง					
2	วิธีการพัฒนาที่ใช้ ควรเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ โดยบูรณาการภาคทฤษฎีและทักษะศิลปะ					
3	วิธีการสอนภาคทฤษฎีศิลปะ ควรจัดในรูปแบบการบรรยายในห้องปฏิบัติการทางศิลปะควบคู่กับการศึกษานอกสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ เป็นต้น					
4	วิธีการสอนทักษะทางศิลปะ ควรอยู่ในรูปแบบการลงมือปฏิบัติจริงด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย แปลกใหม่และทันสมัย					
5	วิธีการสอนทักษะการประเมินคุณค่าของงานศิลปะ อยู่ในรูปแบบของการนำครูศิลปะเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยงานศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ หรือ หอศิลป์ เป็นต้น					
6	วิธีการสอนทักษะการประเมินคุณค่าของงานศิลปะ ควรอยู่ในรูปแบบของการฝึกอภิปราย การวิจารณ์งานศิลปะที่ตนเองและเพื่อนครูได้สร้างขึ้น					
7	วิธีการสอนทักษะการประเมินคุณค่าของงานศิลปะ ควรอยู่ในรูปแบบของการนำความรู้ภาคทฤษฎีศิลปะมาประกอบการวิจารณ์งานศิลปะ					
8	วิธีการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะที่ใช้ ควรเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้วยการฝึกปฏิบัติจริงในชั้นเรียน					
9	วิธีการพัฒนาความสามารถการสอนที่ใช้ ควรเป็นการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ด้วยการเรียนรู้และติดตามผล รวมถึงการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียน ระหว่าง เพื่อนครู วิทยากร และศึกษานิเทศก์					

10	วิธีการฝึกการจดจำเทคนิคและวิธีการทางศิลปะของครู ควรอยู่ในรูปแบบของการจดบันทึกเทคนิควิธีการรวมถึงขั้นตอนไว้ด้านหลังชิ้นงาน เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการสอนของตนเอง					
11	วิธีการสอนทักษะการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา ควรให้ครูศิลปะได้กำหนดหัวข้อที่ตนเองสนใจ และสร้างวิธีการสอนให้เหมาะสมกับหัวข้อนั้น แล้วนำไปใช้จริงกับผู้เรียน					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านวิธีการที่ใช้ในการพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	1.5 การเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนา	5	4	3	2	1
1	สื่อประกอบการพัฒนา ควรเป็นผลงานศิลปะจริงเป็นหลัก เพื่อสร้างความสนใจและตระหนักถึงการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม					
2	สื่อประกอบการพัฒนา ควรประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นส่วนประกอบ เพื่อดึงดูดความสนใจให้แก่ครูศิลปะ					
3	สื่อประกอบการพัฒนา ควรนำนวัตกรรมต้นแบบทางการสอนศิลปะศึกษาในเวทีระดับชาติมาเผยแพร่ในการพัฒนา					
4	สื่อประกอบการพัฒนา ควรใช้เครือข่ายสังคมการเรียนรู้ทางวิชาชีพศิลปะ เช่น บล็อก เว็บไซต์ เฟสบุค เป็นต้น เข้ามาช่วยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านการเลือกใช้สื่อประกอบการพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.6 การเลือกสถานที่ที่ใช้ในการพัฒนา		5	4	3	2	1
1	สถานที่สำหรับใช้พัฒนาความรู้ภาคทฤษฎีศิลปะและทักษะศิลปะ ควรอยู่ในห้องประชุมเป็นหลัก					
2	สถานที่สำหรับใช้พัฒนาทักษะการสอนศิลปะ ควรใช้โรงเรียนเป็นฐานในการฝึก					
3	สถานที่สำหรับใช้พัฒนาทักษะการตัดสินคุณค่าทางศิลปะ ควรอยู่ในแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ หรือหอศิลป์					
4	สถานที่สำหรับใช้พัฒนา ควรเป็นสถานที่ที่มีคอมพิวเตอร์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านการเลือกสถานที่ที่ใช้ในการพัฒนา

.....

.....

.....

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.7 การเลือกวิทยากรผู้ให้การพัฒนา		5	4	3	2	1
1	ควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษามาเป็นวิทยากร เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ครูต้นแบบ เป็นต้น					
2	ควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีศิลปะ หรือนักวิชาการอิสระ มาเป็นวิทยากรอย่างน้อย 1 ครั้ง					
3	ควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะปฏิบัติ เช่น ศิลปิน นักออกแบบ มาเป็นวิทยากรอย่างน้อย 1 ครั้ง					
4	ควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาเป็นวิทยากรอย่างน้อย 1 ครั้ง					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านการเลือกวิทยากรผู้ให้การพัฒนา

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
2. ด้านการดำเนินการพัฒนา						
1	การละลายพฤติกรรมในช่วงต้น โดยใช้กิจกรรมทางศิลปะเข้ามาช่วยเพื่อประเมินพื้นฐานทางศิลปะของครู					
2	วิทยากรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการพัฒนาครูศิลปศึกษา เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาทุกครั้ง					
3	วิทยากรบรรยายพร้อมกับสาธิตการปฏิบัติงานศิลปะ ภายใต้บทเรียนที่สร้างขึ้นจากความสนใจของครูศิลปะ					
4	วิทยากรเปิดโอกาสให้ครูศิลปะลงมือปฏิบัติพร้อมกับการชี้แนะในทุกขั้นตอน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน					
5	วิทยากรสอดแทรกทักษะการตัดสินใจคุณค่าและวิจารณ์งานศิลปะ โดยเปิดโอกาสให้ครูได้ฝึกอภิปราย วิพากษ์ วิจารณ์ผลงานศิลปะของตนเองและเพื่อนร่วมชั้น					
6	วิทยากรคอยกระตุ้นความสนใจของครูศิลปะให้ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาด้วยสื่อมัลติมีเดีย สิ่งจูงใจ หรือกิจกรรมสั้นทนาการเป็นระยะ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย					

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
2. ด้านการดำเนินการพัฒนา						
7	วิทยากรสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อการสอนทางศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่นของตน					
8	วิทยากรสอดแทรกกระบวนการเลือกใช้และการสร้างสื่อการสอนทางศิลปะจากเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา					
9	วิทยากรสอดแทรกการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่น่าสนใจแก่ครูเพื่อการนำไปใช้จริงในชั้นเรียน					
10	วิทยากรฝึกให้ครูศิลปะรู้จักสร้างวิธีการประเมินผลการสอนศิลปศึกษาที่ถูกวิธี จากความรู้พื้นฐานทางศิลปะที่ได้					
11	วิทยากรเปิดโอกาสให้ครูศิลปะฝึกการประเมินผลการสอนศิลปศึกษาด้วยการประเมินผลตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผ่านผลงานศิลปะ					
12	วิทยากรเปิดโอกาสให้ครูศิลปะฝึกวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะ โดยการจับคู่ร่วมคิดฝึกการตัดสินคุณค่าที่อยู่ในงานศิลปะของเพื่อนครู					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านการดำเนินการพัฒนา

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3. ด้านระยะเวลาและการติดตามผลการพัฒนา						
3.1 การกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา						
1	ควรมีการกำหนดระยะเวลาการพัฒาที่เหมาะสม ทำให้ครูได้ฝึกฝนและเรียนรู้เทคนิควิธีการทางศิลปะใหม่ๆที่อยู่ในกระแส					
2	ระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาความสามารถทางการสอน					

	ศิลปศึกษา ควรเป็น 1 สัปดาห์ขึ้นไป ในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะทางศิลปะอย่างเต็มที่ และเห็นแนวทางของการนำไปใช้จริงในชั้นเรียน					
3	ระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ควรเป็น 1 ภาคการศึกษา ในช่วงเวลาราชการ เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะทางศิลปะอย่างเต็มที่ และเห็นแนวทางของการนำไปใช้จริงในชั้นเรียน					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนา

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	3.2 การติดตามผลการพัฒนา	5	4	3	2	1
1	การประเมินผลการพัฒนาครูศิลปะ ควรอยู่ในรูปแบบของการประกวดผลงานและการนำเสนอผลงานศิลปะของครู					
2	การประเมินผลการพัฒนาครูศิลปะ ควรเป็นรูปแบบการนิเทศติดตามผลจากครูและเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน หรือครูต่างสถาบัน จากการสะท้อนความคิดเห็นแบบกัลยาณมิตร					
3	การประเมินผลการพัฒนาครูศิลปะ ควรเป็นรูปแบบการติดตามผลจากหน่วยงานหรือวิทยากร ผ่านการสะท้อนความคิด					
4	การประเมินผลการพัฒนาฯ ผู้ประเมินต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา ร่วมกับเพื่อนครูและวิทยากร					
5	การประเมินผลการพัฒนาฯ ควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง โดยการวัดจากผลงานศิลปะของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน					
6	การประเมินผลการพัฒนาฯ ควรเป็นรูปแบบการถอดบทเรียนที่ได้จากครูศิลปะแต่ละคน ออกมาในรูปแบบงานวิจัยหรือนวัตกรรม					

7	การประเมินผลการพัฒนาฯ ควรเป็นการประเมินผลร่วมกัน เพื่อสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพศิลปศึกษา					

โปรดระบุข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านการติดตามผลการพัฒนา

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงในการตอบ

ภาคผนวก พ

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอเก็บข้อมูลกับครูศิลปศึกษา

ที่ ศธ 0512.6(2791.10)/58-0411

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

มกราคม 2558

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายพิภพ ญาติสมบุญรม์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ” โดยมี อาจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบสอบถามกับ ครูประจำการทางศิลปศึกษา โดยขอความกรุณาตอบแบบสอบถามดังกล่าว และส่งคืนภายในวันอังคารที่ 24 กุมภาพันธ์ 2558 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 612

เบอร์โทรติดต่อนิสิตผู้วิจัย : 080-474-1866 หรือ 061-643-1346 Email: pipatchy@gmail.com

ภาคผนวก ฝ
ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาความสามารถ
ทางการสอนศิลปศึกษา

ที่ ศธ 0512.6(2791.10)/58- 4935

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

ตุลาคม 2558

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายพิภพ ญาติสมบูรณ์ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา สำหรับครูประจำการ” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร 0 2218-2681-82 ต่อ 612

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นายพิภักษ์ ญาติสมบุญณ์

โทรศัพท์ 0929244479

ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ

ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระดับปริญญาโท กำลังศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

เมื่อกระผมจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ผมได้มีโอกาสไปสังเกตการณ์และเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือในค่ายอบรมและพัฒนาวิชาชีพครูอยู่หลายแห่ง เช่น ค่ายพัฒนา ครูศิลปศึกษา ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา , ค่ายพัฒนาความเป็นเลิศ ทางศิลปศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ ค่ายพัฒนาครูศิลปศึกษา ที่จัดโดยบริษัท เฟเบอร์คาสเทล จำกัด จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ผมได้ทราบและเห็นถึงสภาพความเป็นจริงของการพัฒนาครูศิลปศึกษา พร้อมทั้งปัญหาของการจัดการเรียนการสอน ผมจึงเลือกที่จะศึกษาใน ส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพสำหรับกลุ่มคนวิชาเฉพาะ เพื่อเป็น การช่วยเหลือ หรือเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาครูศิลปศึกษาต่อไป